

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN
MADEN KAZASININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN
ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/6598, 6599,
6600,6601,6602,6603,6604,6605).
TUTANAK DERGİSİ**

**11'inci Toplantı
1 Şubat 2023 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız'ın Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız'ın, Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, ESM Sendikası temsilcilerinin yaptıkları sunumlar üzerine yapılan görüşmedeki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.-Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Jeoloji Yüksek Mühendisi Fatih Pekdemir'in, bu tür maden kazalarının bir daha yaşanmaması ve önlenmesi için ENERJİ BİR-SEN olarak önerileri hakkında sunumu

2.- KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin'in, sendikaları, Amasra maden kazasının neleri hatırlattığı ve ESM Sendikası olarak neye önem verdikleri hakkında sunumu

3.- ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun'un, Amasra'da meydana gelen maden kazasının teknik detayları, sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

4.- TÜRK ENERJİ-SEN Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çağlaroğlu'nun

maden kazalarının önlenmesine yönelik olarak sendikalarının düşünceleri ve çözüm önerileri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin'in ve ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun'un yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

2.- ENERJİ BİR-SEN, ESM Sendikası ve TÜRK ENERJİ-SEN temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

**BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA GELEN MADEN KAZASININ TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU (10/6598, 6599, 6600,6601,6602,6603,6604,6605)**

**11'inci Toplantı
1 Şubat 2023 Çarşamba**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 14.05'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Taner Yıldız,
Komisyonun bugünkü gündemine,

Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, ESM Sendikası temsilcilerinin yaptıkları sunumlar üzerine yapılan görüşmedeki bazı ifadelerine,
İlişkin açıklama yaptı.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Jeoloji Yüksek Mühendisi Fatih Pekdemir tarafından, bu tür maden kazalarının bir daha yaşanmaması ve önlenmesi için ENERJİ BİR-SEN olarak önerileri,

KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin tarafından, sendikaları, Amasra maden kazasının neleri hatırlattığı ve ESM olarak neye önem verdiklerine,

ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun tarafından, Amasra'da meydana gelen maden kazasının teknik detayları, sorunlar ve çözüm önerileri,

TÜRK ENERJİ-SEN Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çağlaroğlu tarafından, maden kazalarının önlenmesine yönelik olarak sendikalarının düşünceleri ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin'in ve ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun'un yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme,

ENERJİ BİR-SEN, ESM Sendikası ve TÜRK ENERJİ-SEN temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme,
yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 8 Şubat 2023 Çarşamba günü 14.30'da toplanmak üzere saat 20.26'da toplantıya son verildi.

1 Şubat 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)

SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerli arkadaşlar, kıymetli konuklarımız, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli basın mensupları; Bartın’ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 11’inci toplantısını açıyorum; toplantı yeter sayımız vardır. (*) (**)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız’ın Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bugün toplantıda özellikle sunumları olan, anlatımları olan Memur Sendikaları Konfederasyonu MEMUR-SEN’in, Enerji, Sanayi ve Madencilik Hizmetleri Çalışanları Birliği yani ENERJİ BİR-SEN’in sunumunu Genel Başkan Sayın Hacı Bayram Tonbul Bey ve Avukat Yavuz Tunca ve Fatih Pekdemir Bey’le beraber yapacaklar.

İkinci sunumunu alacağımız Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu yani KESK’in, Enerji, Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikasının Genel Başkanı Sayın Cemalettin Sağtekin ve beraber çalıştığımız arkadaşımız Sayın Mehmet Torun Madencilik Komisyonu Başkanıyla beraber verecekler.

Üçüncü olarak da Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu TÜRKİYE KAMU-SEN’in, Türkiye Enerji, Sanayi ve Madencilik Hizmet Kolu Kamu Çalışanları Sendikası yani TÜRK ENERJİ-SEN’in sunumunu ise TÜRK ENERJİ-SEN Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çağlaroğlu verecekler.

Ben müsaadenizle toplantıyı açıyorum ve konuşmayı Sayın Hacı Bayram Tonbul Bey’e veriyorum.

Buyurun Başkanım.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL - Sayın Başkanım, ben de heyetinizi MEMUR-SEN ve ENERJİ BİR-SEN adına selamlıyorum.

Bartın’ın Amasra ilçesinde kaybettiğimiz tüm şehitlerimize ve daha öncesi gerek Soma gerekse Ermenek’te kaybettiğimiz maden şehitlerimize daha önceki şehitlerimiz de olmak üzere hepsine Allah’tan rahmet diliyorum. Tabii, bu kazaların olmamasını temenni ediyoruz. Bu kazaların olmaması için de ülke olarak var gayretimizle çaba harcamamız gerektiğini düşünüyorum.

*Bartın’ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 3/1/2023 tarihinde TTK Amasra Müessesinde Yaptığı İstişare Toplantısı tutanak-ları tutanağına eklidir.

** Meclis Araştırması Komisyonu Raporu tutanağına eklidir.

Kazaların önlenmesi açısından sunumu, uzman arkadaşımız var yanımda maden mühendisi müsaadenizle o arkadaş sunacak, bizimle ilgili sorulan sorular olursa onlara da ben cevap veririm.

Müsaadeniz olursa arkadaşımız sunumunu yapsın.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.-Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü Jeoloji Yüksek Mühendisi Fatih Pekdemir'in, bu tür maden kazalarının bir daha yaşanmaması ve önlenmesi için ENERJİ BİR-SEN olarak önerileri hakkında sunumu

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ JEOLojİ YÜKSEK MÜHENDİSİ FATİH PEKDEMİR - Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri; öncelikle Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum. Jeoloji Yüksek Mühendisiyim, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde görev yapmaktayım, aynı zamanda MEMUR-SEN ENERJİ BİR-SEN üyesiyim ve onu temsilen buradayım.

Bilindiği üzere, 14/10/2022 tarihinde Bartın'da meydana gelen elim hadisede 42 çalışma arkadaşımız hayatını kaybetmiştir. Bu tür kazaların yaşanmaması adına, biz ENERJİ BİR-SEN olarak, olan olaylara ilişkin değil olması gereken olaylara ilişkin çeşitli öneriler, önlemler sunmak için bugün buradayız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, olan olaylarla ilgili de görüşünüzü alacağız.

MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ JEOLojİ YÜKSEK MÜHENDİSİ FATİH PEKDEMİR - Tabii ki ben sadece teknik kısmını anlatacağım, diğer kesimlere kıymetli Başkanımız ve avukatımız cevap verecektir.

Komisyonumuz çalışmalara başladığı tarihten bu yana, mekanik olan olaylarla ilişkin incelediğimiz tutanaklarda, Komisyona sunulan raporlarda, olayın mekanik aksaklıklar, iş güvenliği eğitimleri, denetimler, tatbikatlar konusunda görülen eksiklikler, kaza sırası ve sonrasında meydana gelen hataların kaynağını oluşturduğu bildirilmiştir. Bundan sonraki kazaların önlenmesi adına birkaç tane önerimiz var.

Bunlardan birincisi, denetim personeline yönelik aksaklıklar. Biliyorsunuz ki maden sahalarının denetimleri, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Ben, bugün, özellikle Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne yönelik önerileri sunacağım çünkü kendi alanım olduğu için.

Bilindiği üzere, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, 3213 sayılı Maden Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri uyarınca denetimleri yapmaktadır. Denetimler sırasında deneyimli personelin saha denetimlerine katılması elzemdir. Bu amaçla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızca 2017 yılında önemli adımlar atılmıştır. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde, alanında uzman, beş yıl deneyimli, yer altı denetim uzmanları göreve başlamıştır ve bu personelin alımıyla birlikte ülkemiz genelinde maden kazalarında geçmiş yıllara göre önemli azalmalar meydana gelmiştir. Ancak bu yeterli midir? Değildir çünkü denetim personelinin eğitiminin sürekliliği sağlanmalıdır. Bununla ilgili dünya istatistiklerine baktığımızda, maden kazalarında çok geri sıralarda yer alan ülkelerde bu işlemlerin nasıl yapıldığına dönük olarak personelimizin sürekli eğitiminin sağlanması, yurt dışında, yurt içinde görevlendirilerek kendilerini geliştirmesi sağlanmalıdır.

Benim üzerinde durmak istediğim en önemli konulardan biri, kurumsal dönüşüm sağlanmalıdır. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne “Maden ve Petrol İşleri Üst Kurulu” adı altında bağımsız, telkinlere kapalı bir yapı kazandırılması gerektiğini düşünüyorum.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde bulunan personelin özlük haklarının da üst seviyelere çıkarılarak, personelin düşünce yapısından ekonomik kazanç olayının tamamıyla çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Bir de hukuksal olarak düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Tüm dünyada maden kazalarını incelediğimizde, maden kazalarının genellikle yer altı kömür sahalarında meydana geldiğini görüyoruz. Ülkemizde de en büyük kayıplar, yer altı kömür sahalarında yaşanmaktadır. Yer altı kömür sahaları özelinde, sadece yer altı kömür sahaları işletmeleri özelinde, bütün yer altı kömür sahalarına işletme ruhsatı verilmeden önce ülkemizin de 2018 yılında üyeliğini tamamladığı CRIRSCO'ya üye Ulusal Maden Kaynak Rezerv Raporlama Kodu'nda bir rapor verilmeden işletme ruhsatının verilmemesini öneriyorum. Çünkü Maden Kanunu'nun 17'nci maddesi ve eklerinde, ilgili mevzuatta 4-B grubu ruhsatlar için 500 metre sondaj zorunluluğu vardır, 500 metre sondajı yapan herkes işletme alıp işletme faaliyetine başlayabiliyor ancak tüm ruhsatın tamamındaki incelemeler tamamlanmadan yapılan işletme faaliyetlerinde öngörülebilirliği engellemiş oluyoruz. İşletme faaliyeti sırasında karşımıza çıkacak çeşitli riskleri daha önceden tespit edebilmemiz için Maden Kanunu'nun ilgili yönetmeliklerinde değişiklik yapılması ve yer altı kömür işletmeleri özelinde Ulusal Maden Kaynak Rezerv Raporlama Kodu'nda raporların sunulması işletme aşamasına geçmesini öneriyorum.

Ayrıca, denetim personelinin ve kurumların üzerinden telkin ve tavsiyelerin kaldırılacağı bir yapı kurulması üzerinde de duruyorum, bunun için çözümü yineliyorum: Maden ve petrol işleri üst kurulu kurulmalı. Özel bütçeli bir genel müdürlüğe dönüştü Genel Müdürlüğümüz ancak bir üst kurul olarak kesinlikle telkin, tavsiye ve önerilere kapalı, daha katı bir yapı kurulmasını öneriyorum. Buna bir de örnek vereceğim, Maden Yönetmeliği'mizin 32'nci maddesinin (9)'uncu fıkrasında, bizim denetim elemanlarımızın denetlemeye gittiği sahalarda, sahalarda gördüğü eksiklik ve noksanlıklara binaen doğrudan sahalari durdurma hakkı vardır ancak bu hak bugüne kadar hiç kullanılmamıştır. Doğrudan bu cesareti denetleme personelimize vermeliyiz, telkin ve tavsiyelerden de uzak bir yapı kurmalıyız düşüncesindeyim.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sunuma ek olarak sizin söyleyeceğiniz başka bir konu var mı Bayram Bey?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sayın Bakanım, benim ekleyecek bir şeyim yok ama burada bize soru sorulursa o soruları tabii ki cevaplayacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii ki biz süreç içerisinde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, sendikal faaliyetleriyle ilgili hiçbir bilgilendirme yapmadılar.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Onu, siz, sorular kısmında...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, olur mu? Sunum kısmında bunu anlatmaları gerekiyordu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle: Deniz Bey, sunumunu biz yeterli görürüz, görmeyiz; eksiktir, fazladır... Dikkatinizi çekmişse ben tekraren “Ekleyecek bir şeyiniz var mı?” diye sordum. “Yok.” dedikten sonra sözü ben...

Bir şeyi de istişare etmek istiyorum: Diğer sendikaların hepsini dinledikten sonra derli toplu mu soru soralım, yoksa sendikalara ayrı ayrı mı soru soralım?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tek tek ama bu şekilde olduğunda Başkanım, mecburen soru-cevap yapacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, soru-cevap değil.

Deniz Bey, 11’inci toplantıdayız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Yapmayalım.” diyorsanız, sendikal faaliyetleriyle ilgili bilgi vermeleri gerekiyor ki üzerine soru soralım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın, ben tekraren sordum, şimdi, zorla...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra’da ne kadar üyesi var, var mı, yok mu, nedir?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, siz sorularınızla eleştirilerinizi şimdi yapın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama bilgi vermedi ki üstüne soru sorayım. Bilgi verecek, ben de onun üzerine soru soracağım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, bakın, ben tekrar sordum, Deniz Bey, dikkatinizi çekti mi? Ben tekrar sordum “Ekleyeceğiniz bir şey var mı?” diye, “Yok.” dedikten sonra ben ona zorla bir metin oluşturun diyemem. O yüzden, siz sorularınızı...

O zaman ayrı ayrı... Arkadaşlar, aynı görüşteyseniz diğer sendikalara soru-cevaptan sonra söz veriyoruz. O zaman, ben Komisyon üyesi arkadaşlarıma söz veriyorum.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız ENERJİ BİR-SEN’le alakalı sorularınız ve eleştirilerini konuşabilirler.

Serpil Hanım, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öncelikle Başkan, başka bir toplantıdan geldiğim için biraz geç geldim, hazıruna o yüzden kusura bakmayın diyorum.

Bir kısmını dinleyememiş olabilirim ama sonuç olarak biz sendikayı takip ediyoruz, sendikaların bu süreçte aldığı tutumları takip ediyoruz. MEMUR-SEN Konfederasyonu ENERJİ BİR-SEN’in de bu süreçte, Amasra maden katliamından önce madenlerde yaşanan hak ihlalleri, çalışanların yaşam güvencesiyle ilgili olarak tutum almalarını, sendikaların bu konuda çalışanları, iş yerindekileri işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili olarak ihlallere yönelik bilgilendirmesi ve bu konuda haklarını kullanması yönünde de yanlarında olması gerekiyor. Ancak bu Amasra maden müessesesinde üyeleri var mı bu sendikanın, biz bilmiyoruz ve genel olarak da sendikaların, ENERJİ BİR-SEN de dâhil olmak üzere, bu tarz maden facialarında eleştirel bir tutum almadığını görüyoruz. Bu konuda bizi biraz daha aydınlatmalarını biz talep edeceğiz yani öncelikle, üye sayınız nedir ve burada, bu bahsettiğiniz, bize dağıttığınız bu tekste bahsettiğiniz konularda daha önceden önleyici olarak nasıl bir tutum aldınız, herhangi bir tutumunuzun var mı? Maden katliamı olduktan sonraki tutumunuzu da bize biraz daha açar mısınız diye sormak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sözü Kani Bey’e veriyorum.

Buyurun lütfen.

KANİ BEKO (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli sendikacı arkadaşlarım ve uzman kardeşlerim; bugün sendikalardan gelen temsilcilerimizi tabii ki dinleyeceğiz.

Bartın Cumhuriyet Başsavcılığı, Türkiye Taşkömürü Kurumu yani TTK, Amasra müessesesine ait maden ocağında 14 Ekim 2022’de 42 işçimizin hayatını kaybettiği, 10 işçimizin yaralandığı faciaya ilişkin iddianameyi hazırladı.

Bildiğiniz üzere, o iddianame üzerindeki görüşlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. İddianameye dair bir iki hususu dile getirmek istiyorum. Burada da görülüyor ki Amasra maden ocaklarında çok uzun süredir devam eden hayati önemde sorunlar mevcut. Bunlar işçiler tarafından sürekli dile getirilmiştir ancak TTK tarafından bu sorunlar hiç duyulmamış, işçiler âdeta kaderlerine terk edilmiş, kurumda yaygın bir denetimsizlik ve başıboşluğun hâkim olduğu kesin. İddianame de bunu doğruluyor, bunu doğrular nitelikte tespitler yapılmış, bu konuyla ilgili görüşlerinizi, tabii ki düşüncelerinizi de almak istiyorum. Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü dört yıldır havalandırma sorununu çözmemiş; bu durumu tabii ki kabul etmek mümkün değil. Siz de biliyorsunuz, madenlerde havalandırma çok ama çok önemli, dört yılda 3 kez... Ben iki aydan bu yana neden bu ihalelerin iptal edildiğini bir türlü anlayamadım. Eğer burada gerçekten bu konuyu anlayan, bilen bir arkadaşımız varsa ondan da dinlemek isterim.

Türkiye Taşkömürü Genel Müdürlüğü ve Bakanlık yıllardır burada eksik personelle çalışılmasına göz yummuş, denetlememiş ve taleplerini görmezden gelmiş. Sizin bu konuyla ilgili yaptığınız çalışmaları da tabii ki merak ediyorum. Her bir rapor, fezleke, iddianame Türkiye Taşkömürünün sorununa işaret ederken bu kişiler hâlen nasıl o koltuklarda oturuyorlar? Yani ben iş yeri baş temsilcisiyken 1.500 kişilik bir atölyede, yöneticilerin gerçekten liyakatsiz olduğunu hissettiğim an işçilerle beraber yıllardır hep eylemler yaptık ve bu yaptığımız eylemlerde de sonuç aldık. Dolayısıyla, burada kırk üç yıl madenlere inmeyen ve yöneticilik yapan bu arkadaşlarımıza karşı siz sendikacılar olarak koymuş olduğunuz tepkiyi veya konuyla ilgili yapmış olduğunuz açıklamayı ben merak ediyorum. Bu patlamanın sorumluluğunu hiçbir şekilde işçilere, madencilere yükleyemezsiniz. Genel Müdürlük bu kadar ağır kusurluysen işçilerin ölümünün sorumlusu bana göre açıktır. Bakın, savcılık iddianamesinde maden işçilerimizin kullandığı kıyafetlerin kopma, yırtılma, birim alan kütlesi yıkama sonrası boyut değişimi gibi kriterlere uygun olduğunu ancak ısı ve alevle karşı koruma, alev yayılma, alevli döküntü ve alevli yanma kriterlerine uygun olmadığına tespit edildiğini uzmanlar burada vurgulamışlardır. Oksijenli ferdi kurtarıcı maske cihazlarının üzerinde üretim tarihi olarak “Kasım 2015” yazdığı, 2 vardiyalı kullanıma uygun olmadığı burada bir kez daha belirtilmiştir. İlk toplantıdan itibaren bizlerin de burada vurguladığı üzere, yine iddianamede, gerekli modernizasyon işlerinin yaptırılmadığı, havalandırma konusunda sorunların olduğu vurgulanmıştır.

Şimdi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin açık ve net bir raporu var, diyor ki: “Havalandırma madenlerde olmazsa olmazdır.” Yani havalandırmanın yetersiz olduğu madenlerde mutlaka ama mutlaka... “Eğer burada tehlikeli ve riskli bir ortam varsa mutlaka bir patlama olma ihtimali vardır.” Bu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin yapmış olduğu bir açıklama.

İddianamede bu kapsamda, grizulu hâle gelen maden ocağında merkezî izleme sistemine bildirimi düşen havalandırma arızasının giderilmemesiyle alakalı, 8-16 vardiyasında üretim görevlilerinin arızayı merkezî izleme sistemine bildirdiği ancak bu vardiyada iş güvenliği önlemleri alınmadığı ve tamirin yapılmadığı; 16 vardiyasında, giderilmeyen arızaya rağmen üretime devam edildiği ve zorunlu hâle getirilen havalandırma sisteminin modernizasyon işleminin hâlen yerine getirilmemiş olduğu anlaşılmıştır. Denilmiştir ki: “Bu, facianın nasıl göz göre göre geldiğinin bir ispatıdır.” uzmanlar da aynı görüştedir. Ayrıca, patlamanın gerçekleştiği kısımda bulunan fanın çalışmadığı, bir gün öncesinden itibaren sürekli uyarı ve alarm kayıtları olmasına rağmen gerekli tedbir ve tamir işleminin yapılmadan patlama yapıldığı tespitine yer verilmiştir. Maden İş Yerlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetmeliği’nin “Havalandırma sistemi acil hâllerde ve ihtiyaç hâlinde kullanılabilmesi için hava yönünü ters çevirebilecek özellikte olur.” hükmüne aykırı davranıldığı tespit edilmiş, iddianamede açık ve net bir şekilde bunlar yazılmıştır. 17 Haziran 2022 Türkiye Taşkömürü Teftiş Kurulu raporuna ana nefeslik aspiratör modernizasyonu için ayrılan 2 milyon liralık ödeneğin harcanmadığı, ibarelerinden

anlaşıldığı üzere kurum yetkililerinin gerekli modernizasyon işlerini yaptırmayıp ihmalde bulundukları kaydedilmektedir. Bu konu çok ciddi, sorumluların hesap vermesi gerekmektedir; bu konuyla ilgili sizlerin düşüncelerinizi de ben merak ediyorum. Yani burada açık ve net, 2 milyon liralık ödeneğin harcanmadığı; farklı yerlere, amacı dışında harcandığı, aslında bunun aspiratörlerle ilgili çıkarılmış olan bir ödenek olduğu tespit edilmiş.

Sendikaların temsilcileri buradayken bir kez daha söylemekte fayda var, iddianamede işaret edilmiş, çalışanların yeterli ve gerekli eğitimleri almadan görev yaptıkları belirtilmiş. Biz arkadaşlarımızla şehit arkadaşlarımızın ailelerine gittik, onları ziyaret ettik ve ailelerine sorduk, bazı yaralı arkadaşlarımızı da ziyaret ettiğimizde bize açık ve net bir şekilde şunu söylediler: “Kesinlikle biz yeterli eğitim görmedik, yeterli eğitimi almadan evet, sertifikaları aldık ve madenlere indik.” sonuç; ölüm.

İddianamede lağım atma işlemleri arasındaki zaman farklılıklarının otuz dakika olması gereken bekleme süresinden az olduğu tespiti de yer almıştır. Bu işçiler yeterli eğitim ve desteği alamadan mı madenlere indirilmiştir? Üstelik vardiya saatleri de belirsiz, kim, ne zaman, hangi işi yapıyor; bu ocaklarda bu konu saat gibi hatasız işlemelidir. Madenler hata kabul etmez. Eğitim konusu çok önemli, bu konu şakaya gelmez.

Madencilik, barındırdığı ağır riskler nedeniyle bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren en tehlikeli iş koludur. Burada bir kez daha söylüyorum, Almanların güzel bir sözü var -notunuzu alırsanız sevinirim- Almanlar der ki: “Deneyim, tecrübe, birikim aklın öğretmenidir, zor zamanda yol gösterici olur.” Liyakat, liyakat, liyakat, liyakat arkadaşlar; liyakatin olmadığı yerde, bilhassa madenlerde ölüm vardır.

Siyasetin bürokrasiye müdahalesi sonucu oluşan kadrolaşma, liyakatsiz atamalar ve mühendislerin yetki ve sorumluluklarının yeterli ve doğru belirlenmemiş olması maden ocaklarında yaşanabilecek bu tür facialar için önem taşımaktadır. Türkiye Taşkömürünün bu konuda sorumluluğu büyüktür fakat görüyoruz ki ilk günden itibaren her bir raporda sorumlulukları tespit edilen Türkiye Taşkömürü Genel Müdürü, Türkiye Taşkömürü Genel Müdür Yardımcısı ile Bakanlık denetçilerinin iddianameye dâhil edilmediği anlaşılmaktadır; bu konuyla ilgili de görüşlerinizi çok merak ediyorum. Görülüyor ki Amasra madenlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri yeterince alınmadığı için madenlerde işçilerin güvenliği tehlikeye atılmıştır. Metan gazı ve karbonmonoksit gazı sensörlerinin izlenmesi konusunda bir ihmal vardır. madenciler tarafından sürekli söylenmesine rağmen havalandırma arızaları giderilmemiştir, personelin giriş çıkış kayıt verileri düzensizdir, denetlenmemektedir ve bu durum işçilerin güvenliğini tehlikeye düşürmüştür. Sayıştay raporlarıyla tespit edilen eksikliklerin giderilmediği açıktır, personel görevlendirmesindeki ve sayısındaki eksikleri ve liyakat sorunu vurgulanmıştır. Sendikalarımız varken bir kez daha belirtmeliyim, işçilerin, madencilerin eğitilmesi kapsamındaki eksiklikler söylenmişti, bizler bunu bir kez daha ailelerle paylaştığımız görüşmelerde tespit ettik.

Son olarak, bugün bu toplantıda bu konuları tekrar kayda geçirmek istedim. Elbette dava sürecini yakından takip edeceğiz. Yangın kontrol altına alındıktan sonra da belki maden ocağını inceleme şansı bulacağız fakat bugün, burada ölen 42 madencimiz adına tekrar vurgulamak istiyorum, bu facia nedeniyle sorumlu olan tüm kurum ve kuruluşların yargı önünde hesap vermesini bekliyoruz. Türkiye Taşkömürü Kurumu yetkililerinin, siyasi sorumluların çıkıp bu facianın hesabını vermesi gerekir düşüncesi içerisindeyim. Madenci arkadaşlarımızın da aileleri evlerini ziyaret ettiğimizde “Bizim istediğimiz tek şey var: Adalet, adalet, adalet.” diyorlar.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim, sağılar sunarım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz Kani Bey’e.

Söz isteyen Deniz Bey var, ona sözü veriyorum.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, soruyu soracağım, gelen yanıtla birlikte yeni sorular soracağız. Amasra Müessesesi ve Türkiye Taşkömürüyle ilgili sendikal faaliyetleriniz hangi tarihte başladı? Kaç üyeyle başladınız, şu anda kaç üyeniz var? Tutuklu olan üyeniz var mı? Aynı zamanda, bu çalışmalarınızla ilgili –yani buraya çağırılma amacınız aslında zaten bu bilgileri aktarmanız- bununla ilgili bize bir bilgi vermenizi istiyorum. O bilgilerin üzerine biz de sorularımızı soralım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen Komisyon üyesi başka arkadaşımız var mıdır?

Buyurun lütfen.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Saygıdeğer Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, sivil toplum kuruluşlarımızdan gelen değerli başkanlar; şunu hatırlatmak isterim: Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi yani milletin iradesinin temsil edildiği yer. Ben buraya gelen sivil toplum kuruluşlarımızın çok iyi bir şekilde hazırlanıp buraya gelmelerini tavsiye ediyorum. Yani millet iradesinin temsil edildiği yere hazırlıklı gelmesi lazım, bunu buradan ifade etmek isterim. Burada ben görüyorum ki iddianameyi veya bilirkişi raporunu kes-kopyala-yapıştırta getirenler var, bunları biz biliyoruz değerli arkadaşlar. Ben, sivil toplum kuruluşlarının kanaatleri nedir bu konuyla alakalı, teknik yönden burada arz edilmesini isterim, birincisi bu.

İkincisi –tekrar kendi şahsi düşüncemi burada ifade etmek istiyorum- buraya gelen sivil toplum kuruluşlarımızın ideolojik düşüncelerinin değil, burada bu konularda, bizim istediğimiz konularda görüş ve önerilerinin ne olduğunu duymak isteriz, yoksa burada siyasi görüşleri temsil eden insanlar her siyasi partiden var. Bunu söylemek istiyorum ve buranın ağırlığının, buranın saygınlığının ne olduğunu herkesin bilmesini isterim.

Sayın Başkanım, ben burada soru sormak istemiyorum. Bilirkişi raporunu burada açıklayacak kapasitedeyiz, her bir arkadaşımız bunları anlayacak kapasitededir. Biz daha farklı şeyler bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, buyurun.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Biliyorsunuz, biz 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre sadece kamu çalışanlarını üye yapıyoruz ve ikili bir yapı var. İşçi arkadaşların örgütlenme yapısı ülkemizde farklı, kamu personeli farklı. Bizim orada memur veya sözleşmeli personelle ilgili örgütlenmemiz var.

Sendikamız 1995 yılında kuruldu. 95 yılından bu tarafa çeşitli kurumlarda ve kuruluşlarda örgütlenmeye çalışıyoruz. Sendikamızın şu anda Amasra'da 76 üyesi bulunmakta, dolayısıyla yetkili sendika biziz. 2013 yılında yetkili olduk. 4688 sayılı Yasa'nın 2010 yılında Anayasa değişikliğiyle Toplu Sözleşme Kanunu'na dönüşmesinden sonra biz orada yetkili hâle geldik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toplam kaç memur var orada? Kaç memurun 76'sı...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Çok net olarak sayıyı bilmiyorum ama 110 kişi civarında memur var, sözleşmeli memur. Odacısından tutun, müdürüne varana kadar bunların tamamı memur sayıldıklarından 4688 sayılı Yasa’da da bunlar için herhangi bir yasak olmadığı için bu arkadaşlarımız üye olabiliyorlar, üye oldukları yerde yönetim kurullarına da seçilebiliyorlar veya atanabiliyorlar. 4688 sayılı Yasa doğrultusunda biz burada faaliyetimize devam ediyoruz.

Amasra’daki işçi arkadaşlarımızın faaliyetleri konusunda ben burada cevap verecek durumda değilim çünkü işçi sendikalarının örgütlenmesi daha farklı. Sayın Beko’nun genelde anlattığı taraf kamu personelinden ziyade işçilerle ilgiliydi yani onların kıyafetleri, iş sağlığı ve güvenliği. Biz memurlarla ilgili iş sağlığı ve güvenliği veya onların sorunlarıyla ilgili bize iletilen bir şey varsa elbette ki gerek Genel Müdürlük gerekse Bakanlık nezdinde girişimde bulunuyoruz.

Amasra’daki olaydan sonra –Sayın Vekilimiz sordu- o gece 2 arkadaşımız, ertesi sabah da kendim oraya gittim. Tabii ki acı yeniydi, yeni acının üzerine böyle basın açıklaması gibi bir şeyde bulunmadık ama arkadaşlarımız elbette ki bize sorulan sorulara cevaplar verdiler o anda. Acı hepimizin acısı, kimse kimsenin ölümünü istemez, gözyaşlarımız hepimiz aynı. Burada işçiydi, memurdu veya şu görüşten, bu görüşten olmanın çok da bir önemi yok, hepimiz sonuçta insanız, acı da düştüğü yeri yakıyor. Hepimizi yaktı bu acı, inşallah bir daha olmaz.

Benim anladığım buydu, başka soru varsa cevaplayayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sendika olarak göreviniz ne? Ne gibi faaliyetlerle ilgileniyorsunuz?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sendika, oradaki arkadaşlarımızın, üyelerin hak ve menfaatlerini arar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi hak ve menfaatler?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Üyelerin hak ve menfaatleri... Toplu sözleşme masası iki yılda bir kuruluyor, üyelerimizden gelen talepler doğrultusunda iki yılda bir ağustos ayında Çalışma Bakanlığıyla bir toplantıda oturuyoruz; o toplantıda... Bizim 4688 sayılı Yasa bize belli bir alan çizmiş, Anayasa’da da bu böyle işlenmiş, diyor ki: “Üyelerinin mali ve sosyal hakları konusunda toplu sözleşme yaparlar.” Diğer konularda toplu sözleşme maalesef ekleyemiyoruz, işçiler gibi değiliz yani onların izinleriyle, özlük haklarıyla ilgili konular kanun konusu oluyor. İşte, EYT şu anda Meclis bünyesinde, daha önce 3600 geldi; bunların hepsi özlük haklarını ilgilendiren konu olduğu için kanunun çıkması lazım. Biz sadece mali ve sosyal konularda arkadaşlarımızdan gelen talepler doğrultusunda toplu sözleşmede haklarını savunuyoruz. Onun haricinde, kurum idari kurulları var, o kurum idari kurullarına da giderek arkadaşlardan gelen sorunları orada çözmeye çalışıyoruz. Bunlar ne olabilir? Yemek, servis hizmetlerinin aksaması gibi şeylerde arkadaşlara destek olmaya çalışıyoruz. Bizim faaliyetlerimiz bu doğrultuda.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yaşam hakları yok yani. Yaşam hakkı, işçinin iş güvenliği, meslek hastalığı faaliyetleriniz içinde değil mi?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL - Bir defa şunu ayırmak istiyoruz Sayın Vekilim: Elbette ki en önemli hak yaşam hakkı yani arkadaşlarımızın çalışma hayatlarıyla ilgili konular bize gelmişse elbette ki o kurum idari kurullarında bunları konuşuyoruz. Örnek vereyim ben size Zonguldak için, burada arkadaşlarımız da var: Daha öncesinde burada vardiya tutan güvenlik görevlilerimizin alanlarını gezdik biz, nasıl bir vardiya sistemi yapıyorlar, baktık. Bunların barınma alanlarından tutun, vardiya servislerine varana kadar toplu sözleşme masasında alınan haklardan

bazıları da bunlardır, özellikle Zonguldak özelinde bunlar alınmıştır. Tabii ki yaşam hakkı hepsinden önemli, yaşam olmadıktan sonra diğer hakları almanız ne almanız ne. Bize çizilen sınırlar içerisinde biz faaliyetimizi devam ettiriyoruz. Yaşam hakkından kastınızı ben çok anlayamadım. Teknik olarak da elbet bir mühendisim ama maden mühendisi veya jeoloji mühendisi değilim. Bizim arkadaşlarımız da yer altına nezaretçi olarak iniyorlar elbette ki fakat oradaki teknik konuyu izah edecek şeyim yoktur, arkadaşımız daha fazla izah eder o konuda.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Cemal Bey.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Sendika yetkililerine bir soru sormak istiyorum Başkanım.

76 üyesi olduğu söylendi sendikanın. Burada daha önce soruldu bu sorular: “Bu üyelerden tutuklanan var mı? Sorumlu tutulanlar var mı?” diye. Bu soruları yenilemek istiyorum ben.

Ayrıca, sendika olarak kazayla ilgili siz bağımsız bir araştırma yaptırdınız mı; yaptırdınızsa, kazayla ilgili bulgularınız nedir? Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL - Cevap vereyim mi Sayın Bakanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ - Bir dakika, Kani Bey de sorusunu sorsun, ondan sonra beraberce derli toplu verin.

Buyurun Kani Bey.

KANİ BEKO (İzmir) – Şimdi, Sayın Başkan, siz sendikacısınız, sizden önceki gelen işçi sendikacı arkadaşlarıma da sordum yani bir şeyler yanlış gidiyor. Şimdi, neden yanlış gidiyor? Şimdi, siz orada yetkili bir sendikacısınız. Ben biraz evvel konuşmamda ifade ettim, dedim ki: “Kırk üç yıl madenlere inmeyen bir yönetici.” Kırk üç yıl görev yapmış, siz bundan hiç rahatsız olmadınız mı? Bu bir. İkinci: Burada yöneticilik yapan, deneyimli, tecrübeli, birikimli arkadaşı -ki bunları ben Bartın’a gittiğimde işçilere de sordum, sendikacılara da sordum- görevden almışlar, onun yerine liyakatsiz bir arkadaşımızı oraya atamışlar. Şimdi, bir üçüncüsü: Müfettişler gelmiş, madenleri kapatma kararı almış ve daha sonra da... Eğer o idari mahkeme madenlerin tehlikeli ve riskli olmasına rağmen açılma kararı almış olsaydı beni bilenler bilir yani ben o idari mahkemeyi, o mahkemeyi var ya altını üstüne getirirdim ben. Ya, beni bilenler bilir, İzmirli ben çok iyi tanır. Şimdi burası ne kadar güzel, müfettiş arkadaşlarımız gelmiş “Buranın kapanması gerekiyor, burası tehlikelidir, risklidir.” demiş. Aynı ifadeleri biz hem memur arkadaşlardan duyduk hem de işçi kardeşlerimizden duyduk. Onlar evlerine geliyorlar, ailelerini anlatıyorlar. Hatta basından ve televizyondan siz de mutlaka bunu dinlemişsinizdir; bir madenci arkadaşımızın yakını Cumhurbaşkanımıza da aynı şeyi söyledi: “Ya, bizi patlatacaklar! Bizi patlatacaklar!” diye. Şimdi, siz bunları hiç mi duymadınız?

Şimdi, bir başka şeyi ben size söyleyeyim: Şimdi bu madenlerde yüzde 86 oranında özelleştirme olmuş. Ya, kardeşim, sendikaların özelleştirmeye ve taşeronlaşmaya bana göre tabiatında karşı olması lazım. Yani biz özelleştirme ve taşeronlaşmaya karşı ne bileyim, nasıl söylesem, hayatımızı ortaya koyduk. Yani siz de biliyorsunuz biz “ESHOT satılamaz.” diye 10 bin kişiyle on gün ESHOT’ta direniş yaptık, İzmir’den Ankara’ya kadar yirmi sekiz gün karlı günlerde yürüdük yeter ki ESHOT satılmasın diye. Şimdi ne anlatmak istedim? Yüzde 86 oranında Bartın Amasra’da şirketler gelmiş ve buraları ihaleyle almışlar, geri kalan kısımda Türkiye Taş Kömürü işçileri sıkışmış kalmış. Şimdi, ya arkadaş, ben, bugüne kadar siz bu özelleştirmeye karşı, bu taşeronlaşmaya karşı bir gün bir basında ve televizyonlarda sizin böyle ayağa kalktığınızı, özelleştirme ve taşeronlaşmaya karşı bir tepki koyduğunuzu hiç görmedim, duymadım, bilmiyorum. E, dolayısıyla yani siz o iş yerinde yetkili bir

sendika olarak... Aynı şeyi ben işçi sendikalarına sordum. Burada “Evet, önümüzdeki dönem burada bir patlama olabilir, burası tehlikelidir, burası risklidir.” diye ölen arkadaşlarımız ailelerini anlatmış. Düşünebiliyor musunuz, biz bunları ailelerinden duyduk. İşçileri orada senelik izne çıkaracaklarmış, öyle bir karar almışlar, eğilim kararı almışlar fakat daha sonra -bize dediklerini söylüyorum ben- sendika seçimleri olacağından dolayı bunu askıya almışlar. Yani ölen, şehit madenciler valizlerini hazırlamışlar, köylerine gideceklermiş, işte tarlalarında çalışmalar yapacaklarmış. Yani hazırlıklarını yapmışlar ve bir anda durmuş. İşte, Komisyonadaki arkadaşlarımızla beraberdik. Yani sendika seçimlerinden dolayı madenlerin kapatılması askıya alınmış ve çalışmalar devam etmiş.

Ben kırk yıl, kırk yıl ihaleye fesattan, örgüt kurmaktan yargıldım. Bu ne anlama gelir biliyorsun. Aslında ben DİSK’in Genel Başkanıydım, benim kendi örgütüm vardı, benim örgütüm DİSK ama ihaleler çok yanlış yapıldığı için... Aslında benim ihaleyle uzaktan yakından bir ilişkim yoktu ama kırk yıl yargıldım ben, en son beraat ettim, o ayrı bir şey. Şimdi sana bir şey sormak istiyorum, direkt, son bir soru: Sen sendikacısın. Ya, kardeşim, madenlerde havalandırmayla ilgili bir ihale yapılıyor, iptal, 2’nci ihale yapılıyor, iptal, 3’üncü ihale yapılıyor, iptal. Ya, şimdi, bana göre, insan gelir, bir sorar ya. Ya arkadaşlar, şimdi 1, 2, 3... Evsafını yitirmiş bu aspiratör, evsafını yitirmiş, kırk yıllık. Yani “Bu ihale iptal gerekçesini bize de bir anlatın.” demeniz gerekliydi bana göre; bir. İkincisi, şimdi, burada bir paradan söz ediliyor yani bu aspiratörlere ayrılmış olan bu paranın amacı dışında kullanıldığını söylüyor; ben söylemiyorum, bu, savcılık ifadelerinde var. Şimdi, böyle bir şey olsa, ben, vallahi, sizin gibi olsam o madenlerde, orayı ayağa kaldırıyorum yani; bak, o orayı ayağa kaldırıyorum ben. Yani o yöneticiler var ya yöneticiler yani nereye kaçıyorlarsa oraya kadar kovalarım. Neden kovalarım? Çünkü buranın tehlikeli ve riskli olduğunu bütün işçi kardeşlerimiz ailelerini anlatmış. Ha, sendikacılara anlatmıyorsa, yöneticiye anlatmıyorsa burada bir mobbing vardır arkadaşlar. Yani siz düşünün, buradaki tehlikeli ve riskli olan yerleri işçiler veya memur kardeşlerimiz yöneticilere anlatmıyorsa, sendikacıları anlatmıyorsa bana göre burada mutlaka ama mutlaka bir mobbing vardır. İşçi kardeşlerimiz iş-ekmek korkusundan gelip belki de sizlere bunları anlatamadılar; müdürlerine, yöneticilerine anlatamadılar ama sonuçta hepsi maalesef canlarından oldu. Bana göre burada biz şunu yapmak istiyoruz: Bundan sonra hiçbir madenci kardeşimin ölmemesi için eteğimizdeki taşları dökelim hep beraber. Yine söylüyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir maden yasası çıkarılması konusunda herkesin bu taşın altına elini koyması gerektiği düşüncesi içerisindeyim.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Önce Kemal Bey’e söz veriyoruz, sonra Aydın Bey’e.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarımız önerilere yönelik bir sunum yaptılar. Yani bizim de zaten bu sön dönemde buna ihtiyacımız var. “Maden ve petrol işleri üst kurulu” diye bir öneri sundu arkadaşımız. Biliyorsunuz, 2000 yılından itibaren Bankacılık Düzenlenme ve Denetleme Kurumu var, EPDK var ve başka üst kurullar da vardı, bazıları başarılı oldu, bazıları olmadı. Bunu biraz daha ayrıntılı yazabilirsiniz yani hangi sorunları çözecek, görevleri ne olacak bu üst kurulun diye, bizim önerimizde de bunun faydası olur diye düşünüyorum. Bunu yapabilirsiniz iyi olur. Yani şöyle olur bazen kurumlarda: “Üst kurul kurulmalı.” denir ama altı doldurulmaz. Altı doldurulan bir şeyi bize yazılı gönderebilirsiniz çok teşekkür ederim.

Sağ olun.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Tamam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Aydın Bey, buyurun lütfen.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Evet, Sayın Başkanım, çok değerli vekil arkadaşlarım, Komisyon üyelerimiz; ben tutanaklara geçmesi açısından bu soruşturmanın, özellikle yargının getirdiği noktayla ilgili bir bilgilendirme yapmak ve endişelerimi dile getirmek istiyorum.

Maden kazaları oluyor, yaşanıyor; daha önce de yaşandı, bundan sonra da yaşanmaya devam edecek. Ben, Komisyon üyesi arkadaşlarımın, Komisyon Başkanı da dâhil ve buradaki bütün sendikaların bu konuda ciddi bir çözüm süreci içerisinde olduğuna inanıyorum. Bu konuda en ufak bir endişem yok, hiçbir arkadaşın bu konuyu hafife aldığını düşünmüyorum ama Bartın Cumhuriyet Savcılığının iddianameyi kapattığını öğreniyoruz ve TTK'den TTK Genel Müdürü Kazım Eroğlu, TTK Genel Müdür Yardımcısı Ercan Gebeş'le birlikte 9 TTK ve Bakanlık yetkilisi hakkında 26 Aralık 2022 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından görevi kötüye kullanma suçlamasıyla savcılık soruşturma izni istemiş ama bizim Bakanlıklarımız sonuçta izin vermemiş, bir aylık süre bitmiş. On beş günlük bir ek süre var, onu istemişler. Yani, savcılık yine gelgeçir bir iddianame peşinde. Daha önce gördüğümüz örneklerin bir örneğini daha görmek durumuyla karşı karşıyayız. Hâlbuki, burada, olayın yerine inmeden, savcılık orada keşif yapmadan yani madende asıl kaza yerine girmeden bu iddianameyi bitirmemeliydi ve tutanaklara geçmesi açısından şunu söylüyorum: Bu TTK görevlileri hakkında, savcılık, görevi kötüye kullanma suçuyla bir soruşturma izni istediye, Bakanlık bunu vermiyorsa ben bunu esfle karşılıyorum. Bakanlık bir şeyleri gizlemeye mi çalışıyor? Enerji Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığı bir şeylerin üstünü örtmeye mi çalışıyor?

Sayın Başkanım, lütfen Bakanlıklarla konuşun, soruşturma iznini versinler ve bu şahıslar hakkında gerekli mahkeme kurulsun, gerekli izinler ve tutanaklar yapılsın yani suçsuzlarsa suçsuz oldukları kabul edilsin, suçlularsa da yargılsın ve cezalarını alsınlar.

Bunu söylemek istiyorum sadece.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz Aydın Bey.

Deniz Bey, buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, iki boyutlu bir konuşma yapacağım. Bunlardan birincisi ENERJİ BİR-SEN'le ilgili olacak, bir diğeri de bu TTK Amasra maden ocağında yaşanan grizu patlamasının sebebi ve bu sebebin de belgeleriyle birlikte nasıl gerçekleştiğini anlatacağım.

Şimdi, ENERJİ BİR-SEN'in yaptığı sunum oldukça yetersiz yani bu sunum yapıldığı andan itibaren diğer milletvekili arkadaşlar da bu doğrultuda görüşlerini söylediler. Hatta, 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın Amasra'da gerçekleşen bu grizu patlamasında 41 kişinin hayatını kaybettiği...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sehven o yazıldı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte, duruma ne kadar konsantre olunduğuyla ilgili bu konu yani 1 kişinin bile eksik bırakılması bir sıkıntı.

Şimdi, ben isterdim ki buraya gelirken gelen, sunum yapan çeşitli sivil toplum kuruluşlarının da kendi faaliyet alanlarının ve faaliyet alanlarının içinde kalan özellikle üyelerini etkileyen konuları incelemek için bugüne kadarki fezleke, iddianame ve çeşitli ifade tutanaklarını okuyarak gelsinler. Böylelikle, bu üyelerin kusur derecelerini veya onların üzerine atılı olan bu suçlardan kurtulup kurtulmayacakları yönünde bir kanaat sahibi olsunlar. Şimdi, çok fazla bu araştırmayı yapmamış olduğunuz yönünde bir kanaat hasıl oldu ki bence sunumunuzun zaten o içerikten yoksun olduğu görülüyor.

Şimdi, ENERJİ BİR-SEN'in Amasra'da 76 üyesi olduğunu söylediniz. Yaklaşık, toplamda 110 memur ve sözleşmeli...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Şu anda 127 çalışan var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 127 memur ve sözleşmeli memur statüsünde çalışan var, bunun 76'sı sizin üyeniz durumunda, dolayısıyla da sizi yakinen ilgilendiren bir problem. 2013 yılından itibaren de burada yetkili oldunuz ve Amasra'da bugüne kadar böyle büyük bir felaket yaşanmadı, dolayısıyla bu da yine sizin yetkili olduğunuz dönemde yaşanmış oldu. Biz de bu grizu faciasının yaşanmasına giden süreçte bu felakete giden yolun taşları bir bir nasıl döşendi, onu anlamaya çalışıyoruz ve araştırıyoruz. Bu bakımdan da süreçte herkesin de bir sorumluluğu var.

Şimdi, bir örnekle başlayalım. Sizin Zonguldak Şube Başkanınız Sedat Güngör, doğru mu? Burada mı şu an?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Evet, doğru. Şu an burada yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Daha önemli bir işi mi var?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Hayır, ENERJİ BİR-SEN yetkilileri çağrıldığı için ben kendimi anladım ve gezideydim bıraktım, Yusufeli Barajı'ndaydım, onu bıraktım ve buraya geldim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, Zonguldak ve doğrudan Amasra'yı ilgilendiren bir konuda oradaki sendikal faaliyetleri...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Yani o söylenseydi...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani söylenmesine gerek var mı? Sendikal faaliyetler sürecinin içine bizzat müdahil olan, burada yine, sendika üyesi olan olmayan, TTK yetkilileriyle bizzat oturup konuşan, görüşen, bazı kararların alınma noktasında görüşünü, fikrini beyan eden en ilgili kişilerden birisini sizin burada, yanınızda buraya getirmeniz gerekirdi. Onun da söz alıp burada bazı açıklamalarda bulunmasına ihtiyaç vardı ama yok. Garip bir durum, çok garip. Buraya gelmediyse bundan sonra da Zonguldak'ta açıklama yapmasın. Burası milletin iradesinin tecelli ettiği yer...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Gelmemiz durumumuz yok, biz kendimiz geldik. Biz davet etseydik...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman arayın gelsin.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Metinden anladığımız kadarıyla bizim gelmemiz isteniyordu, biz de geldik.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, burada atfettiğiniz önemi ve ciddiyeti ben anlıyorum.

Şunu söyleyeyim size: Bu toplantı muhtemelen altı saat sürecek. Zonguldak üç saat; arayın gelsin o zaman.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Eyvallah.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi, diğer taraftan, gelelim bu sendikaların kurum ve kuruluşlardaki atama döngüsüne müdahale edip etmediğine. Şimdi, sendika olarak size soruyorum: Siz TTK'de herhangi bir göreve gelmek, atanmak isteyen herhangi bir üyeniz size gelip “Ben atanmak istiyorum.” diyor mu?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL –Demiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Demiyor, tamam, siz de dolayısıyla onların bu sürecine herhangi bir şekilde müdahil olmuyorsunuz.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Olmuyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Doğru anlıyorum. Peki, soruyu net sordum, siz de net cevap verdiniz.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Net cevap veriyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Genel Türkiye’nin içinde bulunduğu şu koşulların içinde söylediğiniz şeyin gerçek olabilme ihtimalini...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sayın Bakanımızla da yıllarca çalıştık, Sayın Bakanımız da burada, şahittir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanımız bu konuda kendisini bir otorite olarak...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Hayır, Enerji Bakanı olarak çalıştık. Kendisinden bu yönde bir talebimiz olmuş mu? Olmamış yani.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Partili bir milletvekili otoritesi olarak değil de sizin görüşünüzde olmayan birini referans gösterirseniz, o, daha sağlıklı olur. O kişinin de o referansı teyit etmesi gerekir.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Hayır, ben, görüşümde olmayan birisini nasıl referans...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Peki, somut ilerleyelim.

Şimdi, siz “Ben bilmiyorum, Zonguldak’ta şube başkanı biliyor.” da diyebilirsiniz ama biz somuttan gidelim. Şimdi, ENERJİ BİR-SEN yöneticisi olup da son dönemde üst düzey olan yani son dönem değil de üst düzey olarak atananlardan örnekler söyleyelim. Bu sürecin ne kadar içindesiniz ne kadar dışındasınız onu bir görelim. Musa Şekerci var, 2011 yılında Şube Başkanıyken 2014 yılında Araştırma, Planlama, Koordinasyon Daire Başkanı oluyor; bu sizin üyeniz.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Şube Başkanlığımızı yaptı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, aynı zamanda üyeniz olmasından hareket etmiyorum. Zaten 76 üyenizin içinde bir atamaya denk gelme ihtimali yüksek olanlar mutlaka vardır ama...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Bunlar Zonguldak’ta, bunlar Amasra’da değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle: Başka üyeniz olmayanların elimine edilerek onların yerine sizin üyelerinizin de sürekli geliyor olması tesadüf olma ihtimalini ortadan kaldırıyor.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Zonguldak merkezde 600’e yakın üyemiz var, Amasra ayrı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, oraya doğru ilerliyoruz.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Muharrem Kiraz, 2011 yılında şube yönetim kurulu üyesiyken 2014 yılında Makine İkmal Daire Başkanı oldu, şu anda da Genel Müdür Yardımcısı, zaten Komisyon toplantılarına katılıyor.

Arif Karakaş, o da 2011 yılında şube yönetim kurulundayken 2013 yılında Karadon Müessese Müdür Yardımcısı oluyor. Bunlar da ne tesadüf siz 2013 yılında yetkili sendika oluyorsunuz, tam ondan sonra oluyor. Şans değil mi? Bu da şans!

İlyas Kayalı, 2011 yılında şube yönetim kurulu üyesiyken 2013 yılında müessese müdür yardımcısı oluyor; bu da tesadüf!

Sedat Güngör, 2011'den beri yönetim kurulu üyesiyken son iki dönemdir Şube Başkanı, 2017 yılında da Kozlu Müessese Müdür Yardımcısı oluyor.

Adem Korkusuz...

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Hangi sendikaya üye olması gerektiğini de söyleyin! Böyle bir usul var mı ya Deniz Bey?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi ben tamamlayayım..

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Ama böyle bir usul var mı? Bunun kazayla ne alakası var?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şimdi oraya geleceğim.

Adem Korkusuz, aktif üst kurul delegesiyken 2017 yılında Armutçuk Müessese Müdür Yardımcısı oluyor.

Kadir Dalkılıç, 2018 yılından bu yana yönetim kurulu üyesi, 2012 yılında Üretim İşletme Müdürü oluyor.

Şimdi, diğer taraftan, bu, tabii sendikalar arası bir ölçüde -ne diyelim- bir mücadele ama liyakati de ortadan kaldıran bir mücadele. Mesela, bir tane de örnek verelim. Ya, bu araştırmaları ben yaptım yani araştırdım, tespit ettiklerimi söylüyorum, tespit edemediklerim de vardır, onları da siz ilave edersiniz. Yani, bu ülkede hangi konu böyle mükemmel bir standartla, prosedürle, dürüstlikle yürütülüyor Allah aşkına? Ben sorduğum zaman siz müdahale ediyor musunuz? “Hayır etmiyoruz.” Yani neyse...

Birkaç örnek vereyim: Kubilay Bülbül, maden mühendisi, Amasra T.İ.M üretim işletmesindeyken “Sözleşmeli Sahalar Başmühendislik” için girdiği görevde yükselme yazılı sınavında 1’inci oluyor. Şimdi, bir mühendis için en önemli şey teknik, teorik ve sahayla birleştirebildiği o sınavda başarılı olmaktır, en önemlisi budur. Ben üniversite okudum, Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliğinde. Ben vizelere ve yazılı sınava girdikten sonra mülakata falan girmedim yani mühendis diplomasını alırken mülakata girmedik. Her dersin sınavlarına girdik, çıktık, belirli bir başarıya ulaşıncı da diploma aldık. Şimdi, bu kişi yazılı sınavda 1’inci oluyor ama ilgili birimin dışında, hiç o alanda çalışmamış, bir gün deneyimi olmayan Bilal Altındış diye biri mülakatla atanıyor. E, ne bu şimdi? Bu liyakatsizlik. Şimdi, ben bunu size sorsam “Ben mi yaptım atamayı? Ben yapmadım ki, TTK yaptı.” diyeceksiniz. Yani böyle de işin güzel... Âdeta hiç iz bırakmadan böyle yapılmış bir operasyon.

Şimdi, diğer taraftan, Engin Pazar, maden mühendisi, Amasra Üretim İşletmesindeyken “üretim başmühendisliği” için girdiği görevde yükselme yazılı sınavını kazanıyor ama buna rağmen mülakatla bir başkası atanıyor, Mehmet Tural atanıyor mülakatla. Ya, mühendis görev alırken, yazılıyı geçmiş... Bakın, mülakatın etkisi ancak şu olabilir: Bilimsel ve mühendislikle ilgili konularda temsil yeteneği var mı, yok mu? Temsil yeteneğinin olması da bir derece etki eder, sonuca etki etmez aslında ama o da gitti.

Sevgican Kuyumcu, maden mühendisi, 2015’ten bu yana Strateji Geliştirme ve Raporlama Şube Müdürlüğüne vekâleten bakan kişi, zaten o birimin başındaki kişi, vekâleten o bakıyor yıllardır, yedi yıldır o kişi bakıyor. 2022 yılında sınava giriyor ve sınavı kazanıyor ama mülakatla eleniyor. E, neden? Bunlar sizin üyeleriniz değil bu arada, bu elenenler üyeleriniz değil, yerine gelen varsa üyeniz yani öyle bir pratikle beni dinleyebilirsiniz.

Cüneyt Yamudi, maden mühendisi -şu ana kadar söylediklerimin hepsi maden mühendisi- 2020 yılında Armutçuk Müessesesi Üretim İşletme Müdürüyken Amasra’da Müessese Müdürlüğüne vekâleten atanmasına rağmen bir ay sonra ataması gerçekleşmeyerek yerine AKP’den milletvekili aday

adayı olan Faik Alp diye biri müessese müdürü olarak atanıyor. Böyle bir durum. AK PARTİ milletvekili aday adayı derken yani şimdi açıp videosunu dinletebilirim de zaman kıymetli o yüzden yapmıyorum. Dolayısıyla oluyor. Şimdi, Cüneyt Yamudi'yle ilgili şöyle bir değerlendirmeyi de yapalım: Cüneyt Yamudi, genel olarak mühendislik ve TTK çevresinde iyi bilinen, tanınan, liyakatine itibar edilen bir mühendis ve bu mühendis bu özelliklerine itibar edildiği için Amasra'da patlama yaşandıktan sonra oluşan kaosta o güveni vermek için, oradaki durumu toparlamak ve güvenlik altına almak için hemen orada görevlendiriliyor yani ne oluyor? Acil durum olduğunda durumu toparlaması için hiç de ENERJİ BİR-SEN üyesi olmayan biri de “Acil durum, kurtar bizi.” denilerek oraya gönderiliyor. Sonrası durum oldukça karışık; sonrasında Cüneyt Yamudi orada görevden alınıyor ve bir başkası göreve getiriliyor yani kim getiriliyor? Sendikanın da önerisiyle Ümit Yılmaz Değirmenci atanıyor ve bu 42 madencinin yaşamını kaybettiği bu patlamanın travmasını yaşayan maden işçisi, Amasra'daki maden işçisi ayağa kalkıyor, yürüyüş yapıyor. Bakın, o acı var, ona rağmen yürüyüş yapıyor ve diyor ki: “Liyakatle bizim buraya gelen Cüneyt Yamudi burada, görev yerinde kalsın, buraya ENERJİ BİR-SEN müdahale etmesin, sendikal müdahale istemiyoruz.” Kim diyor bunu? Maden işçisi söylüyor, bakın, işçi söylüyor, ben işçinin söylediğini burada söylüyorum ve bunun için sadece söylemiyor, yürüyor, yürüyüş yapıyor hem de o acının üstüne. Düşünün o acıyla cenazesini kaldırmış ve bu duruma da itiraz ediyor. Muhatabı kim? Sizsiniz. Şimdi, burada vereceğiniz her yanıt Amasra'daki maden işçilerine verdiğiniz yanıt olacak; sebebi de şu: Mühendislik bir yönetici alandır aynı zamanda yani işçilerin görevlerini dağıtır, onların hangi usulle yapılacağını belirler, seçer, izinlerini verir. Dolayısıyla orada yapılan üretim ve hazırlık çalışmalarının tümünde mühendisler çok sorumludur ve etkindir. O nedenle böyle bir facia yaşandığında mühendisler suçlanarak bir kısmı kusuru dolayısıyla tutuklanıyor, belki tutukluluğu kalıcı olacak, belki durum değişecek ama durum bu kadar önemli ve dolayısıyla siz de bu noktada olayın içindesiniz.

Şimdi, diğer taraftan şöyle yani konuşacak, anlatacak çok şey var ama ben birkaçını daha size söyleyeyim. Örnek olarak şöyle diyelim: Bir işletme müdürünün -siz düzeltin beni eğer bir şey varsa- on yıl tecrübeli olması gerekiyor, öyle değil mi? On yıl tecrübe. Bu kanun, bu kural boş yere çıkarılmadı yani dokuz değil, on. Bunun bir anlamı var yani bu çalışıldı, yıllar içinde tecrübe edildi ve on yıl tecrübeli olacak. Şimdi, Selçuk Ekmekçi kaç yıl tecrübeliyken işletme müdürü oldu?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Bilmiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O yüzden Şube Başkanınızın burada olması lazım; o bilecekti, “Bilmiyorum.” olmayacaktı işte.

Şimdi, şu anda, o göreve atanan Rıdvan Kapuağası kaç yıl tecrübeli biliyor musunuz? Bunlar hep üyeleriniz.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Tanımıyorum ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, işte, bilmeniz lazım zaten yani...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – “Sen şunu niye almadın.” diyorsun; niye alsın? Böyle bir şey yok ya!

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Ben burada size...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın...

Arkadaşlar...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Böyle bir usul mü var ya Allah Allah! Mülakat mı yapıyorsunuz, ne bu ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, çok basit, bakın...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hayır canım, siz sorunuzu sorun ya! Soracağınızı sorun, karşı taraf cevap verir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Böyle bir toplantıya gelirken üye listenizi alırsınız, Amasra’yla ilgili olan kısmını özellikle alırsınız, isimlerini yazar, görevlerini yazar, atanma tarihlerini yazar, bilgi sahibi olarak gelirsiniz.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Deniz Bey, bana göre siz, Genel Müdürlüğe soracağınız soruları sendikaya soruyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sendika hiçbir hazırlık yapmadan gelmiş.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir dakika... Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın, şöyle: Bir tane örnek verirsek “Evet, bunun sendikayla kesişmesi bir tesadüf.” denilebilir ama onlarca örnek veriyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

Arkadaşlar...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Şöyle düşünelim şimdi burada: Ben geldim, üye olacağım şimdi sendikaya “Siz orada on yıl tecrübeli misiniz?” “Ben sizi üye yapıyorum.” ya da “Yapmıyorum.” mu diyecek yani?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bununla ilgisi yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar... Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onunla...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bir dakika...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, mevzuata uygun değil, onu söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bir dakika... Deniz Bey, lütfen, bir dakika... Usulle alakalı bir şey söyleyeceğim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sonra facia olunca “Niye oldu?” On yıl kuralı var, on yıllık mühendis var, sen onu koymuyorsun, yedi yıllıkı koyuyorsun, sonra da diyoruz ki: “Vay, bu patlama neden oldu?” E, yani arkadaş... Sadece bir konu değil ki yani sadece bu değil ki.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bunu kuruma sor, sendikanın görevi değil. Sendika, kendi üyesinin belirli yerlerde görev almasını ister, bu gayet doğal ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz, bu patlamanın sebeplerini resmen kabul eder duruma geliyorsunuz ya!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne alakası var ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne demek yani...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ne alakası var ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen, bakın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, kural var, kural; kanun var, kanun!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, lütfen diyorum... Bir dakika Deniz Bey... 5’inci kez lütfen diyorum.

Usulle alakalı bir şey söyleyeceğim. Sendika sunumunu yaptı; yeterli, yetersiz, sevdik, sevmedik, eleştirdik. Siz eleştirilerinizi lütfen yapın, karşılıklı soru-cevap şeklinde söylemeyin. “Ben şu kısımlarını beğenmedim, bu kısımlarını yetersiz buldum.” deyin, onlar notlarını alsınlar, biz de kanaatlerimizi belirtiriz. Lütfen, usul olarak başka bir usule başvurmayalım.

Deniz Bey, sözünüz devam edecek mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, edecek.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, ben şunu da söyleyeyim: Türkiye Büyük Millet Meclisinde en üstte, bizim de üstümüzde ne var? Kanunlar var. Bu kanunlara uyulması lazım. Eğer Türkiye Taş Kömürü Kurumunda işletme müdürlüğü yapmak için on yıl tecrübe şartı varsa ve orada on yıllık o tecrübeye sahip mühendisler varsa, önce onların arasından mühendislerin o göreve gelmesi gerekir; eğer yoksa ona göre bir değerlendirmenin yapılması gerekir, o da yine kanuna aykırı olamaz. Şimdi, dolayısıyla burada uygulamada problemler var. Ben bunları tespit ediyorum.

Ben geçen toplantıda söylemiştim, dedim ki: Merkez Gaz İzleme Servisinde en az 2 operatör olması... Bakın, yönergede yazıyor -burada yazıyor- Merkez Gaz İzleme Sistemi Yönergesi’nde diyor ki: “Merkez Gaz İzleme İstasyonunda her vardiyada en az 2 kişi görevlendirilecektir.” Patlamanın olduğu vardiyada 14 Ekim 2022 tarihinde Merkez Gaz İzleme Servisinde 1 operatör var. Peki, bu da mı tesadüf? Şimdi, tesadüf mü bu? Yoksa Amasra’da, bu Merkez Gaz İzleme Servisinde, zaten bu -uygulama- mevzuata aykırı olarak 1 operatör mü tutuluyor? Bakın, size bir dilekçe okuyorum, dilekçeyi yazan Merkez Gaz İzleme Servisindeki bir operatör, diyor ki: “Türkiye Taş Kömürü Kurumu Amasra Müessesesi Müdürlüğüne; Merkez Gaz İzleme Servisinde görevli olan maden teknikeri Mehmet Kuzeyi’nin ve Yalçın Toptaş’ın başka yerde görevlendirilmesinin, Gaz İzleme Servisinde personel eksikliğine neden olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle, tek kaldım, hayatı bir tehlike var. Metan gazının yükselmesini anlık olarak takip etmek gerekiyor ancak tek kaldığım için ortaya çıkabilecek herhangi bir sorunda mahkeme tarafından sorumlu tutulmak istemiyorum. Bu eksikliği giderin.” Vermiş. Ne zaman vermiş? 10 Temmuz 2020 tarihinde yani 10 Temmuz 2020 tarihinden patlamanın yaşandığı 14 Ekim 2022 tarihine kadar bu durum yaşanmış. Şimdi, sendikalar, üyelerinin de davranışları ve tercihlerinden dolayı olarak etkilenir ve dolaylı sorumluluğunu da taşırlar çünkü onların da yönlendirme, yönetme ve bir arada hareket etme gibi bir bilinci oluşur. Şimdi ben bakıyorum -burada ifade edilen- Mehmet Kuzeyi -soracağım da şimdi “Biliyorum.” “Bilmiyorum.” diye yanıt gelebilir de ben direkt söyleyeyim-sizin Amasra Müessesesindeki sendika temsilcilerinizden birisi. Geçen toplantıda, ondan önceki toplantıda söyledim, dedim ki: Bu kişiler buradan alınmış, gönderilmiş, dilekçe yazılmış, gereği yapılmamış, geri getirilmemiş, geri getirilmedikleri her süreçte operatör tek kalmış -tek- tek bırakılmış, gitmiş sendika temsilciniz. Herhâlde sendika temsilcinizin de sorumluluğunu alırsınız yani onun da sonra... Herhâlde şu görevlendirilmesiyle ilgili bilginiz vardır? Sizden de gizli saklı değildir yani onu da konuşmuştur herhâlde. Şimdi, ben bunu böyle bir problem var diye söyledim. Cüneyt Yamudi, bu müesseseye vekâleten müdür olarak geldiği süreçte Mehmet Kuzeyi’yi görevlendirdiği yerden alıyor ve tekrar Merkez Gaz İzleme Servisine getiriyor. Bu konuda bilginiz var mı?

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, bunda da yok.

Getiriyor ve Cüneyt Yamudi gittikten hemen sonra yani o görevden alınıp da kendi görevde bulunduğu yere tekrar kaydırıldıktan sonra ne oluyor? Mehmet Kuzeyi, tekrar Merkez Gaz İzleme Servisinden alınıp başka bir yere tekrar görevlendiriliyor. Şimdi, ne bu, nedir? Bunu açıklayacak birisi var mı? Geçen toplantıda -TTK Genel Müdür Yardımcısı burada, İşletme Müdürü olan kişi burada- dedim ki: Ben bunu peşini bırakmayacağım. Biz bu liyakatsizlik ve torpil zincirini kıramadığımız sürece yeni facialar yaşayacağız çünkü. Aldınız mı tekrar geriye, o günden bugüne kadar bu ENERJİ BİR-SEN'in temsilcisini Merkez Gaz İzleme Servisine? Alınmadı, yok. Ne oluyor yani ben anlamıyorum, bu ne direnç? Bu nasıl bir direnç yani? Kim, neye direniyor, ne oluyor? Bakın, ben şöyle ifade edeyim: ENERJİ BİR-SEN temsilcilerinin ve TTK kurumu yetkililerinin kendi aralarında bildiği bir şeyler var da bizden saklıyor, bir şey var yani, aranızda aşırı bir samimiyet mi var o profesyonelliği ortadan kaldıran? Bir hiyerarşi, bizim bildiğimizin dışında bir şey mi var? Yani ENERJİ BİR-SEN yetkilileri, kendi içinde ayrı bir hiyerarşi var da TTK'nin Yönetim Kurulundan, Genel Müdüründen, Genel Müdür Yardımcılarından daha üstte bir yerde mi? Ne var Allah aşkına? Bir şey var, bir gariplik var. Bu ilgili bahsettiğim kişi, dilekçeye konu olmuş kişi, ta 2020 yılından itibaren nasıl hâlâ Merkez Gaz İzleme Servisine çekilmiyor bunca eleştiriye rağmen? Bunu açıklayın. Bugün burada Genel Müdür Yardımcısı, İşletme Müdürü de burada, bana burada açıklasın. Ama tabii açıklayacak da hepsi aynı zamanda aynı sendikanın da üyesi.

Evet, yani dolayısıyla biraz önce ifade ettiğim konularla ilgili ben ne kadar titizlikle çalıştıysam sizin de bu sorulara o kadar titizlikle yanıt vermenizi istiyorum. “Bilmiyorum.” “Duymadım.” “Bakayım.” “Kaçtı?” “Yanımda getirmedim...” Ben getirdim; bakın, ben getirdim burada; siz de getirseydiniz, açsaydınız şurada, sizin temsilcileriniz kim, onları söyleseydiniz. Herhâlde onu biliyorsunuzdur, Amasra temsilcilerinizi. Ben örnek olarak...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Siz 6 komisyondur burada çalışıyorsunuz. Bize dün gelen bir şeyi... Biz bugün gelmişiz yani bu kadar suçlama da bence yersiz.

İkincisi, biz bir sendikayız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben teknik söylüyorum. Bakın...

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Liyakat ve ehliyet bizim savunduğumuz bir konu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mevlüt Kavak, sizin -ben söyleyeyim yani belki siz ezbere söyleyemezsiniz- ENERJİ BİR-SEN'in Amasra temsilcisi...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Beni bile güldürdün yani.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Fahrettin Bey, hayır, gülmenize gerek yok; siz de TÜRK BÜRO-SEN'in Genel Başkanlığını yaptınız yıllardır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Selçuk Ekmekçi...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkan, böyle bir yöntem var mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, ben usulünce uyardım. İşte görüyorsunuz bak, böyle bir yöntemin olup olmadığını. Böyle herkes kendi kendine konuşacak... Ne güzel yani...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben tamamlıyorum.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Beni de güldürdü yani sağ olsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra'da ENERJİ BİR-SEN'den 4 temsilciniz var; birisi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, Deniz Bey için de söylüyorum, Bayram Bey sizin için de söylüyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Herkes konuşması bittikten sonra notlarını alsın. Ya, ben bunu anlatamıyor muyum? Lütfen dedim, istirham ettim, 7 defa tekrar ettim. Siz notlarınızı alın, Deniz Bey de inşallah konuşmasını bitirdiğinde cevap verin.

Deniz Bey siz de soru-cevap şeklinde değil; siz sunumunuzu yapın, konuşmanızı yapın, ondan sonra o da notunu alsın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, bitiriyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Amasra’da ENERJİ BİR-SEN’den 4 temsilciniz var -“76 üye var.” dediniz, bunların 4’ü- birisi güvenlik görevlisi Mevlüt Kavak -orada temsilciniz- birisi İşletme Müdürü Selçuk Ekmekçi -şu anda tutuklu, yine sizin temsilciniz- birisi Mehmet Kuzeyi -bu Merkez Gaz İzleme Servisinde olup da bir türlü oraya gelmeyen yani tek kişi bırakılıyor operatör, tehlike had safhada falan ama yok yani, şu anki İşletme Müdürünü de rahatsız etmemiş anladığım kadarıyla, Mehmet Kuzeyi’yi, o kadar söylememize rağmen, şu dilekçede olmasına rağmen, resmî dilekçede, almıyorsunuz hâlâ Merkez Gaz İzleme Servisine; bunları biz de görüyoruz yani onu da söyleyeyim- bir de Şeref Odabaşı var, memur.

Şimdi, bunu yasal çerçeve olarak söylemiyorum yani bir müessesede bir işletme müdürü bir sendikanın üyesi olursa, o seviyede yetkili olan birisinin görevlendirmeler, atamalar, izinler konusunda sendikaya bağlılığından dolayı kendi sendikasının üyelerini öncelemesi mümkün müdür? Mümkündür, sizin temsilciniz o çünkü. Yani bugün yanınızda oturan arkadaşlardan birisi olmasa, şu anda tutuklu olan Sayın İşletme Müdürü Selçuk Ekmekçi şurada bir sunum yapmak için gelebilirdi, o derece yani. Sendikaya karşı, onunla ilgili konularda biz görüş ifade ettiğimizde, onlara sendika adına yanıt verecek bir nitelikte görev verilmiş biri, sade bir üye değil, temsilcisi. Yani ne yapıyor orada memurlar? “Ben şöyle bir sorun yaşıyorum veya şöyle bir yerde atamayla ilgili bir durumum var, görevlendirme istiyorum.” dediği zaman kime gidecek? Size mi gelecek? Hayır. Kime gidecek? Amasra’daki sendikanın temsilcisine gidecek. Yani kime gidiyor? Hem amiri konumunda olan hem de sendika temsilcisi durumunda olan işletme müdürüne gidiyor. Ya, böyle bir şey olur mu? Ya, bunu etik olarak söylüyorum. Yani bunu nasıl ayırt edecek oradaki kişi? Siz sendika başkanı olarak sendikanın menfaatlerini korumakla mükellef değil misiniz? Sendikanın üyelerini korumakla, onların hak ve menfaatlerini korumakla yükümlü değil misiniz? O üye memurları üye olarak kaydetmek için çalışırken bunu iddia etmiyor musunuz? Şimdi, sendika temsilcinizin ne farkı var? O da aynı ama işletme müdürü. Bu görevlendirmeler, atamalar vesaire birçok konuda karar veren kişi.

Şimdi, dolayısıyla burada o nedenle ben en başta size sordum, dedim ki: “Bu atamalar, görevlendirmeler vesaire bu gibi konulara siz müdahil oluyor musunuz?” Siz zannediyorum kendi şahsınız adına Amasra için cevap verdiniz ama sendika için bu cevabı veremezsiniz. Çünkü işletme müdürü sizin sendika üyeniz değil sadece, sendikanın temsilcisi durumunda. O nedenle, sizin bu olan biten ve yaşananlarla ilgili çok büyük bir -yetkili sendika olduğunuz için- bir sorumluluğunuz var. Herkes yüzünü işçilere, işçi sendikalarına dönüyor. Sanki maden işçisi orada kendi kendine görev veriyormuş da karar alıyormuş gibi. Yani kırk dört yıllık ana aspiratörle ilgili ihaleyi maden işçisi yapacaktı çünkü, o yapmadı; örnek. İşte, hava hızıyla ilgili bir durum var. Orada patlamanın yaşandığı ekşi 320 kotuna 4 tane tali vantilatör bağlanıyor, buna bir araya gelip sanki işçiler karar veriyormuş

gibi... Ya, bunların hepsine zaten teknik üst düzey kadro karar veriyor, mühendislerden başlayarak TTK yetkililerine kadar ve siz sendika olarak işletme müdürü seviyesinde bu olaya dahil olmuş durumdasınız. O nedenle, bu atamalar, müdahaleler vesaire konuları ve profesyonel sendikacı, kurum yetkilisi ilişkisini aşan her nokta sizin yaptığınız ihlaldir.

O nedenle ben bunları söylüyorum ama siz de şapkeyi çıkarıp, önünüze alıp bence lütfen düşünün. Çünkü netice itibarıyla burada yaşanan felaket büyük bir felaket, eğer bir doğru irdelemesek, her kurum ve yetkilisi kendi profesyonel alanına çekilmez ve o şekilde ilişki tesis etmezse, her şey birbirine karışır korkarım ki başka madenlerde de buna benzer felaketlerin tekrar yaşanması kaçınılmaz olur. Bu tip kuruluşlarda, kurumlarda itiraz edebilen, bilimsel gerekçeler göstererek kararlar alabilen, bunun takibini yapabilen yani susturulan, bastırılan, tek bir formda bir memur zihniyeti değil, çeşitli bilimsel değerlendirmeleri yapabilecek ve farklı görüşlere sahip kadroların olması gerekiyor; Türkiye de zaten budur aslında. Ama TTK, maalesef, sizlerin de... Yani talep ettiğiniz bir konunun olmasıyla, bir tane daha olması, bir tane daha olması, bir referans, bir başka yerden torpil; bunların hepsi böyle bir araya gelip yaptırdığınızı, yaptırdıkça, yaptırdıkça, yaptırdıkça bu iş neye döndü? TTK'yi, TTK Yönetim Kurulu falan değil, aksine, sendikal ve siyasal etkinin içine girdiği bir sistemsizliğin baskı altına aldığı görünüyör.

Dolayısıyla, bu konularla ilgili sizden yanıt istiyorum. Bu kadar çok örnek vermemin nedeni de bu sizin baskı, etki, yönlendirme durumunuzun bir tesadüf olmadığı, bunun genel bir uygulama olduğuyla ilgili. Bu etkiden kendinizi arındırın, lütfen. Sizden bunu istiyoruz. Buraya kadarki sorumluluğunuzu da görmezden gelmeyin. “Hiç sorumluluğum yok.” diyebiliyorsanız, şu anda söz aldığınızda ben bu sendikanın Başkanı olarak şunu söylüyorum ki: “Bizim sendika olarak hiçbir sorumluluğumuz yoktur.” deyin. Bunu bütün memurlar, Amasra, TTK yönetimi, herkes görsün. Ona göre sizin bu sorumluluğu da nasıl üstünüzden attığınıza şahitlik etsinler.

Evet, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Deniz Bey, teşekkür ediyoruz.

Yaklaşık otuz üç, otuz dört dakikalık güzel bir şey oldu.

Serpil Hanım, buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, gerçekten ben sendikanın bize sunduğu dosyaya baktığımda aslında konudan oldukça uzak olduklarını görüyorum zaten burada da belirtildi. Şimdi, sendikanın birçok görevi var, Türkiye’de sendikaların karşı karşıya oldukları sorunları bilerek söylüyorum. Birçok görevi var yani sadece toplu sözleşme ve mali haklarla ilgili değil sendikanın görevleri. Aynı zamanda, elbette ki işçi sağlığı, iş güvenliğiyle ilgili, meslek hastalıklarıyla ilgili ve insana yakışır iş koşulları, Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmesinde gerekli olan yani tanımlanan çalışma hayatının hayata geçmesiyle ilgili olarak sendikaların oldukça etkili olması gerekiyor. Kaldı ki madencilik sektörü Türkiye’de ne kadar kitlesel ölümlere, ne kadar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, Genel Kurulda bir yoklama talebi var. İsterseniz on dakika ara verip tekrar toplanalım.

Aradan sonra sözü size vereceğim Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam, teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 15.27

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 15.43****BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)****BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)****SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)****KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)**

BAŞKAN TANER YILDIZ – İkinci Oturumu açıyorum.

Serpil Hanım, buyurun lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kaldığım yerden devam edeceğim.

Dolayısıyla, sendikaların toplu sözleşme, mali ve sosyal hakların iyileştirilmesi, menfaatlerin kollanması gibi bir yükümlülükleri olduğu gibi diğer yükümlülük de işçi sağlığı, iş güvenliği, işçilerin yaşam hakkının savunulması ve özellikle madenlerde yaşanan maden katliamlarının da Türkiye’de ne kadar çok olduğunu düşünürsek bunun önemi burada herkes tarafından biliniyor.

Şimdi, o maden katliamlarını biraz hatırlatırsam, son yirmi yılda Karaman Ermenek’te, Kastamonu Küre’de, Bursa’da, Balıkesir’de, Zonguldak’ta, Elbistan’da, Soma’da, Siirt Şirvan’da, Şırnak’ta büyük katliamlar meydana geldi. Bunlar toplu işçi ölümleriydi ve maden şirketleri ve sahiplerinin hiçbir şey olmamış gibi madenleri işletmeye devam ettiğini biz burada gördük. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinin verilerinde yer alan, AKP Hükümeti döneminde sadece madenlerdeki iş cinayetlerinde 1.989 kişinin yaşamını yitirdiğini buraya kaydederek, burada, aslında sendikaların önemle üstünde durması gereken konuların başında da işçilerin yaşam hakkı olduğu görülür. Burada siz yetkili bir sendikasıınız TTK’de de Amasra’da da. Yetkili bir sendika olarak yapabileceğiniz sayısız şey var. Üstüne üstlük, aslında baktığımız zaman sendikaların işi yasalara dayanarak yani 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na dayanarak işin durdurulması, yakın ve... “Yakın” ve...” neydi, diğer cümleyi siz söyleyin.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Olası bir şey mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yakın ve acil bir tehlike... “acil” değildi, başka bir kelimeydi, onu da sizin bulmanızı isterdim.

Yani o anda karşı karşıya kaldıkları bir tehlike ve bunun karşısında da işi durdurma gibi bir hak veriyor 6331 sayılı Kanun işçiye. Dolayısıyla, aslında, iş yerlerindeki işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarına dair işçileri güçlendirecek desteklerin de işçiye verilmesi ve bu anlamda da işçinin bütün haklarıyla birlikte yaşam hakkının da korunması sendikaların görevidir diye düşünüyoruz. Aynı zamanda sendikaların görevi sadece bununla da kalmıyor, bir ülkedeki üretim rejimine yönelik işçi sınıfını, emekçileri güçlendirecek bir noktadan bakış açısı geliştirmek ve buradaki işçi aleyhine yapılan üretim süreçlerine karşı da elbette ki itirazlarını yükseltmesi gerekir. Nedir bu? Örneğin Türkiye’de neoliberal politikalarla girilmesiyle birlikte yani ta 80 öncesinden başlayan ama AKP döneminde de en mahir şekilde uygulanan neoliberal politikalar işçi sınıfının elini zayıflatırken, işverenlerin de önünü açmıştır âdeta yani taşlar bağlanmış ve sömürü düzeni doludizgin bir şekilde devam etmiştir. Bunun karşısında hiçbir denge ve denetleme imkânı neredeyse kalmadı. Yani hem hükümetler, iktidarlar sermayenin önündeki bütün imkânları açtılar, desteklediler hem de öte taraftan işçilerin örgütlenmesinin önünde çok yaygın engellerle karşı karşıya kaldık. Örgütlenebilen, sendikalaşabilen işçiler de ancak hükümetlere yakın olursa, yandaş olursa, uzlaşmacı olursa, itirazlarını yükseltmezlerse hayatta kalabildiler. Dolayısıyla

da var olan, yaşayabilen sendikalarla da işçiler arasında derin uçurumlar olurken iktidarlar ve sermaye arasında da ciddi bağlar, ilişkiler, himaye ilişkisi ya da kol kola girişler oldu. Dolayısıyla, aslında bütün bu sistemin, işçilerin yaşam hakkını en çok tehdit eden mekanizmalardan bir tanesi olduğunu görüyoruz. Sizin de yetkili bir sendika olarak -ki bana göre yetkili olmanız Amasra'daki çalışanların yaşamını, madencilerin yaşamını bir sendika olarak savunma hakkınız vardır ama- burada olup bitenlere âdeta kayıtsız kalmanız aslında bu bahsettiğimiz mekanizmadan çok da ayrı düşünülemez. Buraya geliş biçiminiz, burada bize âdeta “copy paste” olarak ifade edilen sunumu bize getirmeniz. “Ben buraya ilk kez geliyorum, siz üç aydır çalışıyorsunuz.” diyebilmeniz aslında bu meseleye nasıl baktığınızı gösteriyor. Yani siz 14 Ekim 2022'den önce de bu konulara sendika olarak yoğunlaşmalıydınız ve önleyici bir tutum sergilemeliydiniz. 14 Ekim 2022'den bugüne kadar da aslında bir kaza senaryosu da başta olmak üzere önümüzde ciddi bir çalışmayla buraya gelmiş olmanız gerekiyordu ve aynı zamanda bu hukuki sürece de müdahil olacak, işçilerin yanında yer alacak bir sendika olmanız gerekiyordu. Ancak biz sizin bu konudaki bir açıklamanıza, muhalif olduğunuz, eleştirdiğiniz, tepki gösterdiğiniz bir açıklamaya da rastlamıyoruz. Soma gibi Türkiye'nin en büyük maden faciasının, dünyada da en büyük maden facialarından bir tanesi olan Soma'da bile aslında Türkiye'deki sendikaların, maden sektöründe var olan sendikaların bir tepki koyduğunu ne yazık ki göremiyoruz. Bu konuda insanlar, çalışanlar ya da bağımsız sendikalar, siyasetçiler tepki koyduğunda da hemen bir kriminalize etme durumuyla karşı karşıya kalınıyor ki bunlar aslında içinde bulunduğumuz sistemin de gerekçesi olmakta. O yüzden buradaki sunumun bu şekilde olması aslında bir tesadüf değil, biz, sendikaların hem iktidarlarla hem de devletle arasına mesafe koyması gerektiğini düşünüyoruz çünkü işiyle bağımsız bir şekilde kendi tavrını, tutumunu ortaya koyacak şekilde işçilerin bütün haklarını bütünlüklü bir şekilde savunabilen sendikalar olursa ancak gerçek anlamda sendika olur, aksi sarı sendika olur diye düşünüyoruz ve Türkiye'de eğer bir gün iş cinayetlerini önleyebileceksek, meslek hastalıklarının önüne geçeceksek o da ancak ve ancak işçilerin örgütlenme hakları önündeki hem açık engellerin hem de gizli, örtülü engellerin kaldırılabilirdiği ve sarı sendikacılık, yandaş sendikacılık, uzlaşmacı sendikacılık anlayışının da işçiler tarafından mahkûm edildiği ve bu engellerin, barajların tek tek yıkıldığı bir dönemde olacağını düşünüyoruz. O açıdan Amasra maden cinayetinin sorumluları arasında bizce sendikaların da sayılması gerektiğini düşünüyoruz. Sendikaların da aslında, tehlikenin geldiğini gördüğü hâlde, yaşanabilecekleri bildiği hâlde bu konuda tutum almayarak işçilerin yaşamını tehlikeye attığını görüyoruz ve buna da burada dikkat çekmek istiyoruz, önemli bir konu olarak değerlendiriyoruz.

Şimdi, tabii ki pek çok şey biliniyordu önceden, işte “Kaza, katliam geliyorum.” diyordu. Bu konu işçilerin beyanlarında var, bu beyanların da sendika tarafından görülmüş, bilinmiş olması gerekiyordu. Sendikanın alınması gereken önlemler konusunda uyarıcı, iş bırakma eylemlerine kadar pek çok şey yapma hakkı var, bu haklarını kullanmadığını görüyoruz. Bunun bize göre hiçbir şekilde bir açıklaması olamaz. Bu açıdan sorumlu olduğunuzu yani sendikaların da sorumlu olduğunu burada ortaya koymamız gerekiyor.

Şimdi, biz sadece iş cinayetlerinde değil meslek hastalıklarında da ciddi bir kayıtsızlık görüyoruz, onu da burada kayıtlara geçirmek istiyoruz çünkü meslek hastalıkları veya bu katliamlardan sağ kurtulup sakatlananlarla ilgili olarak da aslında hem hukuki süreçlerde hem de daha sonraki süreçlerde ciddi mağduriyetler var, bu mağduriyetlere dair de sendikaların yeterince tutum almadığını görüyoruz. Örneğin bu maden cinayetinde havalandırmadan tatalım da birçok eksiklikle karşı karşıyayız. Bunlara dair işçi sağlığı iş güvenliği eğitimleri de dâhil olmak üzere bu yetmezlikler, bu eksikliklerle ilgili olarak önceden yapılması gereken şeyler var ama bir de maden katliamının aydınlatılması esnasında karşımıza çıkabilecek sorunlar var. Örneğin, bizim burada en büyük kaygımız şu: Bu maden katliamının sorumlusu olarak ta, başından yani Enerji Bakanlığından tatalım da TTK yönetimine, oradan Amasra

Müessesesi yönetimine kadar aşağıya doğru bir silsilede sorumlular varken bu silsile takip edilmeyerek, işte efendim, bir işçinin orada verilen yeterli bilgi ve talimatlara uymamasından kaynaklı, örneğin, bir barutçudan kaynaklı bir katliam olduğuna yönelik çıkartılabilecek sonuçlar olabileceğini biz burada gördük. Örneğin Amasra’da bize yapılan sunumda TTK tarafından yapılan sunum son derece mesnetsiz bir şekilde barutçular üzerine bir kaza senaryosu kurmuşlardı ve dolayısıyla da böylece kendi sorumluluklarını kendi üstlerinden atmaya yönelik bu tür senaryolar bağımsız sendikaların olmadığı ve Amasra Maden Komisyonunda da yeterli bir şekilde bir araştırma olmadığı durumda yani bilimsellikten uzak siyasi saiklerle bir sonuç çıkarılırsa eğer o zaman bazı işçilerin burada sorumlu tutulabileceğini düşünüyoruz, örneğin barutçu sorumlu tutulabilir. Bu da aslında hem Amasra maden katliamının açıklığa kavuşması önünde çok ciddi bir sorun olur hem de bundan sonra yaşanabilecek maden katliamları için benzer kazaların devam etmesinin yolunu da açmış olur. İşçilerin yeterli bilgi ve talimatları aldıklarının kanıtlanmasıyla ilgili olarak da bazı boşluklar olabilir dolayısıyla buradan da işçinin üzerine bu katliam yıkılabilir. Bunların da kanıtlanması, bunların da üzerinde durulması sendikaların görevi. Yine, bu katliamların yaşanmaması için ramak kala raporları çok önemlidir ve iş yerlerinde bu tip sorunlara ramak kala olan durumlar, sendikalar tarafından tespit edilmeli ve bunun üzerine gidilmelidir, bunun üzerinde önleyici tedbirler alınmalıdır. Yine, bu yaralanmalara ve sakat kalmalara dair daha sonraki süreçlerde de işçiler son derece yalnız kalıyorlar. Buna dair de sendikaların özellikle SGK’dan alınan raporlar ve hastanelerden alınan raporların birbirini tutmaması, işte buradaki raporların, iş göremezlik raporlarının hep SGK tarafından düşük tutulmaya çalışılması gibi sorunlarla karşı karşıyayız. Bunlara karşı da sendikanın güçlü muhalefet sürdürmesi, güçlü bir mücadele sürdürmesi gerekiyor.

Şimdi, yine sendikalara dair söyleyeceğim şeylerden bir tanesi de şu: Özellikle madenlerde havza madenciligi, redevans sistemi, taşeronluk çok yaygınlaştırmak sendikalar buna karşı tutum almayarak aslında madenlerde kölelik koşullarına göz yummaktadır ve yine bu sürecin bir parçası yani sermaye birikim sürecinin bir parçası hâline dönüşüyorlar. Hâlbuki tarihsel olarak baktığımızda sendikaların görevi sermaye birikim sürecini körükleme, destekleme değildir; tam tersine işçilerin hak ve menfaatlerini korumaktır, yaşam hakkını korumaktır. Burada bakıyoruz devletin yönelimi, Hükûmetin yönelimi zaten bu neoliberal politikaları hayata geçirmektir, yani her şeyi kâr üzerinden açıklamak, her türlü koşulda eğer kâr edilebiliyorsa üretimi bu çerçevede ele almak, burada insanı, insan faktörünü, emeği tamamen son kerteye atmaktır. Patronlarsa iktidarların bu zaafalarını da bilerek ne yapıyorlar, örneğin iş cinayetlerine yönelik olarak diyelim ki yüksek para cezası oldu ya da kapatma oldu, hemen “Öldük, bittik.” diye başlıyorlar çılgın atmaya, işte “Bizi bitiriyorsunuz.” yok “Bizim kapımıza kilit vuruyorsunuz.” yok “İşçileri biz işten atmak durumunda kalacağız.” vesaire diyorlar ve ortam patronlara kalıyor, ortam Hükûmetin sadece kâr odaklı politikalarına kalıyor, meydan aslında emek sömürüsünü sınırsızca gerçekleştirmek isteyenlere kalıyor. Sendikalar da bunlara yedeklendiği için işçiler Türkiye’de kölelik koşullarında çalışıyorlar ve ölüyorlar, bu da bir gerçek. Sizin buradaki sunumunuzla aslında bu sistemin bir parçası olduğunuzu, işçi öldüren, işçi kanıyla beslenen sermaye birikim sürecinin bir parçası olduğunuzu gösteriyor. Benim bunu, burada ifade etmek gibi bir yükümlülüğüm var.

Başka birkaç şey var ama sendikalarla ilgili değil, onu sonra bir daha bilahare konuşacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Ali Bey, buyurun.

Sonra sendikaya söz vereceğim.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkürler Başkan.

Sunum esnasında geledim, başka bir mazeretinden kaynaklı olarak ama çok bir şey kaçırmamışım, yazılı hâli elimde; 3,5 sayfalık sunumun yazılı hâlini okudum. Tabii, orada siz de 2’nci ve 3’üncü sayfada liyakatsizliğe yönelik şikâyetlerinizi dile getirmişsiniz, aslında bunu söylerken liyakatli kişilerin çalışması gerektiğini ifade etmişsiniz. Dolayısıyla aslında bir liyakatsizliğin olduğunu da kabul ediyorsunuz bir taraftan bu alanda çalışırken.

Diğer taraftan şunu söyleyeyim: Biz tabii, Amasra’ya gittik, bizi kabul eden aileleri ziyaret ettik. Bizi kabul eden aileler, oradaki konuşmalarımızdan anladığımız kadarıyla çoğunlukla da iktidara muhalif olmayan ailelerdi. Fakat biraz sohbet edip, muhabbet edip dertlerini dinlemeye başladığımızda birçok şeyden... Bir defa, gittiğimiz bütün aileler bu işin bir ihmâl sonucu olduğunu ifade ediyorlardı. Sizi ilgilendiren kısmı şu: Bu ihmâlin içerisinde, bu ihmâl zincirinin bir parçasının da sendikalar olduğunu, hem işçi sendikaları hem de oradaki yetkili memur sendika olduğunu açık açık ifade ettiler söylemlerinde. O acılı aileler hem lanet okuyor hem de haklarını helâl etmiyorlardı. Bilmiyorum, sizin için bunun bir anlamı, bir önemi var mı? Ben bunu söylemek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bayram Bey, söz sizde.

ENERJİ BİR-SEN GENEL BAŞKANI HACI BAYRAM TONBUL – Sayın Başkanım, ben teşekkür ederim.

Daha öncesinde sorulan bir soru vardı: “Tutuklu üyeniz var mı?” diye. 8 üyemiz şu anda tutuklu.

“Özelleştirmeye karşı bir eyleminiz olmadı.” diye bir itham oldu. En son Makine ve Kimya kurumunun Millî Savunma Bakanlığına bağlı kamu şirketi hâline getirilmesinde, Türkiye ENERJİ-SEN yönetici arkadaşımız da burada, birlikte yapmış olduğumuz eylem de ulusal basına yansıdı; bunlar geriye bakıldığında görülebilir.

Elbette ki ben de bir mühendisim ve otuz yedi senelik bir mühendisim. Mühendisliğin ne olduğunu otuz yedi senedir de kamuda çalışarak yaşıyorum. Özelleştirmeden en büyük zararları görenlerden birisiyim. 2001 yılında Ziraat Bankası, Emlak Bankası ve Halk Bankasının özelleştirilmesinde bütün birikimimi, yapmış olduğum kariyeri –ki en son Sincan Şubesinde Müdür Yardımcısıydım- bunların hepsini bırakarak Devlet Su İşlerine mühendis olarak atandım, tekrar yeni baştan, 40 yaşından sonra yeniden mühendisliğe döndüm. Dolayısıyla özelleştirmenin ne olduğunu biliyoruz, özelleştirme konusunda da belki en fazla ses çıkaranlardan birisi benim.

Ama şunu söylemek istiyorum: Burada çok soru var, bizim çok kapsamlı bir rapor sunmamız lazım. Ben yazılı olarak bu raporu sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sunum, sunum değildi; yanıtlar da yanıt değildi yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi sözü Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Enerji, Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası Genel Başkanı Sayın Cemalettin Sağtekin ve Sayın Mehmet Torun’a veriyorum.

Buyurun lütfen.

2.- KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin’in, sendikaları, Amasra maden kazasının neleri hatırlattığı ve ESM Sendikası olarak neye önem verdikleri hakkında sunumu

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETİN SAĞTEKİN – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Sendika Yöneticileri, kurum yöneticileri, uzmanlar ve değerli basın, değerli arkadaşlar; öncelikle hepinizi Kamu Emekçileri Sendikası Konfederasyonuna bağlı enerji, sanayi, maden iş kolunda örgütlü ESM Sendikası adına saygıyla, sevgiyle ve dostlukla selamlıyorum. Ve bugüne kadar emek ve demokrasi mücadelesinde kaybettiğimiz tüm arkadaşlarımızı saygıyla anıyorum.

Aslında tabii, sözlerime başlamadan önce bir de öncelikle Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonuna bağlı ESM'yle ilgili size bir bilgi vereyim. Eşitimiz olan ENERJİ BİR-SEN ve diğer KAMU-SEN'E bağlı TÜRK ENERJİ-SEN'den arkadaşlarımızla birlikte memur sendikalarına üye olabilecek yaklaşık 33 bin kişilik bir hacimdeki iş kolunda örgütlüyüz. Ve biz, tabii, en son, Türk Standart Enstitüsüyle birlikte 26 kurumda örgütlüyüz. En son gelen üye sayılarıyla birlikte aslında Şubat 1 itibarıyla -bugün gelirken arkadaşlarımdan aldım- 1.800'e yakın da üyemiz var. Zonguldak'ta toplamda 250, Amasya'da da 25 üyemiz var.

Tabii, yetkili bir sendika değiliz. Sonuç itibarıyla değiliz ama -bilmiyorum, diğer arkadaşların tüzüklerinde de o yazıyor mu?- sendikaların tüzüklerindeki ilk madde şöyle: “Çalışanların hak ve çıkarlarını korumak.” Tabii, hak ve çıkarlarını korurken acaba hakları dışında, diğer cümle mi onlar için... Çıkarlarını korumak mı daha öne çıktı? Onu tam anlayabilmiş değiliz. Ama neticede arkadaşlar, ben, açıklamamızı yapacağım, girizgâh yapacağım, daha sonra da olayın teknik detaylarıyla ve önerilerimizle de Madencilik Komisyonu Başkanımız size bir sunum yapacak.

Size öncelikle şöyle başlamak istiyorum: Bir kere, hani geleceğe ilişkin eğer bir planlama yapılacaksa Türkiye Taşkömürleri özelinde tek bir şey söyleyeceğim, Cumhurbaşkanımızın imzasıyla yayınlanan ve merkezî yönetim kapsamındaki idarelere yönelik ödeneklere yer verilen yatırım programında TTK'ye “Madencilik Altyapı ve İyileştirme” başlığı için yalnızca 7 milyon 350 bin liralık ödenek ayrılmış arkadaşlar. Bugün bize gelen haber böyle. Size bir örnek vererek ne kadar düşük kaldığını söyleyeyim. Aynı programda İletişim Başkanlığı hizmet binasının kapasitesinin artırılması içinse 47 milyon liralık ödenek ayrılmış. Yani biz geleceğe ilişkin planlar yapacağız ama Türkiye Taşkömürleri acaba, arkadaşlarımızın da içinde olduğu, dediğiniz gibi, iki ayrı bağımsız, birbirine eş güdümlü giden, benim de hakikaten tam içinde olmama rağmen... Ki ben, öncelikle özür dilerim, kendimi de tanıtayım: Hem Zonguldaklıyım hem maden mühendisiyim. Tabii, iyi bir maden mühendisi olamayabilirim, iyi bir akademisyen de olamayabilirim ama ben 6 yaşından beri aslında madenciyim. Çünkü ben grizunun ne olduğunu ilk, Kandilli'de arkadaşımın babası yer altındaki patlamada kalınca Kuyubaşı'na gidip lambahane de onunla onu beklerken öğrenmiştim. Ben, aynı şekilde, o gece Amasra'ya giderken de aynı 6 yaşındaki Cemalettin olarak gittim. Sendika Başkanlığım falan, bunlar, sıfatlar geçici ama ben bütün değerlendirmelerimde ta başından itibaren bu şekilde evrimleştim yani bölge özelliğimizden belki.

Tabii, bugün konuşmamı hemen kısaca yapıp daha sonra sözü teknik detaylarıyla abimize bırakacağım, Mehmet ağabeyime, Madencilik Komisyonu Başkanına bırakacağım.

Netice itibarıyla bugün geline nokta da değerli arkadaşlar, Amasra bize neyi hatırlattı?

Şimdi, öncelikle, arkadaşlar, Amasra'da yaşanan maden faciasını sadece teknik bir sorun olarak görmemek gerekiyor; mevzuattaki eksiklikler, havzadaki rezervin bölünmesi ve bu nedenle havza madenciliğinden vazgeçilmesi; yasanın emrettiği kamusal denetim görevinin yerine getirilememesi; örgütsüzlük, teknik eksiklikler, liyakatsiz kişilerin hak etmedikleri makamlara getirilmesi bu acı sonucu doğurmuştur.

ESM neye önem verir? ESM, ülkemizdeki demokratik kitle örgütüdür. ESM, ülkemizdeki tüm madencilik faaliyetlerinin kamu yararını ve ülke geleceğini götürecektir biçimde planlanmasını, tüm madenlerimizin kamu eliyle işletilmesini, maden işletmelerine kamu denetiminin sağlanmasını, madencilik faaliyetlerinin doğaya ve doğal yaşama uygun biçimde yürütülmesini savunur ve savunmaya da devam edecek.

Arkadaşlar, ne hatırlattı biliyor musunuz Amasra bize? Özellikle Amasra'daki bu süreç -daha sonra Mehmet Başkanım anlatacak teknik detayları ve orada 2005 yılından beri yaşanan bütün olumsuzlukları- sermaye ve piyasacılık kıskacında havza madencilikinden vazgeçildiğini hatırlattı bize. Kamunun havzada köşeye sıkıştırıldığında altının oyulduğunu hatırlattı bize. Kamusal denetim yapma görevi bulunan devlet kurumlarının hem nitelik hem de nicelik olarak yetersizliğini ve siyasi kadrolaşmayı hatırlattı bize. Özelleştirme, taşeronlaştırma ve talan politikalarının hüküm sürdüğü bir ülkede gerek işverenlerin gerekse sarı sendikacılığın emekçileri sömürdüğünü hatırlattı bize. TTK'de örgütlü olan işçi sendikasının gerçek işçi merkezli bir sendikal mücadelenin içinde olmamasını hatırlattı. TTK'de örgütlü sendika görünümü, kendi çıkarlarını öne alan yandaş yetkili sarı memur sendikasının da tayin ve atamalara müdahalesini ve diğer tüm kamu kurumlarında olduğu gibi liyakati değil, sadakati öne çıkarmasını hatırlattı bize.

Arkadaşlar, katliamın ardından madenin önündeydik hepimiz, Kuyubaşı'nda. Ertesi gün tabii yetkililer geldiler ve ilk açıklama: "Dün, bugün ve yarın böyle şeyler olacak." diye katliam meşrulaştırılmaya çalışılırken kader planı açıklamasıyla da bu kadar açık bir nedene dayanan katliamın sorumluluğunu üzerlerinden atmaya çalıştılar. Sözde başlatılan soruşturmanın ise sonucunu baştan söylüyoruz ama umarım yanılırız. Soma'da nasıl 301 madencinin katledilmesi... Sayın Taner Bey'le de o zaman karşı karşıyaydık Maden Mühendisleri Odasında. Son derece hassas ve o dönemlerde Ermenek'te, Karadon'da, Dursunbey'de aslında o dönemdeki konumu gereği de gerçekten birlikte orada birçok konuda ortak kafa da yorduk. Netice itibarıyla, şimdi de Komisyon Başkanı, herhâlde bu hassasiyetimizi çok da iyi anlayacaktır. Amasra'nın sonunda da yaşanacakların akıbetinin ben bundan çok farklı olmayacağını düşünüyorum. İktidara geldiklerinden itibaren de tüm olanaklarını sermayeye seferber etmiş bulunduklarını iddia ediyoruz. Bunun maden iş koluna yansımaları ise her seferinde büyük bir gürültüyle duyurdukları ve sorunları çözeceklerini iddia ettikleri Maden Kanunu'nun 21 kez değiştirilmesiyle oluyor. Arkadaşlar, 14 Ekim'den bugüne üç buçuk ay geçti.

Arkadaşlar, hepinizin de bildiği üzere, bizim İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisimiz var, buranın düzenli olarak yenilediği raporlara baktığınızda -sadece madencilik için söylemiyorum- ortalama günde 6-7 emekçi hayatını kaybediyor. HEPİNİZ matematik biliyorsunuzdur, bu üç ayda kaç tane Amasra olduğunu... Ama biz böyle toplu katliamlarda ancak böyle hassaslaşıyoruz. İşte büyük bir şov, büyük bir gösteri ki o gün de gelen süreçler hep böyleydi, görünen köy kılavuz istemez. Ama her değişiklik, sorunları çözmek bir tarafa, daha da ağırlaştıran, maden arama ruhsatlarının dağıtımının kolaylaştırılması, doğa ve insan sağlığını hiçe sayarak yeni maden sahalarının açılması olarak karşımıza çıkıyor. Gerçekleştirdikleri yasa değişiklikleriyle, önüne gelen herkese maden çalıştırma ruhsatı verenler, doğayı büyük bir yıkıma uğratarak iş güvenliği ve iş sağlığı için gerekli asgari önlemleri gereksiz masraf olarak görüyor, kitlesel işçi ölümlerine davetiye çıkarıyorlar. Siyasi müdahalelerin çok fazla olması, çalışan kesimde sağlıklı bir örgütlenmenin olmayışı nedeniyle iş disiplini sekteye uğruyor, iş barışı bozuluyor. Kurumun organizasyon yapısı, çalışanların üretim ve destek birimlerine dağılımı, iş yerinin gerekleri göz ardı edilerek tamamen politik müdahalelerle şekilleniyor. Tüm bu gelişmeler sonucunda kurum çalışanları psikolojik olarak çöküntüye uğratılmıştır. Zaten satılacak, kapatılacak, nasıl olsa kömür kalmadı düşünceleriyle moral motivasyonun kalmadığı bir ortamda sağlıklı bir iş ilişkisinin kurulması ve üretimin yapılması düşünülemez.

Her şeye rağmen -birazdan Mehmet Başkanım size teknik detayları ve önerileri de sunacak-bitirirken, denetimsiz, güvencesiz, kuralsız koşullarda ölümlerin kader, fitrat, alın yazısı olarak tanımlandığı ülkemizde madenciler alın terleriyle ve direnişleriyle herkese umut olmaya devam ediyor. Bilimle, emekle ve inatla, insanoğluna yakışan çalışma koşullarında tüm emekçilerin söz yetki ve karar sahibi olduğu o güzel günlerin geleceğine olan umudumuzu hiçbir zaman yitirmiyoruz.

Sözü Mehmet Başkanıma veriyorum. Sorularınız olduğunda zaten buradayız.

Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, buyurun Mehmet Bey.

3.- ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun'un, Amasra'da meydana gelen maden kazasının teknik detayları, sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri; sizleri KESK, ESM ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum

İsmim Mehmet Torun. Maden Mühendisiyim, kırk yılın üzerinde kamuda çalışarak emekli oldum. Bir maden işçisinin çocuğuyum, Zonguldak kökenli bir maden işçisinin oğluyum. Zonguldak'ta okudum ve işçilik yaparak okudum, üniversite okurken aynı zamanda maden işçisiydim. Dolayısıyla, masanın her tarafını da izleme, gözleme şansımız oldu. Daha sonra da Türkiye Kömür İşletmelerinde uzun yıllar ocak mühendisliğinden işletme müdürlüğüne kadar çalıştım ve müşavir olarak emekli oldum geçen sene.

Aslında, Komisyondaki Saygıdeğer Başkan ve üyelerin çoğunu uzun yıllardır tanıyorum. Bu bir şans aslında benim için, aynı dili konuşacağız çünkü, meslektaşlarımız var, uzun yıllardır yan yana mücadele ettiğimiz veya da karşı karşıya geldiğimiz üyeler var. O nedenle, birbirimizi anlayacağımızı düşünüyorum. Sayın Başkanla Keşan'daki kazadan tutun da Karadon'da, Kozlu'da, Soma'daki facialarda da yine bu şekilde beraber çalışma şansımız olmuştu.

Ben sunumuma başlamadan önce bir şeyi sizlerle paylaşmak istiyorum: Pazar günü yani üç gün önce Tekirdağ Malkara'da Yunus Emre Sönmez isimli bir meslektaşımızı kaybettik, maden mühendisini kaybettik. 29 yaşındaydı Yunus Emre. Nasıl öldü? Kömür bandını temizlerken tambur ile bant arasına sıkışarak öldü. Bu aslında normal bir kaza değil, bir cinayet. Neden cinayet? Bu bir meslektaşımızın asli görevi de değil ama çıkarılan yasalarla, dayatmalarla artık mühendisler angarya işleri de yapmaya başladılar; mecburen yapıyorlar, ya işinden olacaklar ya da bu işleri yapacaklar. Kantar fişi düzenleyecek mühendis, sevk fişi düzenleyecek mühendis; bu, yasalarda var çünkü, yönetmeliğe koyulmuş ne yazık ki. Buna çok uğraştık, ben on iki yıl Maden Mühendisleri Odası Başkanlığı yaptım, o zamanlarda da hem Mecliste hem bakanlıklarda bunun için çok mücadele ettik. “Mühendislik onuruna yakışır görevleri yapsın, özlük haklarıyla, sosyal haklarla bunları verelim ve mühendisten de isteyelim karşılığını.” demiştik ama ne yazık ki gelinen noktada, işte, her işi yapacak, araç kullanacak, B sınıfı ehliyeti olacak, şantiyede kalacak; tamam, hepsini yapsın ama mühendislik yapsın. Ne yazık ki Yunus Emre'yi bunları yaptırmadıkları için kaybettik. 2 küçücük çocuğunu bırakarak gitti Yunus Emre. Bunların vebali hepimizin boynunda ama daha çok da siyasi iradenin, karar vericilerin boynunda diye düşünüyorum.

Tabii, yanılmıyorsam Muhammet Bey baştan bizi uyardı “İdeolojik konuşma yapmayın.” diyerek bir uyarı yaptı, samimi bir uyarı. Şunu biliyoruz biz: Siyaset yaşamın kendisidir, ekmeğin pahalanması da can güvenliği de yaşamın, siyasetin içindeki bir konudur. Dolayısıyla, biz burada bir siyasi parti şeyi yapmayacağız ama mutlaka bir anlamda siyasete dokunacağız.

Şimdi ben sunumuma başlamak istiyorum. Amasra'da yaşamını yitirenlerin yakınlarına başsağlığı diliyorum öncelikle.

Madencilik, riskleri gereği iş kazalarının yoğun yaşandığı sektörlerin başında geliyor. Ülkemizde sık sık büyük iş kazaları yaşanmakta ve bu kazalarda onlarca, bazen yüzlerce emekçi yaşamını yitirmekte. Ülkemizde 80'li yıllardan itibaren liberal ekonominin uygulanması sonucu madencilik sektöründeki iş kazalarında da önemli artışlar gözlemlenmiş. Ben bunu tablo olarak tek tek okumayacağım ama 1983 Armutçuk'tan başlayarak bu çok ölümlü kazaların bir tablosunu çıkarmaya çalıştık. Bunlara bakarsak çoğu grizu patlaması şeklindedir ve kömür madeninde olan kazaları toparladık genelde, zaten öyle oluyor. Ve en son da 42 kişinin yaşamını yitirdiği Amasra'yla da rakamları sizlerle paylaştık ama bunların dışında da ölümlü ve yaralanmalı pek çok iş kazası yaşanıyor.

Şimdi, Amasra'da ne olmuştu? Amasra'da Türkiye Taşkömürü Kurumuna ait bir kömür işletmesinde meydana gelen grizu patlaması ve buna bağlı kömür tozu patlamaları sonucu 42 işçi yaşamını yitirdi, 10 işçi de yaralandı. Şimdi, yaşanan bu facianın teknik, siyasi, sosyal, ekonomik pek çok nedeni bulunuyor. Bu nedenleri tek tek irdelemeden sağlıklı bir sonuca ulaşmak mümkün değil. Sağlıklı bir sonuç ise gelecekte yaşanabilecek iş kazalarının önlenmesi için oldukça önemli çünkü Soma'dan, Ermenek'ten ders alınabilseydi muhtemelen Amasra olmayacaktı.

Şimdi, biz bu facianın nedenlerini 7-8 başlık altında topladık ve bunları kısa kısa vurguladıktan sonra da önerilerimizi sizlerle paylaşacağım zaten, hepsinin altında önerilerimiz de var. Neydi başlıklar? “Özelleştirme uygulamaları, buna bağlı havza madenciliğinden vazgeçilmesi, mevzuattaki eksiklikler, teknik eksiklikler, eğitimdeki sorunlar, denetim eksiklikleri, örgütlenmedeki sorunlar, siyasi öncelikli liyakatsiz atamalar.” Özelleştirmeyi şöyle kısaca özetlemek istersek: İş kazalarının nedenlerinin başında bu politikalar geliyor, uygulanan politikalar. Bunun sonucunda kamu kurumlarının zarar ettirilmesine yönelik çalışmalar başlatılıyor. Bu yozlaşma günümüze kadar sürüyor. 85'ten itibaren özellikle liberal ekonominin gereği kamu kurumlarının özelleştirilmesi için kâr eden müesseseler dâhil hepsinin zarar ettirilerek kapatılmasıyla beraber de bu olumsuzluk devam ediyor. Bu süreçte esnek üretim ilişkileri hayata geçiriliyor ve çalışanların iş güvencesi yok ediliyor. Takdir edersiniz ki iş güvencesi olmayanların iş güvenliği konusunda hassas davranmaları beklenemez. Bunun sonucunda ülkemizin kurumlarında ve çalışanlarında işçi sağlığı ve iş güvenliği kültürü olması gereken seviyeye bir türlü getirilemiyor.

Şimdi, Komisyonun değerli üyeleri, ben özellikle bu havza madenciliğinden biraz geniş bahsetmek istiyorum sizlere. Aslında bu özelleştirmenin somut olarak bizim sektöre olumsuz yansımaları ve havza madenciliğinden vazgeçilmesinin sonuçlarının Amasra faciasıyla da ilintisini sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ülkemizde bu yaşanan kazalara baktığımızda burada planlamanın önemini vurguluyoruz ve bu kazalar incelendiğinde büyük kazaların oluş nedenlerinden birisinin de yapay olarak bölünmüş maden rezervlerinin üretimleri esnasında olduğunu görüyoruz. Yani doğal bir bölünme değil bu, yapay olarak birileri tarafından A sektörü, B sektörü ya da A sahası, B sahası gibi yapılan bölmeler. Şimdi, buna örnek olarak 2011 yılındaki Elbistan kömür ocağındaki kazayı verebiliriz, burada da yine aynı şekilde havzalar bölünmüştü, bir özel şirkete verildi ve bunun sonucunda da yer altı suyunun yeterince tahliye edilememesi sonucu sıvılaşan şeylerin kaymasıyla 11 çalışmanı kaybettik, 2'si mühendisti bunların. Ne yazık ki 10 kişi hâlâ toprak altında, cenazelerine dahi ulaşamadı ve vazgeçildi, birer heykel dikilerek konu kapatıldı. Yine, 2014 yılında Soma'da yaşadığımız ve 301 ölümlü facianın da ana nedeni havza madenciliğinden vazgeçilmesidir. Daha önce çalışan eski sahalarda biriken gazın çalışılan alanlara –ki bu bir işletme hatasıdır tamamıyla- girmesiyle de yine 301 kişiyi kaybettik ve burada da plansız şekilde bir çalışmanın ve bölünmenin sonucunda olmuştur. Yine, Ermenek'te 2014 yılında yaşanan iş kazası da kömür rezervlerinin bölünmesi, parçalanması sonucu meydana gelmiştir. Eski çalışılan sahalarda biriken suyun patlayarak çalışma alanına dolmasıyla da 18 işçiyi orada kaybettik.

Şimdi, Amasra'ya gelirse Amasra'da da "A ve B sahaları" denen 2 sahada toplam 622 milyon ton kömür tespit edilmiş. Bu rezervin tamamına yakını da yer altı üretim yöntemiyle üretilmek durumunda ve havza niteliğinde bir saha bu rakamlara baktığınızda. Havzada işçi sağlığı ve iş güvenliği, rezerv kaybı, ekonomiklik ve istihdam açısından bütünlüklü bir planlama çerçevesinde üretim yapılması gerekir, bu kadar büyük bir sahada. Oysa söz konusu saha parçalanmış ve çok büyük bir bölümü 2005 yılında özel bir firmaya kiraya verilmiş. Sahadaki rezervin 606 milyon tonu yani yüzde 97'si özel firmaya verilirken kamu kurumunun elinde kalan yüzde 3'lük bir saha yani 16 milyon tonluk bir rezerv kalmış, yüzde 97'si bir şekilde özel sektöre bırakılmış. Bu da yetmemiş, TTK'nin hâlen çalıştığı sahanın alt kotları da aynı firmaya verilmiş. -400 kotunun altı söz konusu firmaya verilmiş ancak bu alanda fiili bir çalışma yapılmamış. Kurumun çalışacak fazla bir alanı da kalmamış bunların sonucunda. Kalan rezerv için yapılması gereken büyük yatırımlardan muhtemelen ekonomik nedenlerle vazgeçilmiş. Ruhsatın sahibi olan, yıllardır taş kömürü üretiminde deneyimli olan bir kurum nasıl olur da sahanın çok küçük bir kısmında çalışmak zorunda bırakılır? Hangi akıl veya gerekçe bunu açıklayabilir? Bize göre ocak kapanması nedeniyle özelleştirmeye karşı bölgesel ve toplumsal tepki olmasın, çalışanlar bir süre daha çalışmaya devam etsin diye bu alan özelleştirilmemiştir. Yani kamunun bu küçük bölgede çalışması bile özelleştirmenin kolaylaştırılması amacıyla yapılmıştır. Bunun başka bir teknik açıklaması yoktur. Kararlar teknik gerekçelerle alınmadığından bu kadar küçük bir alanda kurum uzun süredir nasıl çalışabilir? "İşletme, en önemlisi de işçi sağlığı ve iş güvenliği nasıl sağlanır?" diye düşünülmendiğinden ocak kaderine terk edilmiştir.

Havalandırma açısından bakıldığında da bu durum böyledir ki olayın ana nedenine teknik olarak havalandırma diyoruz, havalandırma eksikliği diyoruz, bu açıdan da durum böyledir. Üretim kuyudan ve nefeslikten kilometrelerce uzak bir mesafede, kuyu dibinden 100 metre derinde yapılmakta, üretim yerlerine taşa ve kömürde sürülen çok sayıda taban yolu ve eğimli yollarla ulaşılmaktadır. Temiz hava kot farkı olan kilometrelerce mesafeden üretim panolarına ulaştırılmaya çalışılmakta, en kötüsü de kirlenen hava yine kilometrelerce mesafede ocak içinde dolaştıktan sonra nefeslikten dışarı atılmaktadır. Bu sorunu aslında TTK Genel Müdürü de görüyor, biliyor. Nereden biliyoruz bildiğini? 2018-2021 yılları arasında dört yıl üst üste ana nefeslik aspiratör modernizasyonunu yatırım programına alıyorlar ancak gerçekleşmiyor bir şekilde. Yine, 2021 yılı faaliyet raporlarında bu sefer de madencilik altyapı ve iyileştirme yatırım programına alınıyor. 2021 yılı sonu itibarıyla toplam yüzde 3,5'luk bir gerçekleştirme oluşuyor yani yüzde 100'lük bir gerçekleştirme yerine yüzde 3,5'luk küçük bir kısım gerçekleşiyor. Bu veriler göstermektedir ki Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra ocağında havalandırma ve altyapı eksikliklerini bilmesine rağmen gerekli önemleri zamanında almamıştır. Eğer Amasra tek bir havza şeklinde projelendirilseydi 2005 yılı öncesi veya sonrasında üç beş yıl içinde yeni bir pano hazırlığı bitirilir, buradaki çalışma alanı diğer panoya kaydırılır, çok daha büyük ölçekte güvenli üretim altyapısı oluşturulabilirdi.

Burada da ocağın havalandırma planını kısaca görmekte yarar var. Biraz önce anlattığım gibi, havalandırmanın, temiz havanın +40'tan nasıl 3 kilometre mesafeye taşındığını ve kirlenen havanın da yine -3.500 metre- 3,5 kilometre taşınarak dışarı atılmaya çalışıldığını görüyoruz. Ocakta, bu plandan da anlaşıldığı üzere, yatay ve düşey konsantrasyon sağlanamamış, dolayısıyla ocağın büyüklüğü de dikkate alındığında iş yerlerinin havalandırılması için havanın oldukça uzun yollar katetmesi gerekiyor. Bu durum ocak direncini artırıyor, ocakta ihtiyaç duyulan temiz hava miktarını sağlaması için gerekli basınç farklarının da gereksiz olarak büyümesine neden oluyor. Bunlar biraz teknik bilgi ama kabaca bahsetmekte yarar var. Örneğin +40 kotundan giren temiz havanın yarı mekanize ayağa ulaşması için yaklaşık 3 bin metre yol katetmesi gerekiyor. Yine, kirlenen havanın 3.500 metre yol katederek dışarı atılması gerekiyor ve bunlar yapılırken de daracık, kesitleri küçük olan nefeslik ve başyukarı galerileriyle

yapılıyor. Bunların hepsi basınç kaybıdır, hepsi dirençtir ve dolayısıyla da havalandırmanın karşısında olumsuz bir gerektir. TTK şu anda -350 kotun üzerinde üretim yapıyor ve kazanın yaşandığı derinlik de 300-350 aralığı. TTK'nin kullandığı mevcut üretim ve havalandırma kuyusu -250'ye kadar iniyor. Ben özellikle havza madenciliğinden vazgeçilmesinin olumsuzluklarından bahsetmek için bunu vurgulamak istiyorum: Ruhsat bölünmesi ve satışı olmasaydı daha derindeki kömürlerin üretimi için mevcut kuyu derinleştirilebilir ya da daha derin yeni bir kuyu açılarak üretim planlanabilirdi. Ancak, kurumun elinde kalan mevcut rezerv göre bu seçenek de devre dışı kalmıştır. Bunun yerine, kalan kömürü üretebilmek için mevcut kuyudan aşağıya doğru “desandri” dediğimiz meyilli galeriler sürülerek üretim yapılmıştır. Burada dikkatinizi çekmek isterim, kuyunun kesiti yaklaşık 33 metrekare, şu anda mevcut havalandırma kuyusunun kesti ama daha aşağı indiğimizde yani kuyunun bittiği yerden, 250'den 350'ye kadar indiğimiz yerlerdeki kesit en fazla 14 metrekare yani 33 metrekare kesitten hava alırken biz birden kesiti 14 metrekareye düşürüyoruz. Bu ne anlama geliyor, ocak açıklığının bu kadar daraltılması ne anlama geliyor? Yeterince havayı, temiz havayı biz çalışma alanlarına direkt indiremiyoruz. Bu sefer başka çözümler bulmak gerekiyor, işte 1 bacaya 4 tane vantilatör konulması aslında bunun bir sonucudur, bu zorlamanın sonucudur. Yoksa temiz havayı eğer biz 350'ye kadar kuyu vasıtasıyla indirebilsek ve kuyu vasıtasıyla çıkarabilseydik muhtemelen çok daha rahat bir hava ocağın içinde dolaşacak, tali yollarda da havalandırma nispeten daha iyi yapılacaktı.

Şimdi, burada şunu söylüyoruz: Galeri kesitlerinin yarıdan fazla daraltıldığı metan içeren yer altı kömür işletmesinde sağlıklı bir havalandırma yapılması mümkün değildir. Bilirkişi ön raporunda da alt kotlarda yeterli havalandırmanın yapılamadığı açıkça belirtilmiştir. Bir de şunu biliyoruz, bunun için madem mühendisi olmaya da gerek yok, derinlere indikçe gaz oranı artar, kömürün içindeki, bünyesindeki metan gazı oranı artar, sıkışmış gazın açığa çıkma oranı artar. Yani hem derinlere inildikçe gaz artacak hem de biz havalandırma yapacağımız bacaları daraltacağız. Yani bu ciddi bir planlama hatasıdır, bunu kaydetmekte yarar görüyorum. Tabii, bu havalandırma konusu teknik bir konu, çok iyi hesaplama yapmak gerekiyor, planlama yapmak gerekiyor, işte bunun için hava miktarı, hava hızı, metan geliri, kömürün yanmaya müsait oluşu, kömür tozu varlığı, çalışan sayısı gibi parametreler değerlendirilerek uygun galeri kesiti, ihtiyaç duyulan ekipman ve gerekli hava miktarı hesaplanması gerekirdi ki burada bunlar yapılmamış.

Şimdi, havzayla ilgili 2017 yılında Bülent Ecevit Üniversitesi Maden Mühendisliği Bölümünün bir raporu var. Bu rapordan ben size kısaca bir şey okumak istiyorum, bu rezerv bölünmesiyle ilgili ve 2 tane ayrı yapının aynı anda benzer aynı yerde çalışmasının sakıncalarını anlatıyor. Deniyor ki: “Türkiye Taş Kömürü Kurumu ile Hattat Enerjiyle yapılan -bu özel sektöre verilen şirketin ismidir Hattat Enerji- sözleşmeye göre Amasra havzasında eksi 400'ün üzerinde ATİM -TTK'nin müessesesi- altında da Hattatın çalışacağı komşu panolarda taraflarca koordinasyonsuz bir biçimde belirlenmiş olan özgün termin planlamalarına uygun çalışmalar maden işletmeciliği tekniğine, ekonomik gerçeklere ve madencilik çalışmalarında iş güvenliği ilkelerine uygun değildir.” Ne zaman yapılmış bu? 2017'de. Kaza ne zaman olmuş? 2022'de. Yani beş yıl öncesinden böyle bir rapor da var aslında ellerinde. Kurum bunu biliyor, bunu şirket de biliyor, Hattat da biliyor. Ha, çalışma fiilen yapılmış mı orada? Hattat tarafından yapılmamış ama yapılmaması demek olayı çözümüyor çünkü öbür taraftan dolaylı olarak kamu kurumuna iş yaptırılmıyor, kamu kurumuna yatırım yaptırılmıyor, sıkıntı burada. Zaten kazadan sonra da hazırlanan bilirkişi ön raporunda da ocak havalandırmasındaki eksiklik -sayfa 15'te- açıkça yazıyor. Deniyor ki: “Toplam galeri açıklığının yaklaşık 18 kilometre olduğu ve ocaktaki üretim hazırlık faaliyetlerinin eksi 300 ve 350 kotlarında yoğunlaştığı düşünülürse, ocağa ve eksi 300-350 kotlarına gönderilen hava miktarı son derece yetersizdir. Bu büyüklükteki bir ocakta bu kadar az havayla yeterli ve etkin bir havalandırma sağlamak neredeyse imkânsızdır.” Bakın “eksik” demiyor,

“yetersiz” demiyor, “imkânsızdır” diyor yani “Burada çalışmamak gerekir.” diyor. Yani böyle bir şeyi göz göre göre yani “imkânsız” denen bir yerde eğer insanlar çalıştırılıyorsa bunun adı “cinayet” oluyor, bunun için “iş cinayeti” deniyor zaten çünkü öngörülebilir, önlenabilir olaylar bunlar, mühendislik hesabına baktığınızda çok rahat yapılabilir ama ne yazık ki bunlar yapılmadı.

Bu gerçekler göstermektedir ki yer altı kömür işletmesi için hayati gereklilik olan havalandırma konusuna gerekli özen gösterilmemiş ve gerekli yatırımlar yapılmamıştır. Pekâlâ, 2005 yılında bu özelleştirme uygulaması yapıldı da ne oldu? 2019 yılı Sayıştay Raporu’nda bunun cevabı var. O tarihten bu yana redevansçı firmanın yükümlülüklerini yerine getirmediği, firmanın üretim yapmadığı gibi kuruma herhangi bir ödeme de yapmadığı, kurum ve firma arasında hukuki bir süreç yaşandığı ve davanın kurum aleyhine sonuçlanması hâlinde kurumsal zararın söz konusu olduğu ayrıntılı olarak belirtiliyor raporda. Bütün bunlar yaşanırken kurum sözleşmeyi fesih hakkını kullanmıyor; kullanabilirdi taraf olarak. Yaşanan hukuki süreç nedeniyle zorunlu olmadığı hâlde -bakın zorunlu olmadığı hâlde- tutuyor sahayı firmaya ruhsatıyla devrediyor birden yani kiracı olarak giren kişi tapuyu alıp gidiyor; bunu veriyor, ne hikmetse, ne gereklilik varsa bunu da yapıyor. Oysa daha 2005’ten beri 5 kuruş para alamamışsın, yükümlülükler yerine getirilmemiş, mahkemelik olmuşsunuz, mahkemenin nasıl sonuçlanacağı belli değil ama bu sefer de sahanın ruhsatını devrediyorsunuz yani dağdan gelip bağdakini kovuyor tabiri caizse birileri.

Şimdi, özet olarak, Amasra’da kömür sahasının bölünmesiyle havza madenciliğinden vazgeçilmiştir. Bütünlükcü ve uzun vadeli planlama yapılamamış, günübirlik uygulamalarla idare edilmeye çalışılmıştır. Bu durum madenciliğin olmazsa olmazı olan büyük yatırımların yapılamamasına neden olmuştur.

Sonuç olarak, yaşanan bu kadar acılardan ve olumsuzluklardan sonra madenlerde özelleştirme uygulamalarına son verilmeli, kamulaştırma yapılarak üretim toplum yararına uygun bir şekilde yapılmalıdır.

Şimdi, ben bu havza madenciliğini biraz uzun tuttum çünkü olayın asıl nedenini -yani bir sürü nedeni başta söylemiştim ama- “Ana nedeni budur.” diye -bize göre sendika olarak- bunu sizlerle paylaşmak istedim ama diğer eksikleri de bundan daha kısa kısa sizinle paylaşmak istiyorum.

Şimdi mevzuat üzerinden yürüyor, işte Anayasa’mız var, Anayasa’ya bağlı yasalar var. Madencilikte Maden Kanunu’na göre, 3213 sayılı Maden Kanunu’na -ki çok değişti, en son 5177 oldu ismi ama ta 1985’te çıkan ana temeliyle- göre yürütülüyor. Anayasa’ya göre de “Tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altında olup arama ve işletme hakkı devlete aittir.” diyor. Burada “Gerçek ve tüzel kişilere bu hakkı geçici olarak devredebilir.” diyor Anayasa ama ne hikmetse bu istisnai durumu yani “Geçici olarak devredebilir.” durumu genellenmiş son yıllarda, genelleme yapılmış ve o yıldan beri uygulanan politikalar gereği neredeyse tüm madenler gerçek veya tüzel kişilere devredilmiş yani kamunun elinde bir maden kalmamış aslına bakarsanız; bor madeni var gözüküyor ama bor madenini de bir araştırın nasıl çalıştığını, hepsi hizmet alımı ve taşeron yöntemli yapılan işlemlerdir yani o da yine Devlet Planlamanın -eski adıyla- ve Hazinesinin sayfasına bakarsanız bunların da bir özelleştirme uygulaması olduğunu göürsünüz yani hizmet alımının da taşeronlaşmanın da bir hizmet alım yöntemi olarak orada gözüktüğü bellidir.

Şimdi, bu havza madenciliği Kanun’da 2 yerde kısa kısa geçiyor, Maden Kanunu’nda. Biri “Havza madenciliğini geliştirmek...” diye başlayan bir madde, Maden Kanunu 30, bir de 2017 yılında bir “maden bölgesi” diye sanki daha böyle havza madenciliğini çağrıştırır bir kanun değişikliği yapıldı, 29’uncu maddeye bir ilave yapılarak “Birbiriyle bitişik olan yakın maden sahalarında üretimin çevresel, etkileri, şehirleşme, işletme güvenliği, rezervin verimli işletilmesi amacıyla Genel Müdürlüğün teklifi,

Bakanın onayıyla de maden bölgesi ilan edilebilir ve burada ruhsatlar birleştirilebilir.” denildi. Ama ilginçtir, bu bir paylaşımı öngörüyor sadece yani bir ruhsat paylaşımını öngören bir madde bu, bizim anladığımız anlamda bir havza madenciliğine geçiş değil; mevcut ruhsat sahiplerini birleşmeye zorlayan, olmazsa, ruhsat iptali ve yeniden ihale ya da ihalesiz olarak ruhsat sahiplerinin el değiştirmesi niteliğinde bir madde ve bu uygulanıyor, hepimizin de bildiği gibi, yandaş 3-5 tane şirketin Türkiye’deki bütün madenleri tekelleştirdiğini görüyoruz, bu da bunun için çıkarılmış bir kanun değişikliğiymiş zaten.

Görüldüğü gibi, havza madenciliği anlamında yasada yer alan tanımlar oldukça anlamından uzak ve eksik. Dolayısıyla, gerçek amaca uygun bir yasa metninin Anayasa’da ve ilgili kanunda yer alması önemli. Bizim önerimiz, bu açıdan, kısaca bu ama öneri detay olarak isteniyorsa biz sendika olarak bunu detaylandırır, ilgili bütün kurumlarla paylaşabiliriz.

Yine, Maden Kanunu’nda düzenlenen “daimî nezaretçi” ve “teknik eleman” tanımı var, bu tanımlar da çok sağlıklı bir tanım değil. İşverenlerin baskısı sonucu içleri boşaltılmış kavramlar. Biraz önce hayatını kaybeden arkadaşım da daimî nezaretçi olarak gözüktüyordu. Arkadaşım, Yunus Emre, ne yazık ki o da bu mevzuatın kurbanı oldu bir anlamıyla.

Şimdi, maden mühendisinin ücretini işverenden alacak ve onu denetleyecek, bu yaşamın gerçeklerine aykırı bir şey. Yine, uygun eğitim almamış kişiler... Ben burada mesleki bir şeye girmek istemiyorum ama dört yıl maden mühendisliği eğitimi almış birisinin yeraltı işletmelerinde çalışması ve yöneticisi olması doğrudur “teknik eleman” diye bir şey koydular. Dediler ki: “Teknik eleman diğer disiplinler de olabilir.” Ya, nasıl olacak? Yani, şimdi, yer altında vardiyaya girecek -işte Amasya örneğini veriyorum- bir mühendisin -yani isim zikretmeyeceğim çünkü tartışma olsun istemiyorum diğer mesleklerle ilgili- mutlaka maden mühendisi olması lazım, dört yıl bu eğitimi almışız. Ben, şimdi bir elektrik mühendisinin görev yetkilerini üzerime alabilir miyim? Ya da “Bir inşaat mühendisinin görev yetkisini ben de yapabilirim.” diyebilir miyim? Ama ne yazık ki bu tanım da Maden Kanunu’nda, “teknik eleman” tanımı da buna cevaz veriyor. Bunun mutlaka değiştirmesi lazım bize göre, öbüründe de “daimî nezaretçi”liğin yeniden tanımlanıp görev, yetki ve sorumluluklarının özlük haklarıyla birlikte yeniden düzenlenmesi gerekiyor.

AYDIN ÖZER (Antalya) – En azından taşkömüründe...

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Yani en azından “yer altı” diyelim biz buna, yer altı işletmelerinden başlayarak.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Uzmanlık gerektiriyor özellikle.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Evet.

Şimdi, madenciliğin kendine özgü koşulları var, bu nedenle de biz bir maden iş kanunu çıkarılmasını önemsiyoruz. Nasıl ki Deniz İş Kanunu, nasıl ki bir Basın İş Kanunu var ise, mutlaka bir maden iş kanununun da özellikle çıkarılması gerekir. Bunda, işte, çalışma koşullarından çalışma saatlerine kadar, özlük haklarından emekliliğe kadar, mühendisinden işçisine kadar -bir bütün olarak söylüyorum- bu maden iş kanununda bunun mutlaka tanımlanması gerekir, bunun da kayıtlara geçmesini önemli buluyoruz.

Şimdi, olayın bir nedeni de teknik eksiklikler. Tabii bu da çok önemli, niye önemli? İşte, yer altında, kömürde, “exproof” dediğimiz alev sızdırmazlık, patlayıcı, parlayıcı ortamda kullanılan aletlerin kullanılması gerekiyor. Bunun sadece satın alınması yetmiyor, uzun vadede de sürekli denetlenmesi gerekiyor. Ben yer altı işletmesinde yirmi yıl çalıştım, şu anda geriye dönüp baktığımda en büyük eksikliğimiz şuydu: Ocakta bir elektrik motoru yanar, çıkar atölyeye de sarılır, tekrar ocağa gönderilir ama o anda bu elektrik motorunun antigrizu dediğimiz “exproof” özelliği kaybolmuştur,

bunun denetlenmesini yapamayız. Ben Erzurum'da çalıştım uzun yıllar, Erzurum'dan o motoru göndereceğiz Zonguldak'a, alev sızdırmazlık istasyonunda test edilecek, uygunsa bize gönderilecek ve onu kullanacağız. Bu da yaşamın pratiği içinde çok mümkün olmuyordu. Doğru muydu? Değildi. Bugün Zonguldak'ta o kadar yakın olmasına rağmen ne yazık ki bu yanlışlıklar yapılıyor, bunu bildiğim için söylüyorum ve dolayısıyla bunun yasalarda, yönetmeliklerde, mevzuatta çok daha iyi belirlenip ve buna uygun çalışmanın yapılması gerekiyor.

Şimdi, eğitimdeki sorunları da kısaca sizlerle paylaşmak isterim. Tabii, madencilik yüksek riskleri var demiştik, buna göre de eğitimin olması gerekir ama Türkiye'de ne yazık ki mühendislik eğitiminde ciddi sorunlar var. Özellikle, pratik yapılamayan staj sorunları dâhil, laboratuvar eksikliği olan bir sürü sorunları burada söylemeye gerek yok ama dediğim gibi eğer istenirse sizlere bu eksiklikleri çok detaylı olarak raporlayabiliriz. Bu teori ile pratiğin birleştirildiği nitelikli bir eğitimin mutlaka hayata geçirilmesi gerekiyor. İşçilerle ilgili şöyle bir bilgi vereyim size: Yasada yanlış hatırlamıyorsam ya da değişip de gözümünden kaçmadıysa maden ocağında bir işçinin çalışması için otuz iki saatlik bir teorik ve pratik eğitim yeterli. Bu da çoğu zaman kâğıt üzerinde kalıyor; ya, o bile yapılmıyor. Bunu nereden biliyoruz? Soma faciasında yaşamını yitiren işçilerinin birkaç tanesi ne yazık ki eğitimde görülmüyordu o zaman. Eğitimde görünüyorsa olması gerekiyor ama ocakta ölmüş. Demek ki bu pratikte olan bir şey değil, sadece kâğıt üzerinde gösterilen bir şey imiş. Almanya örneğini araştırırsak bunun çok daha farklı olduğunu görüyoruz. Almanya'da lise eğitiminden sonra -bizim muadili olarak söylüyorum- iki yıl mesleki eğitim almadan kalifiye eleman olarak yer altında çalışma şansınız yok. Yani, bizim otuz iki saatte yaptığımızı -Almanlar biraz bizi kısıkanıyor- orada iki yılda ancak yapıyorlar yani iki yılda yetiştiriyorlar, bilfiil yer altındaki ocakta ne var ise yer üstüne de o ocağı kurmuşlar; Ruhr havzasına gittim, gördüğüm için söylüyorum. Oradaki bütün iş güvenliği risklerini, yapması gerekenleri anlatıyorlar ve iki sene sonra ocağa sokuyorlar o işçiyi; bizde ise otuz iki saat ve o da oluyorsa.

Yine, mühendislerin de sektördeki güncel gelişmelere ayak uydurması için kendilerini yenilenmeleri gerekiyor. Bunu mutlaka meslek odaları üzerinde yapması gerekiyor. Meslek odalarını tabii, bugün, ne yazık ki kapatma, birilerinin bir yere bağlama gibi çalışmaları varken böyle bir şey siyasi iktidarın önceliği değil tahminen ama olması gereken budur. Meslek odaları üzerinden bu eğitimlerin verilmesi gerekir. Yine, çalışanların meslek içi eğitimlerinde mutlaka sadece evrakta, dosyada dursun diye değil, gerçek anlamda yaptırılması gerekir, bunu da mevzuata koymak gerekir. Bu nedenle de bu eğitimdeki sorunların sonucunda bunu söylemek istiyoruz.

Denetim eksiklikleri her alanda olduğu gibi, özellikle madencilik alanında, hele hele yer altında bu denetim eksiklikleri çok göze çarpıyor. Bunun da ciddi zafiyet olduğu zaten Amasra faciasında da hem bilirkişi raporuna yansımış, yansımaya bile bizim bildiğimiz hepimizin gördüğü gerçekler ne yazık ki. Bu denetim iki şekilde yapılıyor bildiğiniz gibi; iç denetim, dış denetim. Ama iç denetimin ücretini patrone alan, orada işverene bağlı olarak çalışan birisinin -ki çoğu özel sektör anlamında işletme yapıldığı için söylüyorum Amasra'nın dışına koyarak- o işvereni denetlemesi ve "Ya, burada tehlike var, ocağı durduruyorum, kapatıyorum." demesi belki kâğıt üzerinde var gibi olsa da pratikte mümkün değil. "O zaman ben de seni kapiya koyuyorum." diyor patron, iş güvencesi yok, bir şey yok. Ve o çocuk belki yeni evli, evlenecek, çocuğu var, çocuğuna ekmek götürececek, süt götürececek. Yani, burada masa başında "Dirensin kardeşim, yapsın, itiraz etsin." deme durumu var ama pratikte bunu fazla göremiyoruz ve hak vermek de gerekiyor.

Dış denetimler ise, Maden Kanunu ve İş Kanunu gereği, 6331 gereği Enerji Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı tarafından yapılıyor ama bu iki Bakanlığın da denetim elemanlarının hem nitelik olarak hem nicelik olarak çok eksik olduğunu görüyoruz. Buradan haddim olmayarak bir şeyi sizle paylaşmak

istiyorum. Kırk yıllık deneyiminin yirmi yılı yer altında geçmiş birisi olarak şimdi soruyorum: Bu denetim yapan kişilerin hepsinin yüzde kaçını acaba bir yangınla mücadeleli biliyor? Yüzde kaçını yangın barajı kapattı? Yüzde kaçını tozla mücadeleyi biliyor? Kömür tozu patlamasını biliyor mu? Kömür tozunun patlamasının risklerini bilip öngörebiliyor mu? Eğer -şu anda denetim yapan meslektaşlarımız dâhildir buna- o elemanlardan bilen sayısı yüzde 10'u geçiyorsa bütün dediklerimi geri alıyorum ve özür diliyorum bütün camiadan. Geçtiğine inanmıyorum, adım gibi biliyorum ve o arkadaşlar ne yazık ki gidip Amasra'yı denetliyorlar, orada rapor yazıyorlar. Ya, takdir edersiniz ki özellikle bu kadar riskli bir okakta sadece teorik olarak kanuna bakıp “Kanunda şu yazıyor, burada bu var mı?” demekle bu işler olmuyor. Görmek ile bakmanın farkı gibi bir şey bu yani bakarsınız göremezsiniz çünkü ehil değilsiniz. O nedenle, bu denetim mekanizmasının mutlaka ve mutlaka gözden geçirilmesi gerekir. Bu konuda, hem nitelik olarak hem nicelik olarak bu kadroların tekrar tekrar desteklenmesi, güçlendirilmesi gerekir.

Şimdi, Enerji Bakanlığına bağlı eskiden Maden İşleri Genel Müdürlüğüydü, şimdiki adıyla “MAPEG” dediğimiz genel müdürlük... O Soma kazasından sonra üzerine yüklendik, “Siz sorumlusunuz, denetim yapmıyorsunuz.” dedikçe, bunlar sorumluluktan kaçmak için ana mevzuatlarında değişikliğe gittiler. Ne yaptılar? Dediler ki: “Biz iş güvenliği denetimi yapmıyoruz, yapmayacağız bundan sonra.” Kim yapacak? Çalışma Bakanlığı yapacak. Enerji Bakanlığı, MAPEG ne olacak? “Biz sadece sevk fişine bakacağız, kantar fişine bakacağız, ruhsat sahası dışına çıkılmış mı, girilmiş mi buna bakacağız.” dedi ancak şunu biliyoruz ki bir mühendis olarak, kamusal denetim bir bütündür. Projelerin denetimi yapılırken aslında işletme projesinin de denetimi yapılıyor. İşletme projesini onaylayan da MAPEG. İşletme projesinin içinde havalandırma var, nakliyat var, tahkimat var, patlatma var ve diğer konular var. Siz bu bütünlüğü bozarak “Hayır, ben bunlara bakmıyorum, sadece işletme ruhsat sınırına bakarım. Sevk fişin var mı, fiş numaranı oynadın mı, fiş numaranı doğru mu ona bakar gelirim.” dersiniz, burada kimse kusura bakmasın, görevi ihmal vardır, görev yapılmıyor demektir bu. Bu nedenle bu ilgili kurumların mevzuatının da mutlaka bu yönde düzeltilmesinde yarar bulunmaktadır.

Yine, son yıllarda kamusal denetimin özelleştirilmesiyle birlikte de ortak sağlık güvenlik birimlerinde bir yapı kuruldu. Bütün işletmelerde iş yeri denetimleri bu yapının üzerinden yapılıyor şimdi, bu hem madencilikte hem diğer işletmelerde OSGB'ler üzerinden yapılıyor ama bu OSGB'ler de uygun bir yapılanma değil. Yine, özelleştirilmiş, işverenden, patrondan parasını alan, ona bağımlı, patronun söylemleriyle iş yapan ya da yaptırılan bir kurum. Dolayısıyla bunun da mutlaka gözden geçirilmesi gerekir.

Son bir denetim mekanizması da “ZFKS” denen maden çalışanlarının Zorunlu Ferdî Kaza Sigortası yöntemi vardır. Bu da Ermenek kazasından sonra ortaya konulmuş bir yöntemdir ama ona da baktığımızda da ciddi eksikler vardır. Örneğin, Türkiye'deki -sayısı bilmiyorum ama- herhâlde madencilik sektörünün yarısından fazlasını barındıran mermer ve taş ocaklarında bu Zorunlu Ferdî Kaza Sigortası uygulaması yoktur. “Gerek yok.” denilmiş. Oysa kazaların çoğu oralarda da oluyor, patlatma yapılıyor. bir sürü ameliye yapılıyor maden işi anlamında ama mermer ve taş ocaklarında ZFKS uygulaması yok, bunun da tekrar bir değerlendirilmesi lazım.

Ben denetim olarak yine Almanya'dan örnek vereceğim. Niye Almanya'dan veriyorum? Çünkü Almanya özellikle yer altı derin kömür işletmeciliği konusunda uzmanlaşmış bir ülke, Almanya bu konuda gerçekten ihtisas sahibi ve orada, Almanya'da “maden polisi” diye bir uygulama var. Denetimi bu maden polisleri yapıyor. Ben uzun uzun anlatmayacağım bunu ama bu madem polisleri seçilirken deneyimli, birikimli hem kişilik olarak hem mesleki olarak kemale ermiş insanlardan seçiliyor ve

ciddi anlamda yetkileri var, bunun üzerinden de bu denetimler yapılıyor. Türkiye'ye de bu model incelenir, Türkiye'ye uyarlanır, varsa farklılıklar düzeltilir ve bu yöntemin de burada uygun olduğunu düşünüyoruz.

Yine, bu facianın biz nedeni de -biraz önce Başkanımız da anlatmaya çalıştı- örgütlenmedeki sorunlar. Şimdi, bizim ülkemizdeki temel yaklaşım sendikası ya da sarı sendikalı işçiye düşük ücret ödeyerek az giderle çok üretim yaptırma şeklinde bir model var. Sermaye birikim modeli bunun üzerine kurulmuş. Bu yaklaşımın sonucunda da iş kazaları kaçınılmaz oluyor doğal olarak. Çalışanların örgütlü oluşu, iş kazalarının azalmasını sağlayacak; örgütlü olmak, iş disiplininin sağlanması, ortak hareket edilmesi ve uygulamada birliktelik gibi pek çok önceliği beraberinde getirir ancak ülkemizde çalışan örgütlülüğü oldukça zayıf; gelişmiş ülkelerle mukayese edildiğinde oldukça düşük oranlarda. Tabii, mevcut sendikaların görevini ne kadar yaptıkları, sorumlulukları yerine ne kadar getirip getirmediği de ayrı bir tartışma konusu. Ona biraz önce de Başkanımız değinmeye çalıştı. Sendikaların ana görevlerinden birisi de işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin uygulamasını denetlemektir. Bu anlamda örgütlülüğün önündeki engeller kaldırılmalı ve örgütlülük özendirilmelidir.

Son olarak da siyasi içerikli liyakatsiz atamalar bize göre bu facianın ana nedenidir. Yasalar ne kadar yeterli ve uygun olursa olsun -ki uygun olmadığını paylaştık sizlerle- uygulaması da o kadar önemli. Bunları uygulayacak olan kadroların liyakatlı olması, işin ehli olması gerekiyor. Madencilik, deneyim, birikim isteyen bir sektör; deneyimlerin aktarılması konusunda usta-çırak ilişkisi olmazsa olmaz bir öncelik ancak ülkemizde her siyasi iktidar değişikliğinde bu kadrolar baştan aşağı değiştirilmekte, bilgi birikimi kaybolmaktadır. Bu çok yanlış bir uygulamadır. Birikim ve deneyim parayla satın alınmamakta ve kolay kazanılmamaktadır. Dünyadaki madencilik sektörü incelendiğinde deneyimli elemanlara çok değer verildiği görülmektedir. Ülkemizde de bu yönlü çalışmalar yapılmalı ve uygulanmalıdır.

Son söz; madenler milyonlarca yılda oluşan, tüketildiğinde yerine konulamayan hiçbir kişi ve zümrenin emeği olmayan, doğanın insanlara sunduğu ortak değerlerdir. Bu nedenle insanlığın yararına, planlı ve rasyonel biçimde üretilmeleri zorunludur. Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda bir üretim planlaması yapılmalı, madenlerimiz şirketlerin ya da kişilerin kâr amaçlı önceliklerine bırakılmamalıdır. Amasra'da yaşanan maden faciasını sadece teknik bir sorun olarak görmemek gerekir. Mevzuattaki eksikler, havzadaki rezervin bölünmesi ve bu nedenle havza madenciliğinin vazgeçilmesi, yasanın emrettiği kamusal denetim görevinin yerine getirilmemesi, örgütsüzlük, teknik eksiklikler, liyakatsiz kişilerin hak etmedikleri makamlara getirilmesi bu acı sonucu doğurmuştur. Bu acıların yaşanmasında her kesimin sorumluluğu vardır ancak asıl sorumluluk yürütme erkini elinde bulunduran siyasi iktidarındır. Yaşanan bu olaylardan ders çıkarılmalı ve gerekenler yapılmalıdır. Gerekli önlemler alınmazsa ne yazık ki gelecekte de bunlar yaşanacaktır diyor, bizi dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin'in ve ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun'un yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Söz isteyen arkadaşlarımız var.

Sayın Yavuzylmaz, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, sunum için teşekkür ediyoruz. Detayları ve teknik yönü de oldukça önemliydi. Ben özellikle bu sunumdaki teknik açıklamalara bazı ilaveler yapmak istiyorum, belgeleriyle birlikte bugüne kadar açıkta kalan, patlamanın nasıl gerçekleştiğiyle ilgili açıkta kalan soru işaretlerini de ortadan kaldırmak istiyorum.

Şimdi, size okuyorum bu süreçle ilgili olarak durum nedir? Patlamaya yol açan metan birikiminin arındaki ateşlemeden sonra ortaya çıkan çok miktardaki gazın ve ince toz kömürün tali havalandırmayla geriye doğru sürüklendiği raporlarda belirtilmektedir yani patlayıcı ortam oluşmuştur. “Gaz İzleme Sistemi erken uyarı görevini yapmamıştır; gaz izleme sensörlerinin yerlerinin zaman zaman değiştirildiği ve sensörlerin yerleştirme konumlarında hatalar bulunmaktadır. Metan gazındaki yükselme konusunda oldukça yeterli süre olmasına rağmen iş yerlerine gerekli ikazlar zamanında ulaşmamıştır. Patlamanın ateşleyici unsuru büyük olasılıkla yükleyici makinenin elektrik donanımının alev sızdırmazlık özelliğini yitirmiş donanım ve çalışmaya devam eden devre kesicilerle ilgili olduğu da görülmektedir. Ferdî maske kullanımında eksiklikler vardır. Gaz izlemede zaman zaman tehlikeli metan oranına ulaşılmasına rağmen çalışmaların durdurulmadığı görülmüştür. Merkezi Gaz İzleme Sistemi’nde olay anında tek kişinin bulunduğu tespit edilmiştir. Tali havalandırma pervanelerinin yetersiz ve yanlış yerleştirildiği tespit edilmiştir. Kontrol sondajlarında yetersizlik vardır.” Evet, bu grizu patlaması olan yer neresi biliyor musunuz? 17 Mayıs 2010, Karadon grizu patlamasının bilirkşi raporu bu. Amasra’daki grizu patlamasıyla birebir aynı, olay aynı. Şimdi, o yüzden, bu olayı böyle çarpıtmaya çalışanlar, belirli bir bilgi kirliliği yaratmaya çalışanlar var. Şimdi onlarla ilgili hemen birkaç tane ana temel noktaya dayanalım.

Şimdi değerli uzmanlar, bakın, bu elimde gördüğünüz geçen toplantıda da ifade ettiğim hangi sensörlerin hangi ana istasyonlara bağlı olduğunu ve onların da hangi devre kesicilere bağlı olduğunu gösteren TTK’nin resmi belgesi. Bu belgeye göre 27 numaralı sensör, yani 320 kotundaki patlamanın yaşandığı kottaki, galerideki arına en yakın olan sensörün bağlı olduğu devre kesiciyi adresliyor. Ne diyor? Eksi 300, 2’nci rekuptaymış. Neresi orası? Ben size tablodan, bakın, şöyle göstereyim. Bakın, evet, burada, 320 galerisinde 27 numaralı sensör var; sensörün bağlı olduğu, ana istasyona bağlı olan diğer sensörler eksi 300’ün ikinci rekubunda. Bakın, patlamanın gerçekleştiği yer burası, sensör burada ama bağlı olduğu sensörler burası, eksi 300 ikinci reku.

Diğer taraftan, yine tablomuza bakıyoruz; tabloda bir de 37 numaralı sensör var. 37 numaralı sensör de yine patlamanın yaşandığı galerinin arından uzak olan kısmında, burada 37 numara; onun bağlı olduğu devre kesiciyse eksi 350 kotundaki sensörlerle aynı devre kesici. Yani durum şu: Bu 2 sensörden biri kesinlikle yanlış bağlanmış yani ikisi ayrı yere bağlanmış. Dolayısıyla buradan çıkan sonuç da şudur. İfadelerle birlikte destekleniyor ki bakın, burada iddianame var. İddianame diyor ki: “Tanık Kamil Çelikok saat 18.07 sıralarında -yani patlama 18.09’da gerçekleşiyor ve Enerji Bakanı da Mecliste yaptığı açıklamada elektriklerin bu galeride 18.05’te kesildiğini söyledi- bakın, patlama öncesi anons geçtiğini ve eksi 300 kotunda ikinci rekupta elektrik kesintisi olduğunun söylendiğini diyor.” Yani elektrik nerede kesilmiş? Eksi 300 ikinci rekupta; bambaşka bir yerin elektriği kesilmiş. Şimdi daha anlaşılır olması için şöyle ifade edeyim: Burada kesinlikle bağlantı hatası var, bir kere o kesin, belgeli bir şekilde bu ortada. Aynı galerideki 2 sensör 2 ayrı devre kesiciye bağlı olmaz, dolayısıyla burada hatalı bağlantı kesin olarak var ve 27 numaralı sensörün gösterdiği, yaptığı uyarıda metan gazının havadaki oranı yüzde 1,5’u geçtiğine göre, dolayısıyla tam o dakikada da eksi 300 ikinci rekupta elektrikler kesildiğine göre -tanık ifadesiyle- 27 numaralı sensör yanlış devre kesiciye bağlanmış durumda. Yani bu demektir ki metan gazı oranı yükseldi, patlama gerçekleştiği anda bile eksi 320 kotunda elektrikler kesilmemiş durumda. Daha anlaşılır şekilde söyleyeyim. Evinizde doğal gaz var. Bir doğal gaz kaçağı, gaz kaçağı olabilir diye bir doğal gaz sensörü takıyorsunuz ve gerçekten de bir

gaz kaçağı oluyor ve sensör de bunu algılıyor; hemen sigorta kutusuna bilgi verip sizin evin elektriğini kesmesi gerekiyor, evet ancak gaz kaçağını algılayan sensör üst kat komşunun sigorta kutusuna bağlı ve oradaki elektriği kesiyor, dolayısıyla Amasra’da yaşanan durum budur.

Şimdi, buradan bakarsak Enerji Bakanlığı yetkililerinin bir şekilde “Ya, burada metan gazı birikti ama bunu ne patlattı; bunun ateşleyicisi nedir?” diyerek yaptığı garip açıklamaları da bu durumda ortadan kaldırmış oluyoruz. Bakın, TTK yaptığı açıklamada diyor ki: “14/10/2022, patlamanın olduğu gün saat, işte, on, on bir buçuk civarlarında 27 numaralı karbonmonoksit dedektörünün, sensörünün olduğu yerde, bakın, karbonmonoksit değeri yükseliyor, sonra aşağı düşüyor, sonra tekrar yükseliyor.” Ve TTK bunu da şöyle iddia ediyor, diyor ki: “Burada 2 tane patlatma yapılmış; birinci patlatmada karbonmonoksit dedektörü gazı algılamış, yükselmiş, sonra birinci patlatma sonrası barutçu beklemiş, ikinci bir patlatma yapmış ve burada karbonmonoksit yine yükselmiş.” Onun söylediği bu.

Şimdi, bizim bu karbonmonoksit dedektörü nerede? Ona bir hemen şöyle plandan, şuradan bakalım. Bakın, karbonmonoksit dedektörü, 27 numaralı sensör 300 birinci rekubun hemen girişine yakın olan yerde. Burada karbonmonoksit yükselmiş birinci patlamayla birlikte, iddiaya göre, daha sonra aşağı inmiş, bir bekleme, sonra tekrar yükselmiş. Peki, 37 numaralı metan gazı sensörü nerede? 27 numaralı karbonmonoksit sensörünün yanında. Peki, ondaki veriler nedir? Bakın, ondaki veriler de burada. Onun verileri hiç de karbonmonoksit dedektörünün, sensörünün verileri gibi değil. Buradaki metan gazı sürekli yükseliyor. Yani şöyle göstereyim, bakın, bu karbonmonoksit; TTK 2 atım yapıldı iddiasında. Yani patlamadan bir önceki vardiya burada. Bakın, bu da 37 numaralı metan gazı sensörü; bakın, yükseliyor, aynı, “Birinci patlatma yapıldı.” denilen dakikadan itibaren -zaten yan yana sensör-yükseliyor, yükseliyor, yükselmeye devam ediyor, hiç düşmüyor, yükselmeye devam ediyor ve pik noktaya ulaşıyor. Dolayısıyla bu da TTK’nin ortaya koyduğu “Burada ikinci bir patlatma yapıldı.” iddiasını çürütüyor. Kaldı ki şöyle, zaten bu vardiyada ikinci bir patlatma yapıldığını ispat edebilecek bir şahit yok -herkes hayatını kaybetmiş- bir veri yok, bir bilgi yok, belge yok; tamamen varsayımdan hareketle ortaya konan bir süreç.

Peki, bu galeride metan gazı nasıl birikti? Şimdi, tekrar şuradan ona bakın, aslında şuradan göstereyim daha uygun olacak. Bakın, burası aynı TTK’nin verdiği plana uygun olarak bizim oluşturduğumuz plan; birazdan kendi planı üzerinden de göstereceğim. Burası eksi 320 kotu, patlamanın gerçekleştiği galeri. Bakın, burada hemen bir nefeslikle şöyle aşağı doğru indiğinizde eksi 350 hazırlık galerisi var, burada galeri var, bak şurada. Bu, Burak Sümertaş’ın hayatta kaldığı, yanındakilerin hayatını kaybettiği kısım. Burada da normalde 1 barutçu var yani patlamanın olduğu vardiyada 4 barutçu var. Biri yukarıda, eksi 300 ikinci rekup tarafında, o patlatmasını yapmış zaten, ayrılmak üzere oradan. Biri Öner Yıldız, patlamanın yaşandığı galeride; o da bir patlatma yapmış. Biri eksi 350 hazırlık galerisinde, şurada; o yapamamış patlatmayı. Yani Burak Sümertaş’ın söylediğine göre kapsülleri, barutları yerleştirme yapmışlar ama patlatamamışlar. Bir de Ercan Saraç var, o da burada -o da hayatını kaybetti- o da patlatmalarını yapmış. Şimdi, bu eksi 350 hazırlık galerisinde patlatma yapılıyor, buradan çıkan kirli hava yukarıya doğru çıkıyor, bu yolu takip ediyor ve 320 galerisine geliyor yani kirli havanın izlediği yol doğrudan patlamanın olduğu galeri. Yani, şöyle göstereyim, bakın, şu gördüğünüz kısım, şurası hava planından zımladığımız kısım. Bakın, 350’de şu maviyle gördüğünüz ok kirli hava; burada patlatmalar yapılıyor yani 320 galerisinde barutçu nasıl patlatma yapıp ortaya ne kadar metan çıkıyorsa bu 350 hazırlık galerisinde de aynı şekilde metan çıkıyor, bu yolu takip ediyor ve 320 galerisinin içine giriyor. Barutçunun yaptığı arındaki, 320’deki patlatmanın patlamanın muhtemel noktasına mesafesi yaklaşık 150 metre gibi, eksi 350 kotundaki patlatma yapılan nefeslikle bağlanan kısımdaki mesafe 100 metre, hatta etkisi neredeyse daha fazla diyebiliriz. Kaldı ki bu nefesliğin hemen altında da uzayan diğer hatta da bir kör galeri var ve kör galeri bir metan deposu ve bu metan deposunun bir kapısı da yok.

Buradaki kapı, şurada gösterilen kapı, bir fens yani buradaki kapı hava geçişini, gaz geçişini engelleyen değil ancak madencinin geçişini engelleyen bir kapı. Dolayısıyla eksi 350 hazırlık galerisinde biriken metan, aynı zamanda, bu “kör galeri” dediğimiz kısımda biriken metan birlikte bir araya geliyor ve burada “battıçık” denilen, ifadelerde de geçen ve her ifade de bununla ilgili olarak “Burada zaten bir gaz birikmesi vardı.” denilen “tehlikeli” olarak tanımlanan kısımda bir araya geliyor. Dolayısıyla yani şunu net bir şekilde ortaya koymak gerekiyor ki burada birçok metan gazı üreten, ortaya çıkaran çalışma alanının eksi 320’deki nefeslikle birlikte patlama noktasında biriktiğini görüyoruz. Dolayısıyla TTK’nin şu noktada ifade ettiği, bu planlarda ifade ettiği -bakın, şöyle göstereyim- bakın bu, bu planlar. 27 numaralı karbonmonoksit sensörünün tespit ettiği gaz sadece 320 kotunda yapılan patlamadan gelen gaz değil, bu eksi 350 hazırlık galerisinde yapılan patlamayla ortaya çıkan karbonmonoksit de aynı kirli hava yolunu izleyerek yine bu 27 numaralı karbonmonoksit dedektörü tarafından ölçülüyor. Dolayısıyla da burada “On beş dakikada, yirmi dakikada bir 2 tane patlatma yapıldı.” denilen kısım aslında 2 patlatma değil; bir patlatması 320 kotunun arınından gelen karbonmonoksit, diğer patlatması da 350 hazırlık galerisinde yapılan patlatmadan gelen karbonmonoksit. Kimi tabloda, grafikte 320’deki ilk önce ulaşıyor, diğeri on, on beş dakika, yirmi dakika sonra, patlatma yapılırken ulaşıyor; kiminde de önce 350 hazırlık galerisinde patlatma yapılıyor, sonra 320’de. Dolayısıyla bu verileri, TTK’nin verdiği verileri de böylelikle ortadan kaldırmış olalım. Aksi takdirde şunu soruyorum: Eksi 350 hazırlık galerisinde yapılan patlatmalardaki karbonmonoksit nereye gidiyor? Yani buhar olup yok olmuyor ya. Nefeslikten yukarı çıkıp 320 yani patlamanın yaşandığı galerinin içine giriyor ve nitekim veriler de tamamen bunu destekliyor.

Şimdi, diğer taraftan, bu metan gazı birikimiyle ilgili de yine onu destekleyecek, tam o nefeslikle birleştiği noktada, bakın, yine bir iddianameden...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Sayın Yavuzylmaz, bak, şunu söyleyeyim: Sivil toplum kuruluşlarımız burada. Sivil toplum kuruluşlarımıza soru mu soracaksınız yoksa bize özel sunum mu yapacaksınız? Sunum yapacaksınız, sivil toplum kuruluşlarımıza sorularımızı soralım, ondan sonra da siz konuşmanıza devam edin yine sınırsız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kesmeseniz de olur yani. Niye kesiyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ama kesmeseniz değil... Sivil toplum kuruluşlarımız burada; bu sunumları biz dinledik, aynı şeyleri tekrarlıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bir şey söyleyeceğim.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Bak, aynı şeyleri tekrarlıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bakın.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ama böyle olmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz dinleseniz benim yaptığım konuşmayı...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Usul açısından böyle olmaz. Diğer arkadaşlarımız da bekliyor, böyle olmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz dinleseniz, bunun ne kadar önemli bir açıklama...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Böyle olmaz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sorayım size.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ben bunları en az 8’inci kez dinliyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle mi?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, bunları 8’inci kez dinliyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz, eksi 350 hazırlık galerisindeki kirli havanın nereden döndüğünü biliyor musunuz?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ama böyle olmaz arkadaşlar. Bak, Sayın Yavuzylmaz, lütfen, bak, böyle olmaz. Burada Sayın Başkanlar sunum yaptı, soruları sorun. Diğer milletvekili arkadaşlarım da...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben size söyleyeyim, sizin gerçeği ortaya çıkarmak gibi bir derdiniz olsa şu konuşmayı kesmezsınız.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Lütfen böyle art niyetle beraber bu tür konuşmaları yapmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi art niyet?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ne kadar samimi olduğumuzu bütün arkadaşlar biliyor. Tartışmayla da gitmeye gerek yok.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Niye ön yargıyla yaklaşıyorsun ya?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dinlemiyorsunuz, dinlemiyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ama lütfen!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Niye ön yargıyla yaklaşıyorsun?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Lütfen ama lütfen ya! Soruları sorun Sayın Başkana.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Döne döne anlatıyorsun aynı şeyleri.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi aynı şeyleri?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ya, Sayın Başkana sorular sorun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İnsanın da bir sabrı var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, ne sabrı? Ya, işiniz varsa gidin ya, gidin işiniz varsa.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Böyle konuşmak bir milletvekilimize yakışmıyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sen Komisyonu kaynatmaya çalışıyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kaynatmak mı?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kaynatmaya çalışıyorsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunlar kaynatmak mı?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Kesinlikle! Kesinlikle!

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Lütfen!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz Komisyonla, konuyla ne kadar ilgisiz, alakasız olduğunuzu resmen itiraf ediyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Bir saniye. Sayın Yavuzylmaz, şurada anlaşalım; biz iyi niyetle, beraber burada gidiyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Kaynatıyor.” diyor ya, el insaf ya! El insaf ya! Kafanızı cep telefonundan bir kaldırın.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Sayın Yavuzylmaz, Başkanlarımıza sorularınızı sorun, ondan sonra sizin söyleyeceklerinizi yine dinleyelim, Başkanlarımıza sorular sorun.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Başkanım, açıklamasını bitirsin ondan sonra soralım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İlla keseceksiniz yani.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, toparlayalım lütfen, toparlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu şey bittikten sonra, size özel olarak şurada ne anlatıldı, ne ifade edildi sormak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ben ne anlatıldığını biliyorum.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nereden biliyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Biliyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biliyorsanız açıklasaydınız. Saklıyor musunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz devam edin bence.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Biliyorum. Lütfen, bak, üslubunuza dikkat edin. Bak, lütfen, sunumunuzu yapın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yanlış yerde kesiyorsunuz, bir gerçeği ortaya çıkarmaya çalışıyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ben Başkanım, istediğim zaman keserim ben sözünüzü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şu Araştırma Komisyonunun amacına ulaşmasıdır önemli olan.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, burada istediğim zaman keserim. Usul açısından burayı yönetiyoruz, o zaman gelin, oturun, siz yönetin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, ayrılın, ben geçeyim, oturayım oraya. Müsaade etmiyorsunuz ki Meclis çoğunluğuyla.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Nasıl müsaade edip etmediğimizi görüyoruz biz. Burada tutanaklara bakarsanız...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, o zaman ayrılın.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Haksızlık yapmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayrılın şu anda, biz geçelim.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Haksızlık yapmayın lütfen.

O hakkı bize millet verdi, sen değil; otur.

Buyur, tamam, konuşmaya devam et.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eh işte, bak, kesmeseniz beş dakika, on dakika kaybolmayacak.

Şimdi gelelim... Eğer dinlerseniz, anlamaya çalışırsanız faydalı olur yoksa anlattığım her şeyi size soracağım anlatın diye.

Bakın, diğer taraftan, bu TTK'nin bize verdiği yanıtlarda bu galeride, patlamanın yaşandığı galeride konveyörler de var. Konveyör nedir? Kömürü üzerinde taşıyan; tankların paleti gibi, kendi içinde dönerek birbirine aktarıyor. Kaç tane var? Bakın, şurada, 1, 2, 3, 4, 5 tane konveyörü sıralamış, belki en başta 1 konveyör daha var ama 5 konveyörü sıralamış. Bu konveyörler dolayısıyla burada elektrik kesilmediğine göre, bu konveyörlerin motorlarının mevzuata uygun olup olmadığı "atex" özelliğinin bulunup bulunmadığı; incelenmesi gereken konu ortaya çıkıyor. Bakın, "atex" özelliğinin

bulunup bulunmaması veya buradaki motorların çalışıp çalışmamasıyla ilgili kesin bir kural var. Kural şudur: Buradaki motorlar M2 kategorisine giriyor. Çok basit, özet olarak söylüyorum. M2 kategorisi de nedir biliyor musunuz? Metanın oranı yüzde 1,5 olduğunda enerjisi kesilmesi gereken ekipman demek, kesilmezse risk var demek. Bu işin en özet tanımı bu. Şimdi, enerji kesilmiş mi? Kesilmediğini biz belgesiyle ispat ettik burada, yanlış yerde kesildiğini de tanık ifadesiyle ayrıca destekledik, dolayısıyla buradaki ekipman M2 kategorisine girdiği hâlde, konveyörlerin motoru yüzde 1,5 metan oranını aştığı hâlde kesmemiş; devre kesilmediği için alev, ark ateşleyici çıkarma kaynağıdır. Dolayısıyla “Nerede ateşleyici, biriken metan gazı nasıl patladı?” sorusunun yanıtı işte burada; bu kadar net ve kendini gösteriyor.

Bakın, ben size özet olarak şimdi söyleyip sonra konuşmamı sonlandıracam. Bakın, bu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu madde 30. Madde 30, bu yer altı kömür ocakları ocaklarıyla ilgili patlama durumunda kullanılabilecek olan ekipmanlarla ilgili konuyu içeriyor. O atıf yapıyor, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği var, ona atıf yapıyor ve yaptığı atıfta da 13/(2)-(a) maddesinde “Yeraltı ve yerüstü maden işleri ile sondajla maden çıkarma işlerinin yapıldığı işyerlerinde ek-1 uygulanır.” diyor. Sonra geliyoruz ek-1’e, bakın, ek-1 diyor ki: “Sondajla Maden Çıkarılan İşlerin Yapıldığı İşyerleri ile Yeraltı ve Yerüstü Maden İşlerinin Yapıldığı İşyerlerinde Uygulanacak Asgari Genel Hükümler” O da atıf yapıyor 2.1.6.’ya. Orada da “Yeraltı kömür ocaklarında kullanılacak ekipman ve tesisatlar ile bu tip madenlerin grizu gazı ve/veya yanıcı tozlar tarafından muhtemel tehlike oluşturabilecek yerüstü tesislerinde kullanılan parçalar... Muhtemel Patlayıcı Ortamda Kullanılan Teçhizat ve Koruyucu Sistemler ile İlgili Yönetmelik’te belirtilen I. Grup Teçhizatın uygun kategorisinde olmalıdır.” diyor ve arkasından devam ediyoruz, geliyoruz I. Grup’a. Bakın, I. Grup, burada. Şimdi bunu hemen size şöyle ifade edeyim, I. Grup teçhizat, bakın, “Madenlerin yer altı bölümlerinde kullanılacak teçhizatlar için geçerli olanları ve bu tip madenlerin grizu gazı ve/veya yanıcı tozlar tarafından muhtemel tehlike oluşturabilecek yer üstü tesislerinde kullanılan Ek-1’de düzenlenen M1 ve M2 teçhizat kategorilerini içeren parçaları” diyor ve devam ediyor. Bakın, “I. Grup ve II. Grup teçhizat, M2 ve 2 kategorideki teçhizat için” diyor. Hemen M2’yi de şöyle okuyup oraya geçeyim. M2, diyor ki: “Üretici tarafından belirlenen işletme parametrelerine uygun çalışabilecek ve yüksek seviyede koruma sağlayabilecek şekilde tasarlanmış teçhizatı kapsar. Bu kategorideki teçhizat madenlerin yer altı bölümlerinde ve bu madenlerin grizu ve/veya yanıcı toz tehlikesine maruz kalabilecek yer üstü bölümlerinde kullanılması için tasarlanmıştır. Bu teçhizat, bir patlayıcı ortam oluşması hâlinde enerjisi kesilecek şekilde tasarlanmıştır.” Buradaki teçhizatlar M2 kategorisi, motorlar, konveyör motorları ve bunlar bir patlayıcı ortam oluşması hâlinde enerjisi kesilecek şekilde tasarlanmış ama enerji kesilmiyor ve diyor ki -devam ediyor, bakın- “M2 ve 2 kategorisindeki teçhizat için: Bu grup ve kategorilerdeki içten yanmalı motorlar ve elektrikli teçhizatlar durumunda, aşağıdakilerden birisiyle birlikte Ek-3’te belirtilen AB tip incelemesi gerçekleştirilir.” Ve devam ediyor: “Aynı zamanda Ek-3 ile birlikte Ek-6’da belirtilen denetimli ürün deneyleriyle birlikte imalat kontrolündeki tipe uygunluk belgesi olmalı, Ek-7’de belirtilen Ürün Kalite Güvencesini esas alan tipe uygunluk olması gerekli.” diyor. Yani Ek-3 belgesi olacak buradaki teçhizatın, Ek-6 olacak veya Ek-7 olacak. Ama her şeyden önce metan gazı tehlikesi yükselip 1,5 olunca elektriğin kesilmesi gerekiyor. Bir kere kesilmediği için baştan aşağı zaten bir patlama kaynağı; bunu ortaya koyduk.

Şimdi, gelelim ikincisine. Bakın, bu da buradaki motorların yani konveyör motorlarının ilgili belgesi. Belge ne diyor? “Bu belge Ek-3’tür.” diyor. Bu belgenin Ek-6’sı veya Ek-7’si yok, CE belgesi yok; onlar da eksik yani ATEX bile değil, ATEX bile değil. Şimdi, bunu nereden biliyoruz? Biz sormuştuk, Komisyon Başkanlığı da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından yaptığı denetimleri dosya olarak istedi, inceledik, binlerce sayfa, eksikleri var; burada, hemen AZ katta. Ve bakın, son

yapılan 5-11 Ekim 2022 tarihinde yapılan teftiş, teftişin önemli sayfalarını getirdim, burada. Bakın, teftişte ne diyor: Sonuç olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 30'uncu maddesine göre, 13/2-a maddesi Ek-1, madde 2/1-(6)'ya göre burada birçok ürünün ATEX olmadığını belirtiyor. Bakın, diyor ki: "Yer altında kullanılan bazı elektrikli ekipmanlar ATEX belgeli değildir." ATEX belgeli değil. Kim diyor? Çalışma Bakanlığı müfettişleri söylüyor. Aynı zamanda bu konuyla ilgili de Müessese Müdürü Cihat Özdemir teftişle ilgili beyanında diyor ki: "Müessesemizde kullanılan 2004 yılı öncesi yer altı ekipmanları 'ex-proof' özellikte ancak ATEX sertifikası olmayan ekipmanlardır. 2004 yılından sonra alınan tüm ekipmanların ise E-ATEX sertifikalı olarak alınmıştır. Maden makineleri fabrika işletme müdürlüğümüzde ATEX dönüşümü çalışmaları devam etmektedir." Ve Çalışma Bakanlığı da bu konuyla ilgili ceza kesiyor. Bakın, ceza kesiyor. Ne kadar ceza kesiyor? Şurada o da var. 109.263 lira ceza kesmiş. Ne zaman? 5-11 Ekim 2022 tarihinde yaptığı denetimde. Yani Çalışma Bakanlığı diyor ki: "Siz burada ATEX sertifikalı olmayan ürün kullanıyorsunuz." "Ek-3 belgesinin olması bir ürünü ATEX sertifikalı yapmıyor. Ek-6 veya Ek-7'nin, CE belgesinin olması gerekli." diyor. Yani Ek-3 belgesini... "Siz bir prototip üretirsiniz, götürürsünüz, alev sızdırmaz özellikte olabilir ama seri üretime geçecekseniz bunun ayrı bir deney prosedürünün olması gerekli her birinin ve burada akredite olmuş bir kuruluşla bu süreci yönetmeniz gerekli." diyor. Bunların yönetilmediği açık. Bakın, burada da -yine Çalışma Bakanlığının gönderdiği- Amasra Müessesesindeki yer altı ekipmanlarının bu dayanıklılık durumunu gösteren belge var, bu belgenin içinde birçok bu konveyör motorunun yine ALSz ifade edilerek bu özellikte bir alev sızdırmaz özelliğinin olduğu... Bir kısmına "ATEX" ifadesi konulmuş ama Ek-3 belgesinin yanında Ek-6 veya Ek-7 olmadığı için Çalışma Bakanlığı bunu zaten ATEX kabul etmiyor, dolayısıyla böyle bir durum var.

Şimdi bu "ALSz" ifadesi nedir? Onu da söyleyelim size. Bakın, bu "ALSz" ifadesinin yer aldığı Kozlu Müessesesinde, yine -Amasra'dan örnek verdim, size- Kozlu'dan hemen örneğini şuradan göstereyim. Bakın, ne diyor rapor, şuradan okuyayım. Şimdi bazıları çıkıp şey diyebilir çünkü "Amasra'daki bu konveyör motorlarında, bakın, ALSz özelliği var, bu da alev sızdırmaz zaten ATEX." falan diyebilir, onun için söylüyorum. Bakın, Kozlu maden ocağında yazıyor, "TTK Kozlu TİM ocakta kullanımda olan ALSz sertifikalı olup ATEX sertifikası olmayan ekipman listesi" diyor. Yani ALSz olması ATEX olduğu anlamına gelmiyor. Kaldı ki bu ekipman, konveyör motorları, metan gazı tehlikeli seviyeye gelince elektrik kesilmesine göre üretilen ürünler. Yani M2 kategorisinde zaten tehlike seviyesi yükseldiğinde bırakın ATEX olması olmaması durumlarını, zaten onların enerjisinin kesilmesi gerekiyor. Ancak burada da bu enerjinin kesilmediğini görüyoruz. Dolayısıyla Enerji Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasında bu büyük bir sorundur, bu sorun da can alıyor şu an. Karadon'da da can aldı, Amasra'da da can aldı ve bu üzeri örtülecek bir konu değil.

O nedenle, bakın, biz Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak 8 Aralık 2022 tarihinde Enerji Bakanının bu Komisyona gelerek görüşlerini, bilgilerini bize aktarmasını istedik. Bugüne kadar Enerji Bakanı buraya gelmedi. Madem Enerji Bakanının bu konuyla hiçbir ilgisi yok -sanki TTK Enerji Bakanlığına bağlı bir kuruluş değil- o zaman niye savcılık, Enerji Bakanlığından TTK Genel Müdürü, genel müdür yardımcıları ve yetkilileriyle ilgili soruşturma izni talep ediyor? Madem soruşturma izni verip vermeme konusunda bu kadar yetkili ve bu kadar olayın içinde ve Mecliste yaptığı açıklamada "18.05'te bu patlamanın olduğu galerideki elektrik kesilmiştir." diyen kişi, o zaman buraya gelmesi gerekiyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının -imzalarımızı attık, bugün itibarıyla Komisyon Başkanlığına sunacağız- Komisyona gelmesini istiyoruz. O da Çalışma Bakanlığı müfettişlerinin ATEX konusunda kestiği cezaların arkasında mı, değil mi; burada ATEX olmayan ürün var mı, kategorisi bu

olayın olmasına bir şekilde katkı sağlamış ve süreçte bir ateşleyiciye dönüşmüş ekipmanlarla ilgili bir analiz yapıp yapılmadığını da kendisinin gelip burada bize açıklaması gerekiyor. Yani Enerji Bakanı ve Çalışma Bakanının buraya acil olarak gelmesi gerekiyor.

Benim söyleyeceğim, anlatacağım bir kısım daha konu var ama onları bilahare size anlatacağım. Dolayısıyla umarım aydınlatıcı bir konu olmuştur. Aynı zamanda, eğer mümkünse Komisyon Başkanlığı olarak... Ben buradan iddianameyi yazan ve bu konuyla ilgili yargılamayı yapacak olan sayın mahkeme heyetine de buradan bir çağrı yapmak istiyorum: Bu açıkladığımız bilgiler doğrultusunda belgeli bir şekilde bu patlamayla ilgili bilgi almak istediği takdirde biz de Komisyon üyeleri olarak -ayrı ayrı da olabilir bu- mahkeme heyetini bilgilendirebiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani bu konularla ilgili, Sayın Mehmet Torun’un da bu açıklamalar üzerine söyleyebilecekleri varsa ona da soruyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam. Mehmet Bey, notunuzu alın siz.

Buyurun Sayın Demirtaş.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hazırnu saygıyla selamlıyorum.

Sunum yapan sendikacı arkadaşlarımızın tamamına teşekkürlerimi sunuyorum.

Mehmet Bey, tabii, önceki dönem Maden Mühendisleri Odasının Genel Başkanıydı, konuya da vâkıf, Zonguldak madenlerini iyi bilen bir isim, o açıdan ona 2 sorum olacak. Birincisi, tabii, kazanın nasıl meydana geldiğiyle ilgili bir fikri var mı? Ama çok geniş bir çerçeveye dökmeden özetle, kazanın nasıl meydana geldiğiyle ilgili -eminim, o da bir çalışma yürütmüştür buraya gelmeden önce- kendi görüşlerini merak ediyorum. İkinci olarak da tabii, kaza meydana geldi 14 Ekimde ve bir yangın da çıktı madende ve bugüne kadar da bu yangın hâlâ tam olarak sönmedi ve ocağa girilmedi. Aslında biz bilirkişi değiliz yani bu konunun uzmanı olan kişiler değiliz. Komisyonumuzun değerli üyeleri her ne kadar, mesela Muhammet Bey maden mühendisi olsa da bilirkişi değil ama yine de teknik anlamda bizden çok daha fazla bilgisi olan bir isim. Maden mühendisi arkadaşlarımızı o şekilde değerlendirebiliriz ama yine de bilirkişi değiliz çünkü elimizde kazaya yönelik tüm veriler yok. Ama bilirkişi heyeti, savcılığın oluşturmuş olduğu bilirkişi heyeti bir ön rapor vermişti biliyorsunuz, bu ön raporda “Bu kazanın meydana geliş şekli, kusur durumları ve etkisiyle ilgili ocağın içine girilerek gerçekçi bir değerlendirme yapılabilir.” denmişti. Ve şu ana kadar da maalesef ocağın içine girilemedi. Bu yangın niye bugüne kadar söndürülemedi? Yani bu doğru bir şey mi? Hani madencilik esasları açısından bu yangının bugüne kadar söndürülememesi normal bir şey mi? Çünkü yaklaşık dört aya yakın bir zaman geçti ve bundan dolayı da ocağa giremiyoruz; girip görgüye dayalı, keşfe dayalı bir bilirkişi incelemesini maalesef şu ana kadar elde edemedik. Dolayısıyla bu zamana kadar yapılan değerlendirmeler tabii ki hepsi kıymetli, değerli, her kurumun oluşmuş bir fikri var ama asıl fikrin, asıl gerçekçi değerlendirmenin ocağın içine girildikten sonra görüleceğini düşünüyorum. Bu açıdan, Mehmet Bey, özellikle bu yangın neden söndürülememiş olabilir veya yangının gelişimiyle ilgili kendi teknik bilgisi var mı? Ocağa girilebilir miydi daha önce? Bununla ilgili görüşlerini merak ediyorum, aydınlatırsa sevinirim.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın İlyas Şeker Bey, buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de sunum yapan arkadaşların verdikleri bilgilerden dolayı kendilerine teşekkür ediyorum.

Özellikle bir şeyi öğrenmek istiyorum, Kani Bey konuşmasında ifade etmişti, tahmin ediyorum arkadaşlar da sunumlarında ifade ettiler, bir sarı sendikadan bahsedildi. Anladığım kadarıyla herhâlde Hükümet yanlısı olana “sarı sendika” ifadesi kullanılıyor. Peki, muhalefet yanlısı olana hangi renk veriliyor? Yeşil mi, kırmızı mı, mavi mi, pembe mi? Öğrenmek istedim, özellikle sormak istedim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hükûmete değil de işverene yakın...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Veya işverene, bilmiyorum. Yani neyi kastettiklerini bilmiyorum ama o anlamda herhâlde.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Türkiye Taşkömürü Kurumu kamu kurumu olduğu için herhâlde ondan dolayı.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ağırlıklı Hükümet kastediliyor bildiğim kadarıyla. Diğerlerine de acaba ne renk veriliyor? Öğrenmek istedim, genel kültürümüz artsın biraz.

Evet, ben özellikle şunu ifade etmek istiyorum: Az önce sunumlarında, sendikanın tüzüğündeki “çalışanların hak ve çıkarlarını korumak” diye bir maddeden bahsedildi. Herhâlde bu çalışanların hak ve çıkarları sadece maaş artışı değildir diye düşünüyorum. Dolayısıyla şu anda profesyonel olarak sizler görev yapıyorsunuz, sendikada profesyonel olarak görev yaptığınız için de işçilerden kesilen aidatlardan da maaş alıyorsunuz, bildiğim kadarıyla kurumdan maaş almıyorsunuz, işçilerin aidatlarından da maaş alıyorsunuz. Dolayısıyla bu anlamda işçilerin özellikle hak ve çıkarlarının korunması, sağlığının korunması, can güvenliğinin sağlanması konusunda çok önemli görevlerinizin olduğunu düşünüyorum sendika olarak.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Maaşı almıyorlarsa özür dileyecek misiniz?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Efendim?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Maaşı almıyorlarsa özür dileyecek misiniz?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Profesyonellerin büyük bir çoğunluğu alıyor diye biliyorum ben. Almıyor olabilir, almayanlar da var ama profesyonellerin çoğu alıyor.

Evet, buradan hareketle eğitimlerin kâğıt üzerinde yapıldığından bahsettiniz. Ben şimdi birkaç tane soru sormak istiyorum sizlere. Birincisi, eğer iş güvenliği eğitimleri kâğıt üzerinde yapıyorsa sendikalar olarak bu kâğıt üzerindeki eğitimlerden haberiniz oldu mu, olmadı mı; bunu sormak istiyorum. “Eğer olmadıysa işçilerin haklarını sadece parasal olarak mı savunuyorsunuz? Can güvenliği ve işçi eğitimi konusunda bir çabanız olmuyor mu?” diye bunu özellikle sormak istiyorum. Diğer taraftan, haberiniz olduysa, işçi sağlığı konusunda, ocaktaki çalışma şartlarının uygun olmadığı konusunda bilginiz olmadıysa bu konuda ne yaptınız bugüne kadar? Bunu özellikle öğrenmek istiyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yetkili sendika ENERJİ BİR-SEN.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İşçilerin eğitimiyle ilgili...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Hayır, yetkili sendika ENERJİ BİR-SEN de o yüzden.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sabret.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, olsun tamam ya, yanlış söyleyebilir...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sabret, ben soru soruyorum, sizin gibi kendimi tatmin etmek için açıklama yapmıyorum yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bakın, bunu yapmayın Deniz Bey, lütfen.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ben soru soruyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yapmayın lütfen bakın.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Direkt sendikayı ilgilendiren alanlarda soru soruyorum, lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben yetkili...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, Deniz Bey, lütfen.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Deniz Bey, sendikanın avukatı mısın ya? Sendika orada, konuşsun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben diğer sendika dedim ya...

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sana ne! Sana ne! Sus be!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Lütfen ya, lütfen üslubumuzu bozmayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Haddini bil!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bu sendikanın da orada üyesi var.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sustururum ben, haddimi bilirim ben. Sus be!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Gel, sustur.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sabrın bir sonu vardır ya! Terbiyesizlik yapma!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sesinizi yükseltmeyin. Bak, siz sesinizi yükseltirseniz ben de yükseltirim.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Yeter ya!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu nasıl üsluptur ama yani!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu nedir ya! Sen kime bağıryorsun?

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sana bağıryorum. Terbiyesizlik yapıyorsan sana bağıryorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı şekilde ne kadar bağırırsan senden daha fazla bağırırım. İyi mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bağırma ne demek ya!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, bakın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özür dilesin.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Özür dilemem, saygısızlık yapıyorsunuz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika... Bir dakika...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben konuşurken siz müdahale ettiniz mi?

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sürekli saygısızlık yapıyorsunuz be!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben konuşurken siz müdahale ettiniz mi? Ettiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Benim söylediğim şeyler hoşunuza gitmiyor olabilir.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, hoşuna gidip gitmeme konusu değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizinle konuşmuyorum, ben Muhammet Balta’ya söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika... Ben Komisyon Başkanı olarak... Lütfen, bakın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, tarafsız bir tutumla...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, ben bütün konuşmaları...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Dinlemediniz, siz burada değildiniz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, sizinle alakalı bütün konuşmalarına “lütfen” diyerek başladım. Dikkatinizi çektin mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bu “lütfen”le ilişkili bir konu değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bir dakika, değil. “Rica ediyorum, sözünü kesmeyin dedim.” Siz ricadan ve “lütfen”den anlamadığınızda bu üslupla karşılaşıyorsunuz işte. O yüzden “lütfen” dedim ben size.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öyle mi? Sonraki üslup ne, hapse atmak falan mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Lütfen” dedim bakın. Anlamıyor musunuz ya?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bağıracaksınız, döveceksiniz, hapse mi atacaksınız?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, siz anlamıyor musunuz?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, Deniz Bey, ben şimdi direkt sendikayı ilgilendiren alanlarda soru soruyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sözünü kesmeyin işte.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Niye rahatsız oluyorsun ya? Niye rahatsız oluyorsun?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben, yetkili sendika...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sözünü kesmeyin kardeşim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bu sendikanın orada üyesi yok mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, yetkili sendikanın...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, siz karışmayın.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, kardeşim...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz karışmayın, size cevap vermek zorunda mı?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bu sendikanın orada üyesi yok mu? Bu üyelerin hakkını, hukukunu, can güvenliğini savunmuyor mu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, ben diyorum ki...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ya, siz niye dalıyorsunuz kardeşim araya ya! “Ya, siz söz kesmeyin lütfen.” dedim ben.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – O zaman bu herhâlde...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, sözünü kesmeyin lütfen!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – ...bir sendika gibi oluyor şimdi sen savunduğuna göre.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz sözünüzü tamamlayın.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Şimdi, bu, kâğıt üzerinde yapılan eğitimlerden, denetimlerden...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çocuk gibi ya! Şuraya bak ya! Saygısızlığa bakın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bana söz söylemezse kesmeyeceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygısızlık yapmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söylenecekseniz çıkın dışarıda söylenin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Lütfen” dedim ben size, 5 defa “Lütfen” dedim. Siz “Lütfen”den ve nezaketten anlamayan bir insansınız! O yüzden böyle bir sunum bulursunuz siz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vekiliniz konuşurken söyleniyorsunuz ya! Kendinize hâkim olun!

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz önce kendi yaptığınıza bakın bir. Saygısızlık yapmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söylenirseniz ben de...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, “lütfen” dedim 5 defa, anlamıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Lütfen” de bu işin ambalajı herhâlde.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne dememi istersiniz? Muhammet Bey söyledi işte size.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Hayır, niye rahatsız oluyorsun, ben onu anlamadım ya.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yanınızdaki kişiyi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Taraflı değilim, bakın tutanaklara, “lütfen” demediğim bir milletvekili yoktur. Siz saygınızı takının, o kadar.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, “lütfen”...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Saygınızı takının! Saygınızı takının siz!

Evet, devam edin lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Lütfen” “lütfen” diyorsunuz, insanlara...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Konuşmayın bölmeyin, tamam!

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – İşçi sağlığı alanında eğitimlerin kâğıt üzerinde yapıldığını düşünüyorsanız bu konuda ne yaptınız şu ana kadar? Yaptığınız bir şey var mı? Yetkili sendika olmayabilirsiniz ama sizin orada üyeniz var. O üyelere bir noktada sorumlusunuz. O üyelerin aidatını alıyorsunuz. Onların can güvenliği de size emanettir. Bu konuda ne yaptığınızı öğrenmek istiyorum.

İşçi sağlığı ve güvenliğine aykırı bir uygulama varsa bununla ilgili herhangi bir eylemde bulundunuz mu? Onu özellikle sormak istiyorum.

Toplam olarak, özet olarak da bugüne kadar fabrikada, yetkili olmayabilirsiniz ama sizlerin üyesi var, o üyelerinizin can sağlığı ve güvenliği, işçi güvenliği ve sağlığı açısından neler yaptınız? Kaç sefer eğitim verdiniz o işçilerinize? O yapılan usulsüz eğitimlerle ilgili, ilgili kurumlarla gidip görüştünüz mü görüşmediniz mi? Bunun için yetkili sendika olmanıza gerek yok, gidip anlatabilirsiniz, “Böyle böyle yanlışlar yapıyorsunuz.” diyebilirsiniz, kendi işçinizi bilinçlendirebilirsiniz. Bu konuda yapmış olduğunuz çalışmalar var mı? Bunları öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyorum.

Serpil Hanım, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öncelikle, sendikanın oldukça detaylı ve kapsamlı sunumu için teşekkür etmek istiyorum. Aydınlandık hep beraber burada diye düşünüyorum.

Aynı zamanda, Deniz Bey’in biraz önce yaptığı sunumuN da şimdiye kadar burada tartıştığımız pek çok başlıkla ilgili olarak çok ciddi maddi temeller ortaya koyduğunu düşünüyorum. Hepimizin biraz önceki sunumla ilgili olarak bir sonraki toplantıya kadar da bir çalışma yapmasının gerektiğini

düşünüyorum. Yani Soma maden faciasında şöyle bir yön vardı: Orada teknik meselelerde aslında Soma maden faciasını aydınlatma komisyonu aşağı yukarı ortaklaşabilmişti ve yine Soma raporunda da teknik kısım aşağı yukarı o komisyonun ortak yaklaşımıyla yapıldı. Fakat ne yazık ki biz Amasra maden faciasında teknik konularda özgürce burada tartışmıyoruz. Bu konuyu en detaylı çalışan Komisyon üyelerimizden biri olan Deniz Vekilin de yaptığı sunumlarda burada nedense sürekli olarak bir tansiyon yükseliyor. Bunu ben biraz da teknik konudaki yaklaşım farklılıklarına, özellikle iktidar milletvekillerinin konuyu bağlamak istedikleri...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, affedersiniz...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buyurun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey’in şu ana kadar konuşma metniyle alakalı herhangi bir eleştiri yapılmamışken sırf usulle alakalı bu tartışmayı böylesine tercüme etmiş olmanızı yanlış bulduğumu bir kez daha söylemek isterim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye müdahale ediyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, siz lütfen karışmayın ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz niye karışıyorsunuz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz karışmayın!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, düşünce özgürlüğü yok mu, ifade özgürlüğü yok mu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nasıl, kötü mü oluyormuş lafın arasına girmek, kötü mü oluyormuş?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben bu şekilde devam ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, kötü mü oluyormuş? Yaptığınız saygısızlığın ne olduğunu gördünüz değil mi? Gördünüz değil mi saygısızlığın ne olduğunu?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tartışma açmak istiyorsunuz herhâlde.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Siz şey yapmayın, ben sizi dinliyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bakın, Serpil Hanım, konuşma metniyle alakalı “Burası doğrudur, şurası yanlıştır.” diye bir ifade kullanılmadı, yalnızca usulle alakalı “Deniz Bey, lütfen konuşmaların arasına girmeyin, başkasının konuşmasını bölmeyin.” dendi. Onu bir kez daha söylemek istedim.

Buyurun Serpil Hanım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Peki, bunu önümüzdeki dönemde teknik konularda, Deniz Bey’in çizdiği o çerçevelerde tartışmalarımızı ortaklaşmak üzere değerlendireceğimiz varsayımıyla, öyle kabul ediyorum. Yani çünkü benim izlenimim farklı Sayın Başkan.

Sonuç olarak, aslında burada bizim niyetimiz şu: Ortak bir teknik rapor hazırlanması. Çünkü siyasi olarak farklı görüşlerimiz olabilir, eleştirilerimiz olabilir. Farklı partilerdeniz, siyasi olarak Deniz Bey ile benim de farklı yaklaşımlarım olabilir ama teknik olarak sunduğu çerçevelere ben burada büyük bir ilgi gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, biraz önce vekilimizin söylediği yani sorduğu sorular var sendikalara. Ben de benzer soruları bütün sendikalara soruyorum. Şimdi, sendikaların görevleri işçilerin sadece maddi anlamda refahlarıyla ilgili çalışmalar yapması değil, çalışma yaşamının bütününe yönelik politikalarda işçiden yana, emekten yana tutum almalarıdır, bunun için mücadele ederler ve genellikle bu tür tutum alan sendikalar da karşılarında önce patronu, sonra da devleti görürler. Bunlar bizim pratikte yaşadığımız şeyler. Sendikal gelenekten gelen birisi olarak bunu biliyorum. Ama bir taraftan da sarı sendikacılık şudur: sarı sendikacılık patronndan, hükûmetten ve hatta devletten bağımsız olmamak çünkü devletler

sonuçta kapitalist bir modeli takip ederler ve kapitalist modelde kâr amacı öncelenir, hele hele neoliberal politikaların izlendiği dönemlerde her şey kâr gözlükleriyle bakar. Dolayısıyla devlete de sendikaların mesafesi olmalı, patrona da mesafesi olmalı, hükûmetlere de mesafesi olmalı. O hükûmet sosyalist bir hükûmet olsa da o hükûmete mutlaka sendikanın mesafesi olması gerektiğini düşünüyorum ki çalışmalarını özgün temelde yapabilsin. Bu anlamda, sarı sendikacılık, bağımsız olmayan sendikalardır ve hükûmetler tarafından bağımsız sendikalara, devrimci sendikalara, emeği koruyan sendikalara gerçekten ciddi baskılar vardır. Bu Komisyonunda bu konuyu çok tartıştık, hatta bu Komisyona da bu anlamda yaptığımız gündemlerle ilgili olarak da müdahale olmuştur. Polyakta bunu gördük. Yani bu tür sendikalar kriminalize edilirler ve iş yerlerinden uzaklaştırılırlar. Bunu da bir gerçeklik olarak ortaya koymalıyız.

Şimdi, bizim mevzuatımızda şöyle bir şey var: Eğer bir iş yerinde ciddi ve yakın tehlike varsa işçiler işi durdurabilirler. Şimdi, hem ciddi olması gerekiyor hem yakın tehlike olması gerekiyor. Mevzuatta bile bir gariplik var yani. Eğer tehlike varsa, yakın bir tehlike varsa demek ki ciddidir yani niye hem ciddi hem yakın tehlike arıyoruz, değil mi? Yani mevzuatı yaparken bile sermaye ruhu o mevzuatın içerisine giriyor. Dolayısıyla, aslında, biz kârı önceleyen değil de insan yaşamını önceleyen bir yaklaşım sergilemediğimiz sürece bu cinayetlerin önüne geçemeyiz. Bakın, ATEX sertifikalı olmayan ekipmanları Çalışma Bakanlığı tespit ediyor. Ama bunun için ne yapıyor? Para cezası kesiyor. Şimdi, bu nasıl bir anlayıştır yani böyle bir şey olabilir mi? Çünkü o ne demektir, ATEX sertifikasının olmaması ne demektir? İşte, biraz önce Deniz Bey'in burada çok güzel anlattığı gibi, o ekipmanların alevlenebilmesi ya da bir ateşi tetikleyebilmesi, yangını tetikleyebilmesi, patlamanın sebebi olabilmesi gibi ihtimallerden bahsediyoruz ve böyle bir şey için para cezası kesiliyorsa aslında bunun anlamı şudur: Birini bilerek tehlikeye atma ya da tehlikedeki birine yardım etmeme; böyle bir suç var mı bilmiyorum, hukukçular beni belki aydınlatabilirler. Yani, mevzuatımızda birini bilerek tehlikeye atma suçu var mı? Ya da tehlikedeki birine yardım etmeme suçu var mı? Çünkü böyle bir eksiklik varsa, bu hayati önemdeyse, işçilerin yaşamını tehlikeye atıyorsa, hele de grizu patlaması gibi bir tehlikeyi ortaya çıkarabiliyorsa aslında o zaman bu orada toplu bir katliama başın çevrilmesi anlamına geliyor. Nitekim, biz, Çalışma Bakanlığının yaptığı teftişler ve teftiş raporunda bile bunu görmedik yani buradaki bu ihlallerden bahsetmediğini daha önceden tespit etmiştik, aynı şey MAPEG için de geçerli; bu nedenle, bu konu çok önemli. Eğer mevzuatları yeniden ele alacaksak “ciddi ve yakın tehlike” değil “ciddi veya yakın tehlike” diyebiliriz ve işçilerin elini bu anlamda güçlendirmeliyiz. Sendikalar da bu konuda rol alabilir mi? Yani, sendikalar burada nasıl bir rol alıp da bu 6331’i değerlendiriyor? “Sendikanız bu konuyla ilgili herhangi bir şey yaptı mı ya da bir engelle karşılaştı mı?” diye değerli sendika temsilcilerine burada sormak istiyorum.

Şimdi, bir de başka bir konu var, tekrar tekrar söz almamak için onu da söyleyerek devam edeyim ve tamamlayayım. Şimdi, bu Amasra Savcılığı bilirkişilerin sorumlu olarak gösterildikleri TTK yöneticileri ve Bakanlık denetçileri için 26/12/2022 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından soruşturma izni istemiş; biraz önce vekilimiz bu konuyu bildirdi, siz bildirmiştiniz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, siz de değinmiştiniz fakat cevap süresinin dolmasını beklemeden fezleke hazırlayıp bu kişileri iddianame dışında bırakmışlar; bu da çok şaşırtıcı bir şey. Üstelik soruşturma izni “görevi kötüye kullanma suçu” üzerinden istenmiş fakat dayandıkları

gerekçe fezlekedede daha başka “olası kast” gerekçesiyle düzenlenmiş, onunla neredeyse aynı; bu da çok ilginç. Bakanlığın soruşturma iznine cevap için otuz günlük bir süre var, zorunlu durumda da kırk beş gün oluyor. Şu anda o kırk beş günlük süre dolmuş değil.

Yani, bizim burada çağrımız bu konuda soruşturma izninin çıkması ve buradaki müdahalenin de ortadan kalkması. Yani, görevi kötüye kullanma suçu üzerinden istenen bu soruşturmanın olası kast üzerinden yapılması gerekir diye düşünüyoruz, burada iddianame dışında bırakılmasının büyük bir hata olacağını düşünüyoruz. Bu neden böyle bir düzenlenmiş? Gerçekten burada büyük bir yanlış yapıyor çünkü bugüne kadar burada sunulan sunumlar ve bizim yaptığımız bütün tartışmalar, bilirkişilerin raporu da gösteriyor ki aslında bu bireysel bir hata değil, bütünlüklü yaklaşımdan kaynaklı bir maden faciasıdır. Eğer burada bütün bu maddi gerçekliklere karşın TTK’ye yönelik böyle bir tutum alınırsa çok yanlış olacağını vurgulamak istiyorum.

Bu maaşlarla ilgili de evet, KESK maaşlarını söylesin; aynı zamanda, ben MEMUR-SEN’in de maaşlarının sorulmasını istiyorum. Ve gerçekten de size katılıyorum, sendika yöneticileri asla çalışanlardan fazla maaş alamaz hatta mümkünse çalışıyor olsunlar, sendikacılıktan dolayı hiç maaş almasınlar; buna yönelik de bir çaba olmalıdır, çalışma olmalıdır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Fahrettin Yokuş Bey, buyurun lütfen.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli misafirler, Sayın Başkan; bugünkü sunumlarda gördük ki işçi sendikalarımızın olduğu gibi memur sendikalarımızın da bu kazayla ilgili önemli tespitleri var, önemli düşünceleri var. Özellikle, kamu sendikacılığını da ben az çok bildiğim için bu alanda... Biraz önce anlatan arkadaşlarımız ve sizler şu gerçeği ortaya koydunuz: Kamudaki en önemli sorunun liyakat sorunu olduğunu, maalesef, bu liyakat sorununun kazaların sebebinde bir numaralı rol oynadığını görüyoruz. Tabii, devlet yönetim tarzının öteden beri alışkanlık ettiği kendi yandaş kadrolarıyla, yandaş sendikalarla iş birliği yaparak yönetime tarzı maalesef bu ölümlerin en önemli sonucudur. Esas itibarıyla bu tespitler yeni değil, ben çünkü bu hayatin içinden geliyorum.

Şimdi, burada iki sorum var: Bir, bundan sonra bu tip acılar yaşamamamız için kamunun ne yapması lazım? Yani, Türkiye Taşkömürünün ya da devleti yönetenlerin ne yapması lazım? Artı, burada örgütlü sendikalar nasıl katkı sağlayabilirler? Yine, işletme yönetimleri bu iş birliğinin içine girebilirler mi? Yani, üçlü bir anlayış içerisinde, bizim bu ülkede bir daha böyle acılar yaşamamamız için -sizler sendikacısınız, alandasınız; işçi sendikası, memur sendikası- bize, bu Komisyona demelisiniz ki: Ya, bundan sonra ülkemizde maden kazaları olmaması için öncelikle yönetim zafiyetiyle ilgili kadro, atama, liyakati ortaya koymak... Daha sonra teknik donanımdır, diğerleridir; değerlendirilebilir ama gördüğümüz şu: Eğer bir liyakat sorunu varsa, bir yönetim zafiyeti varsa zaten bütün meselelerin kaynağı orası, oradan zincirleme geliyor. Bu konuda önerilerinizi almak istiyorum.

Siyaseten ülkemizi yönetenlere, özellikle buradaki değerli iktidar vekillerimize -tabii ben çok konuşmak istemiyorum- söylüyorum, diyorum ki: Sayın Deniz Bey burada liyakatsiz atamalarla ilgili çok net açıklamalar yaptı yüzlerce defa, bildiğim için söylüyorum. Acaba bundan vicdanen hiç rahatsızlık duyuyor musunuz? Yani “Ya, keşke biz yirmi yıldır ülkemizi yönetirken liyakati esas alsaydık, yandaş-candaş ayrımı yapmasaydık, partili ayrımı yapmasaydık. Sendikaların, yandaş sendikaların peşine düşüp onların hak etmeyen elemanlarını, hak etmediği kadrolara yerleştirmeseydik.” diye... İnanın belki de bu hadise olmayacaktı, belki 42 vatandaşımızı şehit vermeyecektik.

Sayın Başkan, ben maalesef size “Vicdanen rahat mısınız?” diye de sormak zorundayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Taner Yıldız’ın, Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş’un, ESM Sendikası temsilcilerinin yaptıkları sunumlar üzerine yapılan görüşmedeki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sendikaya sözü vermeden önce, ben, yaklaşık yirmi beş yıl önce genel müdürlük yaptığım şirkette gerek sendikayla alakalı gerek şahsen iktidar milletvekili olduğum için kısa bir cevap vereyim. Liyakat konusunda bazı arkadaşlarımla tartıştığımı, Bakanlık dönemi de dâhil olmak üzere bunu çok açık bir şekilde söyleyebilirim.

Fahrettin Bey, liyakat konusu entelektüel ortak bir dünya kavramıdır; hem İslami’dir hem insanidir hem de entelektüel bir, ortak paydadaki bir kavramdır. Kim bunun aleyhine çalışırsa; sendikası, partisi, işvereni, iş alanı kim varsa oradan iş isteyen “Beni müdür yapar mısın?” diye, ehliyeti, diploması yeterli olmadığı hâlde müracaat eden kişi de dâhil olmak üzere herkes hatalı ve suçludur. Bunun, bu kadar ortak paydaya konmuş bir kavramın karşısında olmak kesinlikle söz konusu olamaz. Bununla alakalı uygulama hataları, eksikleri varsa onlar konuşulmalıdır, yoksa bu kavram dokunulmaz bir kavramdır.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- KESK ESM Sendikası Genel Başkanı Cemalettin Sağtekin’in ve ESM Sendikası Madencilik Komisyonu Başkanı Mehmet Torun’un yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Başkanım, sözü size veriyoruz.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, ben soruları aldım ve başlıklar hâlinde, sizi fazla boğmadan anlatmaya çalışayım.

Önce, “sarı sendika” tanımını üzerinden çıkayım. Ben mesela alınmıyorum bu sözden, hiç alınmıyorum çünkü benim mantığıma ters bir durum. Yani onlar da zaten sendika mantığına ters bir oluşum olduğu için, onlar alınmıyorsa... “Sarı sendika”nın tanımını daha nasıl değerlendirebilirim: İşte, mevcut -zaten sayın vekil de söyledi- işverenin ve patronun yanında olan sendika sürecine böyle bir sözlük tanımıyla girebilirim. Ama ben bu tanımdan hiç şey almıyorum, arkadaşlar rahatsız olmuşlarsa demek ki kendilerinin burada bir sıkıntısı var ki bu süreç, onlar için rahatsızlık verici bu tanımlama.

Şimdi, ikinci konuya, para konusuna gelince, daha doğrusu, ücret konusuna... Şimdi, kendisi burada değil, ENERJİ BİR-SEN’den kendi eğitim olan Sayın Tonbul yok herhâlde. Var mı?

KAMU-SEN’in var mı? TÜRK ENERJİ-SEN’in Genel Başkanı mısınız?

TÜRK ENERJİ-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI AHMET ÇAĞLAROĞLU – Genel Başkan Yardımcısıyım.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Yardımcısıyız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ENERJİ BİR-SEN niye yok, gittiler mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bilmiyorum, burada olacaklardı, salondalardı.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Bilmiyorum.

Şimdi, arkadaşlar, bakın, ben maden mühendisiyim, Eti Madende çalışıyorum, otuz iki yıldır kurumda çalışıyorum, aldığım maaşım en son ocak ayındaki zamla birlikte kendi kurumumdan aldığım bir maaş. Profesyonel çalışmıyoruz biz. Bizim iş kolumuzda 10 tane şubemiz var. ESM'nin Türkiye genelinde 10 şubesi var. Hiçbir şube başkanım da profesyonel çalışmıyor. Profesyonel çalışan, KESK'e bağlı sendika başkanlarının ve yönetim kurullarının da şöyle bir ilke kararı var: Eğer ben Eti Madende çalışırken aldığım maaş neyse, sendikamda olduğumda, profesyonel çalışmaya karar verdiğimde -4688'den gelen böyle bir hakkım var- o maaş neyse onu alıyorum. Yani sevgili muhterem sayın arkadaşlarımız da şimdi burada olmadıkları için ama... Bakın, en son öğrendiğimiz, kamuoyundan öğreniyoruz sayın milletvekillerinin maaşlarını; herhâlde sizin maaşlarınızdan yüksektir yani şu an ENERJİ BİR-SEN'in, benim eşitim olan Sayın Başkanının maaşı. Buna, tabii, kendisi burada olsaydı, cevap verseydi çünkü onların nitelikleri şöyle gerçekleşiyor: Hem kendi sendikaları...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben çağrılarını istedim Başkanım, arkadaşlarımız çağrılınsınlar.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Tamam, özür...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şeyi anlamak için dedim, sizin...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir de şu anda burada bulunmama mazeretlerini de belirtsinler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hayır, bilmiyorum, ben salonda...

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Sayın Başkanım, biz profesyonel çalışmıyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle, yok yani mevcut kurumdaki -doğru anlamak açısından söylüyorum- maaşınız neyse onu alıyorsunuz.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Evet, maaşımı alıyorum.

Bana zaten kurumum veriyor maaşımı, ben sendikamdan maaş almıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, anlaşılmıştır.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Sendikamdan harcırah almıyorum, sendikamdan göreve gittiğim zaman harcamalarımız neyse... Çünkü bizim için üyelerimizden aldığımız o aidat onurumuzdur, biz onu yani zekât olarak versek herkese ömür boyu yeter. Biz bu terbiyeyle yetiştik, bizim için aslında o amatör...

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Profesyonel değil...

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETTİN SAĞTEKİN – Ben maden mühendisiyim Sayın Vekilim, Etibankta yani eski Etibank. Biz şöyle yapıyoruz: Ben kendi başkanlığımıza yazı yazıyorum, diyorum ki: Bugün komisyona katılacağım, izin istiyorum. Eğer izin vermiyorsa... Çünkü bizim önce bir müzakere gücümüz var. Gidiyoruz biz, tüm genel müdürlerle önce müzakere ediyoruz.

Şimdi, diğer konuya gelince, eğitime; biz her üç ayda bir... Bakın, bizim tüzüğümüzde şöyle bir şey var: “Üyelerimizin hak ve çıkarlarını korumak” diye bir şey yok -tüzüğümüzü de getirebilirim, gönderebilirim- “tüm çalışanların hak ve çıkarlarını korumak” gibi bizim 1'inci maddemiz var, biz her üç ayda bir 10 şubemizle birlikte eğitimler yapıyoruz, buna da “genel temsilciler kurulu” diyoruz. Bunun dışında da size şeyleri de göndereceğim, her ay, belki her hafta, belki her gün kurumlara sadece emek mücadelesi üzerinden değil, gerekirse ülke gündemine ilişkin de... Çünkü emek mücadelesi, demokrasi mücadelesi ortak yürütülmezse bunun bir sonuca ulaşabileceğine inanmıyoruz. Bu anlamda da hem etkinlikler yapıyoruz hem eğitimler yapıyoruz Türkiye genelindeki şubelerimizle ortak.

Mesela, şöyle söyleyeyim: Mart ayında biz Zonguldak'ı tercih ettik, orada toplanacağız, bir panel de düzenleyeceğiz, yetkili arkadaşları çağırıp hem kömürde, Amasra'da olanları tartışacağız hem de doğal gazdaki gerçekleri halkla paylaşacağız ya da kamuoyuyla paylaşacağız.

Bu arada, başka ne vardı... Eğitimleri bu şekilde anlattım. Yani ücret sendikacılığı yapmıyoruz, savunduğumuz süreçlerde de sadece ücret sendikacılığını yürütmüyoruz.

6331'le ilgili, kasım ayında dördü, çok önemli bir etkinlik yaptık, herkesi çağırdık bakanlar dâhil. Onunla ilgili de sonuç bildirgesini size açıklayabilirim oradaki olumsuzlukları ve eksiklikleri. Kasım ayında, "dördü" dediğimiz; Türk Tabipleri Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, DİSK ve KESK'le birlikte ortaklaşa, 6331 sayılı Yasa'ya ilişkin de görüşlerimizi ilettik.

Liyakate ilişkin, artık Sayın Başkan da söyledi, bizim de dilimizde tüy bitti yani bu süreç... Arkadaşlar, sayın konuklar, Sayın Başkan, milletvekilleri; liyakatsiz süreci biz zaten çok içimizde yaşıyoruz sadece bu kurumlarda değil. Hani Sayın Vekilim dedi ya: "Eylem yapıyor musunuz? Gidiyorsunuz, etkinlik yapıyor musunuz?" Bakın, biz uzun zamanlardır birçok genel müdürlükten randevu alamıyoruz çünkü ön yargılılar, çünkü bizimle ilgili bir süreç olduğu zaman, açıkça, şu anki -keşke burada olsaydı ENERJİ BİR-SEN'deki arkadaşlar- arkadaşlarımızın birçoğuna, bakın, bu yüzden gözaltılar oluyor. Bu yüzden sokaklara çıkıyoruz, bazen müzakerelerimiz dinlenilmediğinde yasal hakkımızı kullanmaya çalışıyoruz ama oradaki polis şiddetini yani çok farklı şeyler yaşayabiliyoruz, bunlardan ötürü de eylemleri... Elbette önce müzakere sonra da... Biz hiçbir iktidarın... Şöyle değerlendirmeyin "A iktidarı" "B iktidarı" ben sendika olarak hangi iktidar olursa olsun benim bulunduğum pencerede hak ve çıkarlarım için... Çünkü şu an, mevcut iktidara karşı, bizim o mücadelemizi sanki sadece bu iktidara veriyormuşuz gibi bir değerlendirme yapılıyor. Hayır, ben... Karar vericiler sizlersiniz yani üst düzey, bizim söylediklerimizi dinleyip uygulamaya geçecek olan sizlersiniz. Bunlarla ilgili onlarca, yüzlerce taleplerimiz, yazılarımız var; bunların hepsini buraya gelirken gönderdiğim maile, yarın hepsini göndereceğim size. Son on yılı olabilir mesela, bütün hepsi kayıtlardadır.

Neticede... Başka neydi bilemiyorum. İş sağlığına ilişkin zaten 6331'de görüşlerimizi söyledik.

Şimdi, toparlamadıysam, unuttuğum yer varsa ikaz edersiniz. Ben şimdi, en son Sayın Başkanıma bırakayım, bir de teknik süreçlerle ilgili...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ben sorumu alamadım Sayın Başkan.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Fahrettin Bey'in sorusunu da lütfen not alın.

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETİN SAĞTEKİN – Ne idi Hocam?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın Torun'a söz vermeden önce -ben özür diliyorum- Muhammet Balta Başkan Vekilimiz söz istemişti ama ekrandan baktım, o sırada atladım, kusura bakmayın Başkanım.

Sayın Mehmet Torun, siz Muhammet Bey'den sonra söz alacaksınız.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Benim sorum, kamu, sendikalar ve işletme yönetimi bir arada olsaydı, istişare içinde çalışabilselerdi...

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETİN SAĞTEKİN – Keşke... Keşke...

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Bakın, ayırım olmadan. Bu kaza olur muydu yani liyakatin olduğu bir sistemde?

KESK ESM GENEL BAŞKANI CEMALETİN SAĞTEKİN – Olmazdı, olmayabilirdi tabii. Yani ben, tabii, niyet okuyamıyorum ama keşke o günleri görebilsek bir arada çalışabilmeyi.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Ben aldım cevabımı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Sayın Başkanım, çok değerli sendika başkanları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tutanaklara geçsin diye söylemek istiyorum, 11’inci toplantıyı yapıyoruz ve işin başında amacımız şu... 42 şehidimiz var, elbette ki buradaki maden kazasıyla ilgili -Türkiye Cumhuriyeti devleti, hukuk devleti-hukuk bunun kararını verecek ama bizim amacımız -iktidarı muhalefeti hiç fark etmez, öncelikle bize atfen söylendiği için söylüyorum- iktidar partisi milletvekillerinin de düşüncesi şu: Bu kazaların tekrarlanmaması ve bu kazalara sebep olanların da hukuk önünde cezası neyse hesap vermesi. Bu, bizim hem insani hem İslami görevimizdir. Allah’a hesap vereceğiz. 42 şehit var, ailelerini ziyaret ettik, yavruları var, yetimleri var, biz bunları görmezden gelemeyiz. Kaldı ki hiçbir şeyin saklı kalmaması için de burada söylüyorum: Bütün davetlerimizi insanların siyasi görüş yapılarına göre değil -bunu da yapabiliirdik ama- konusunda uzman hocalarımızın, profesörlerimizin, akademisyenlerimizin ve sivil toplum kuruluşlarımızın... Birbirimizi kandırmaya gerek yok, herkes bulunduğu konumu biliyor, herkes herkesin siyasi görüşünü biliyor. Ama biz bunları hiç ayırım yapmadan, ötekileştirmeden buraya davet ettik ve burada da biz bu başkanların, sivil toplum kuruluşlarının da... Bu kaza dili... Objektif değerlendirmelerini isteriz.

Özgürlükten bahsetti Sayın Başkan. Bu çatı altına gelebilmek için, millet iradesini temsil eden milletvekillerinin burada konuşmak için nerelerden geçtiğini herkes biliyor. Ama biz sivil toplum kuruluşlarımıza değer vererek bu kutsal çatı altında, bu Gazi Mecliste onları dinliyoruz, onlara değer verdiğimiz gösteriyoruz. Orada nasıl eleştiriler yapıldığını biz anlıyoruz, onları anlayacak güçteyiz. Bazen ideolojik düşüncelerini -sözümün başında da söyledim- yansıtırıyorlar; bunlar da var. Ama eleştiri yaparken, liyakatle ilgili değerlendirmelerimizi yaparken kendimize de kendi öz eleştirilerimizi yapmak zorundayız. Burada sunum yapanlarla aynı okul mezunlarıyız, birisi Sayın Genel Başkan benim okul arkadaşımdır. Bu mücadeleyi verirken, çalışırken, işçi haklarını, memur haklarını söylerken herkesin de taşın altına elini değil, gövdesini koyması lazım, gövdesini. Yani biz burada bunların hepsini dinledik, bütün herkesi dinledik. Ama şunda değiliz biz: Yani illa birilerinin iddiasına da katılmak zorunda da değiliz, herkes kendine göre düşüncelerini söyler, çalışır, iddialarını ortaya koyar ama sonuçta da mahkeme karar verecek. Biz mahkeme değiliz; biz Türkiye Büyük Millet Meclisi araştırma komisyonuyuz, buradan aldığımız bütün değerlendirmelerden sonra raporumuzu yazar, Türkiye Büyük Millet Meclisine, yüce makama arz ederiz, ondan sonraki çalışmalara da yine millet adına devam ederiz. Yani şunu söylemek isterim: Ayırım yapmadığımızı, bu konunun açıkça, açık yüreklilikle aydınlatılmasında gerekli olan ne varsa açık ve şeffaf şekilde ortaya koyduğumuzu, sendikalara da -bize yakın olanlara teşekkür- diğerlerini zora sokacak sorular da sormadığımızı, sunumlarını beğenmediklerimizi de açıkça burada, bu çatı altında eleştirdiğimizi de buradan ifade etmek isterim.

Evet, ben tekrar, sunum yapan Sayın Başkanlara teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, size de teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Estağfurullah.

Teşekkürler.

Sayın Mehmet Torun, buyurun, söz sizde şimdi.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Teşekkürler Sayın Başkan.

İki soru vardı, ben o soruları cevaplamaya çalışayım. Ondan önce, meslek odalarında da benzer, sendika gibi bir uygulama var. Ben on iki yıl Maden Mühendisleri Odası Başkanlığı yaptım, odamdan beş kuruş para almadım; devlet memuruydum, iş yerinden izin alarak -aynı Başkanın söylediği gibi- görevimizi yapmaya çalıştık.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Beraber çalıştık.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Biliyorsunuz. Türkiye’nin her tarafına da koşmaya, beraberce gitmeye çalıştık.

Şimdi, Deniz Bey’in, Ünal Bey’in soruları birbirine yakın, uzatmamak için tek cevap vereyim. “Bu kazanın nedenleriyle ilgili fikriniz var mı?” dedi Ünal Bey? Şimdi, kaza olduğunda AFAD Başkanı hatırlarsanız “trafo patlaması” demişti; ilk kayıtlara geçen, kamuoyuna duyulan neden oydu. Saat 19.00 civarında basın bize bağlandığında, ben bu olayın bir trafo kazası olmadığını net söyledim. Neden söyledim bunu? Görmeden tabii, Amasra’yı da bilmiyorum, özel olarak ocağın durumunu ama trafonun yer altında nerede olduğunu, hangi koşullarda kullanıldığını, trafonun temiz hava yolunda olduğunu, bir patlama olsa bile bu kadar zayıt, zarar verilmeyeceğini, insanları öldürmeyeceğini çok iyi biliyoruz. Dolayısıyla bir kere trafo patlaması değil dedik. Bu, muhtemelen bir dinamit atılması sonucu metan patlaması demiştim ben, CNN’de var, kayıtlarda. Bunu niye söyledim? Saate baktım, -ben yer altında uzun yıllar çalıştığım için- bizim dinamit patlatma saatlerine denk düşüyor kaza saati. Yani bizim yer altında delikleri doldurup dinamiti patlattığınız saatler aşağı yukarı -işte dört-on iki vardiyası için söylüyorum- 17.30 ila 18.00-19.00 arasında bu patlatma yapılır; normal bir işlemdir bu, patlatma işlemi. Bu, patlatma zamanına denk geldiği için muhtemelen budur demiştik; öyle olduğu ortaya çıktı. Tabii, olayın tam kaynağını, işte Deniz Bey biraz önce çok detaylı olarak söylüyor, “Elektrikli bir cihazdan kaynaklanabilir.” diyor; bu olasıdır ya da bir dinamit patlatması sonucu biriken bir metanın patlamasıdır. Yani ikisi de olabilir, ben şu anda ocağı görmeden, ocaktaki fotoğrafı görmeden net şudur diyemiyorum ama iki olasılık da gözardı edilmemeli. Hele hele sensörlerin yerlerinde farklılık varsa elektriği kesmiyorsa bu çok ciddi bir durumdur ve bunun üzerine gidilmesi gerekir. Yani burada gaz varken sensör başka bir yeri gösteriyorsa bu bir aymazlık, bunun izahı bile yok, çok anlayamıyorum onu, neden farklı bağlantı yapılmış, neden...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani başka bir yerin elektriğini kestiriyorsa...

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – İşte, onu söylüyorum; başka bir yere bağlı sensör, orayı gösteriyor sonuçta ama tehlike burada, öyle anlıyorum. Dolayısıyla bu çok ciddi bir sorun, bunun üzerine gitmek lazım. Gerçekten böyle midir, değil midir? Ki bilgiler o yönde söyleniyor.

Şimdi, tabii, olaydan sonra bir yangın başladı ocakta. Bu yangın sonucu barajlar yapıldı; bu, normal bir durum, yapılması gerekir. Bu barajın görevi de oksijenle ortamın irtibatını keserek yangının bir an önce sönmesi anlamında yapılır. Tabii, burada baraj yapılmasında biraz sıkıntılar oldu, bildiğim kadarıyla hemen yapılamadı, yapıldı, kaçırıldı barajlar yani hava aldı, oksijen aldı ortam, tekrar yangın devam etti. Burada, şunu iyi bilmek lazım: Bu yangın tahkimat yangını mı yani patlamadan sonra oradaki “tahkimat” dediğimiz ağaç malzeme, ahşap malzeme mi yanıyor ya da oradaki varsa “vantüp” dediğimiz bez yangını mı devam etti, yoksa kömür yangınına mı dönüştü; bunu iyi bilmek lazım. Bunu niçin söylüyorum? Eğer kömür yangınına dönüşmüşse sönmesi uzun zaman alıyor. Kömür yangınının sönmesi ahşap yangınından daha uzun bir zamana yayılıyor. Bunu nasıl anlıyoruz? Kapattığımız barajlara biz numune boruları koyuyoruz, bu numune borusundan barajın arkasındaki gazları ölçüyoruz. Yani “yangın gazı” dediğimiz karbonmonoksit yüksek midir? Eğer yüksekse yangın devam ediyor demektir. Karbonmonoksit seviyesi çok azaldı, sifıra yaklaştı ve onun yerine karbondioksit artmışsa

yangın sönmüş demektir, bu sefer ona göre işlem yapılır. Bu, çok teknik bir olaydır, çok hassas da bir konudur aslında. Yani yangın devam ediyor mu, etmiyor mu; barajda kaçak var mı, yok mu; bunlar çok çok önemli şeyler. Bunları tabii ki uzman arkadaşlar mutlaka... Zonguldak bu konuda yetkin, arkadaşlarımız, meslektaşlarımız bu konuda deneyimli, mutlaka gereğini yapıyorlardır. Ama yangının mutlaka sönmesi lazım ki açılsın, aksi hâlde oksijen miktarı az bile olsa arkada, açıldığı zaman tekrar yangın alevlenebiliyor; bunun örneklerini gördük geçmişte. O nedenle, hassas davranmak gerekiyor. Bu yangının durumu nedir, gaz oranı nedir? Vardır herhâlde arkadaşların ellerinde, rakamlar vardır, takip ediyorlardır mutlaka.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, son güncel rakamları TTK yetkilileri paylaşıyor mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii efendim. Söz bitsin, ondan sonra...

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Yani o rakamlar üzerinden konuşmak bence daha sağlıklı olur. Tabii, yangın söndükten sonra da mutlaka ocağa girip... O delillerin bir kısmı yok olmuş olabilir, yangından dolayı söylüyorum, bazı veriler kaybolmuş olabilir ama yine de oraya mutlaka girilmesi gerekiyor.

İşte, sendika olarak 4 örgütün DİSK, KESK, TMMOB, TTB'nin bir müracaatı olacak benim bildiğim kadarıyla. Ben yönetimde değilim, Başkanımız burada. Orada böyle bir inceleme yapılması gerekir. Ama şunu söyleyeyim: Soma'da ben o zaman Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu Üyesiydim, 2014'te. Biz, Soma'da böyle bir inceleme için Enerji Bakanlığından izin istedik, bize izin vermedi Bakanlık, vermeyince mahkemeye başvurduk ve mahkeme üzerinden bu izni alabilmıştık ve Soma'da o incelemeyi yaptık o zaman ve o inceleme sonucunda bir rapor çıkardık. TMMOB'un Soma raporu o şekilde çıkmıştır, benim de içinde olduğum bir rapordur. Burada benzer bir yöntem zannediyorum uygulanacak, görmek lazım. Tabii, gidenler geri gelmiyor, gidenler artık gitti, keşke olmasaydı ama hiç olmazsa biraz önce Fahrettin Bey'in söylediği gibi "Bundan sonra ders nasıl alınacak? Neler yapılmalı?"yı mutlaka teknik olarak hem sosyal olarak hem politik olarak hem siyasi olarak beraberce oturup ortaya koymamız gerekir diye...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Üç buçuk aydır ocağa girilememesi normal bir şey mi yani size göre? Birçok kazayı da yerinde gözlemlediniz ve Maden Mühendisleri Odası Genel Başkanlığı da yaptığınız dönemde teknik olarak bilginiz de var, Zonguldak ocaklarını da biliyorsunuz. Normal bir şey mi yani bu? Kanaatinizi merak ediyorum.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Sayın Vekilim, şöyle kazanın fotoğrafını tam iyi bilmek lazım. Yani eğer kömür yangınıysa normal, evet, kömür yangınıyla başlamışsa hatta hatta bir yıldan önce de açmamak gerekiyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tahkimat yangınıysa?

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Tahkimat yangınıysa daha erken girilebilir çünkü sonuçta ağaç yanıyor. Oradaki gaz ölçümlerini herhâlde yetkili arkadaşlar bize vereceklerdir. Ölçümlere bakılır eğer orada karbon...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani "Tahkimat olsaydı şimdiye kadar çoktan girilmesi gerekirdi." diyorsunuz anladığım kadarıyla.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Evet, girilebilirdi ama kömür yangınıysa ayrı değerlendirmek lazım diye...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Burada şöyle bir şey var, bir ayrıntı var: "Yüzde 17 oksijen." diyor mesela tahkimat yangını için.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Efendim?

AYDIN ÖZER (Antalya) – “Yüzde 17 oksijen.” diyor, “Daha yanmıyor.” diyor tahkimat yangını için doğru mu?

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Yani şimdi ben, tabii, şu anda rakamları bire bir, tam... Hata yapabilirim, oksijenin de değerini aldıktan sonra bir konuşalım.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Yani “Oradan bilebiliriz.” diyor işte.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Ama yanma olması için mutlaka oksijen gerekiyor. Eğer orada baraj kaçırıyorsa -tekrar ediyorum- baraj yapılmıştır ama oraya oksijen sirkülasyonu var ise bir şekilde bu yangın geç söner ya da sönmez.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle: Açık alevli yangın sadece 301’inci rekup kısmında var, nefeslik arasında var. Diğer noktalarda hayatını kaybeden madencileri tahlisiye ekipleri zaten dışarıya çıkarabilmiş. Açık alevli yangınla ilgili de TTK’nin bize verdiği resmî yanıt zaten şu, diyor ki: “Açık alevli yangın sadece eksi 320 sağ kalın taban, üst taban yolunda desandre bölgesindedir.” diyor. Yani dolayısıyla burada barajlamanın çok geniş tutulduğunu aslında ispat eden bir veri bu. Yani dolayısıyla barajlama daha olması gereken noktada yapılmış olsa şu ana kadar belki de bu yangın sonlanmış olacaktı.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Evet, Sayın Vekilim, tabii barajın yeri, konumu, bunlar çok teknik olduğu için bir şey diyemiyorum. Benim şimdi “Bu baraj niye 5 metre geri yapıldı? Niye 10 metre ileriye yapıldı?” deme şansımız yok. Şuna inanmak istiyorum: Öyle gerekiyordur. Yani oradaki mühendis arkadaşlarımızın verdiği karar bu anlamıyla olmuştur diye düşünüyorum. Yani çok geniş alınmasının nedeni, girilemiyordur ya da risk azaltmak için olabilir; ona mutlaka yetkililer cevap verir.

Ben daha çok genel bilgileri sizlerle paylaşmak istedim çünkü Amasra özelinin mutlaka yerinde görülmesi gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Başkanım, bir şey söyleyeceğim ek olsun diye.

Bizim inatla söylediğimiz “Savcılık iddianameyi kapatmasın.” dediğimiz konu budur yani daha ocağa inmeden, ocakta yerleri tespit etmeden... Yılların tecrübesi konuşuyor, diyor ki: Ben görmediğim bir şey hakkında bilgi veremem ki; teknik bilgi veririm.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir cümle söyleyeceğim. Zaten iddianame şunu söylüyor, diyor ki: “Burada eksi 320 kotundaki barutçunun 2’nci patlatmayı yaptığı tespit edilmiştir.” Yani iddianame bu yönü itibarıyla çok sıkıntılı. Şöyle bir ifade var: “Yük dinamit patlatmasının hemen ardından 2’nci küçük bir patlatmanın gerçekleştiğinin tespit edildiği...” Ya bunu yerine inmeden, inse bile kaldı ki tespit etmesi mümkün değil; şahit yok, bilgi yok, veri yok yani bunun üzerine kurulu bir iddianame.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

ESM SENDİKASI MADENCİLİK KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET TORUN – Efendim, özür dilerim.

Şu anda Soma faciasının nedeni bile tam olarak herkesin kafasında tam oturmadı. Bazı akademisyenler farklı söylüyor: “Bant yangını” diyor hâlâ. Bana göre bant yangını değil, benim deneyimlerime göre eski imalattan gelen bir yangının çalışma ortamına sirayet etmesi. Yani 2014’teki

bir olayı bile biz tam olarak daha hep beraber antant kalmamışken çok daha taze olan bir olay için -dediğiniz gibi- iddianamenin hazırlanmasını bilemiyorum hukuken ama teknik olarak eksik görüyorum ben.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz Sayın Mehmet Torun.

Cemalettin Sağtekin Başkanımıza ve Mehmet Torun Başkanımıza teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü, müsaadenizle, TÜRK ENERJİ-SEN Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çağlaroğlu'na veriyorum.

Buyurun Başkanım.

III.- SUNUMLAR (Devam)

4.- TÜRK ENERJİ-SEN Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Çağlaroğlu'nun maden kazalarının önlenmesine yönelik olarak sendikalarının düşünceleri ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TÜRK ENERJİ-SEN GENEL BAŞKAN YARDIMCISI AHMET ÇAĞLAROĞLU – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; Türkiye KAMU-SEN'e bağlı Türk Enerji Sendikasının Genel Başkan Yardımcısı olarak toplantımızın konusu olan Amasra'daki elim maden kazası neticesinde oluşan araştırma komisyonunda sendikamızın düşüncelerini paylaşmak için bulunuyorum. Sendikamız adına öncelikle hepinize saygılarımı sunuyorum. Kazada rahmetli olan 42 kişiye de Allah'tan rahmet, ailelerine de başsağlığı yeniden diliyorum.

Madencilik sektöründe maalesef kazalar alınan tedbirlere rağmen tamamen önlenememektedir. Özellikle, son yıllarda özel sektörde daha fazla yaşadığımız bu kazanın Türkiye Taşkömürü Kurumu gibi güzide bir kurumumuzda olmuş olması da bizi ziyadesiyle üzmüştür. Çünkü Türkiye Taşkömürü ve TKİ müesseselerimiz bizim bu konudaki hem öncü hem okul niteliğindeki kurumlarımızdır. Bunu da özellikle ifade etmek istiyorum.

Maden kazalarındaki en belirleyici ve önemli etken insan faktörü ve çalışma şartlarından oluşmaktadır. Bunun için de kazaların önlenebilmesi veya en aza indirilebilmesi için mutlaka insana yatırım yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılması gerekenleri kısaca başlıklar hâlinde ifade etmek gerekirse, birinci önceliğin insanların eğitime verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Özellikle çalışma koşullarıyla alakalı, iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı, çalışanlarımızın mutlaka eğitilmesi, eğitimlerin sık sık yapılması, tekrar edilmesi mutlaka önemlidir. İnsanlarımızın, rehavete kapılmak noktasında, bunu bertaraf etmek noktasında mutlaka eğitimin öncelikli olarak ele alınması ve sürekli olarak yenilenmesi gerekmektedir.

İkinci olarak, insanların denetimi önemlidir. Denetimlerde gerekli hassasiyetin gösterilmesi, denetimlerin rutin olarak yapılmaması, denetimdeki eksikliklerin, profesyonel bakış açısıyla sürekli yenilenmesi, tespit edilen eksikliklerin giderilmesi mutlaka sağlanmalıdır.

Üçüncü olarak, bizim ifade etmek istediğimiz konu da çalışanların mali ve özlük haklarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Yer altında çalışan personelin mali hakları maalesef yetersizdir. Sorumluluk alan personelin de mali ve özlük haklarının geliştirilmesi mutlaka gereklidir. Özellikle, bu konuda yargılanan, hesap veren, sorumluluk alan personeli düşündüğümüz zaman, bu personele risk ve sorumluluk ödemelerinin mutlaka yapılması gerekmektedir diye düşünüyoruz Türk Enerji Sendikası olarak biz, toplu sözleşmelerde ve katıldığımız diğer platformlarda bu konuyu gündeme getirip gereğinin yapılmasını yetkililerimizden sürekli olarak talep ediyoruz.

Dördüncü olarak da insan faktörünün mutlaka bu kazaların azaltılması noktasında daha asgariye indirilmesi için, kazaların önlenmesi için gerekli altyapı ve modernizasyon çalışmalarının yapılması, bunların zamanında yapılması, revizyonların zamanında gerçekleştirilmesi kazaların azaltılması noktasında önemli bir paya sahip olacaktır diye düşünüyoruz.

Kısaca özetlemeye çalıştım sendikamızın görüşlerini, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Sayın Ahmet Çağlaroğlu Başkanımıza teşekkür ediyorum.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A)GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- *ENERJİ BİR-SEN, ESM Sendikası ve TÜRK ENERJİ-SEN temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme*

BAŞKAN TANER YILDIZ – İlk sözü Deniz Bey’e verelim.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, Sayın Başkan, Amasra’da ve TTK’de sendikanıza üye kaç memur veya sözleşmeli memur var? Bunun bilgisini sizden isteyeceğim.

Diğer taraftan bu “risk ve sorumluluk ödemesi” diye bir başlıktan bahsettiniz, bunun ben de çok önemli olduğunu vurgulamak istiyorum. Çünkü özellikle maden, kömür işletmeciliğinin yapılmasında mühendislerin ve memurların doğrudan birbirine zincirleme hem hiyerarşisi hem hem bağı hem de işin sağlıklı yapılabilmesi için de ortaya konulması gereken bir iş-akış süreci var. Ama özellikle mühendislerden başlayarak hiç de aslında aldıkları risk ve taşıdıkları sorumlulukla uygun olmayan bir maaş aldıklarını görüyoruz. Özellikle çok tehlikeli iş sınıfındaki mühendislerin durumu daha da vahim. O yüzden bu haklarının, maaşlarının mutlaka taşıdıkları sorumluluk, aldıkları riskle uygun, uyumlu hâle gelmesi gerekli. Kaldı ki diğer türlü hiyerarşik düzeni de yapıyı da etkileyecek derecede, otorite kurmalarını da etkileyecek derecede sıkıntılı bir maaş alıyorlar şu anda. O yüzden yani bugün yaptığımız toplantıdan çıkan sonuçların birinin de başta mühendisler olmak üzere işte çeşitli memur yani yer üstünde de görev alan, memur ve sözleşmeli memurların maaşlarının ve haklarının mutlaka yükseltilmesi gerekli. Ayrıca, çok tehlikeli iş sınıfında oldukları için de ayrıca bir ödemenin de kendilerine yapılması gerektiğinin şart olduğunu söylemek istiyorum. Çünkü yer altına inildiğinde en ufak bir detayın, gözden kaçan bir detayın veya birkaç detay konunun bir araya gelmesiyle birlikte bu tip facialar olabiliyorsa demek ki yerin altına inen mühendisin de bu kadronun da yine görev yapan memurların da bu çalışma süresinin içinde zihinlerinin açık, bir geçim kaygısı duymadan, hissetmeden, kendilerini herhangi bir sendikaya bile yakın hissetmek zorunda belki de kalmadan, özgürce görevlerini yapıp sendika tercihlerini bile ona göre yaptıkları bir refahı bu maden ocaklarında sağlamamız şart.

Bu sendika sunumundan sonra tekrar bir konuşma alacak mıyız, yoksa tamamlayayım mı?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Tamamlayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman tamamlayayım.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, şöyle, birkaç tane konu; bunlardan bir tanesi -ben TTK’den istiyorum- o da şu: 320 galerisi, patlamanın yaşandığı galerideki galeriye gelen tali vantilatörlerin fantüp hatlarını istiyorum. Daha önce bunu verdiniz, havalandırma planının içinde görüyorum ama orada nerede pantolon yapıyor, nerede yapmıyor onu ayırt edemiyoruz; onları sizden

istiyorum. Bunların aynı zamanda çapları 60 santim olmalı; bunun da bilgisini sizden istiyorum. Yani bozulan tali vantilatörün hangi fantüpe bağlı olduğunu takip ederek görmek istiyorum. İster bunları teker teker, ayrı ayrı çizim, ister süperpoze yapın, üst üste koyun; o şekilde bunları istiyorum.

Diğer taraftan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından biz denetim raporlarını istemiştik ama Amasra ve Kozlu Müesseselerinin dışındakilerin 2022 yılı denetim raporları gelmedi. Kozlu'nun denetim raporunda da eksikler var. O nedenle bunları tekrar istiyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Henüz o raporlar çıkmamış, çıktığı zaman bekliyoruz biz de.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Öyle mi? Yani 2022 yılı bitti ama...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Bitti ama raporları çıkmamış, bekliyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yani bu karşılaştırma yapmamız için önemli bir parametre.

Bir diğer konu şu: Şimdi, hayatını kaybeden barutçunun otopsi raporunda maden ocağında meydana gelen patlamaya bağlı karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu meydana gelmiş olduğuna dair sonuç ifadesi var burada; sonuç. Şimdi, buna karşı şöyle bir tez öne sürülmeye çalışıldığını da gözlemliyorum alttan altta. Bunu rapor yazım ekibine özellikle söylemek istiyorum. İşte, grizunun patladığı yerdeki en yakın kişi en az etkilenir gibi böyle, bilimsellikten uzak, kendi kendine böyle dar bir masanın üzerinde iki tane küçük deney yapıp da böyle büyük bir grizu patlamasına ona atfedip bir kaynak oluşturmaya çalışmak gibi yaklaşımların -lütfen bilimsellik temelinde olacak- bu raporda olmamasını söylüyorum çünkü tek bir ifadeyle söyleyeceğim: Metan, grizu patladığı anda ortaya çıkan enerji, ısı 1.800 ile 2.300 derecenin arasında. Yani bu, şöyle ifade edeyim: Demir bağlar vardır hani, demir bağ olsa bağı eritir. Dolayısıyla grizu patlamasına en yakın olan kişinin böyle, çok az bir yanık veya şöyle, sadece onu sıyırmıştır, etmiştir değil aksine böyle çok ciddi, yakıcı, yıkıcı boğucu bir etkiye maruz kalması gerekirdi; barutçu o durumda değil.

Şimdi, TTK'nin ifade ettiği, böyle verdiği, işte karbonmonoksit değerlerinin arasında böyle yükselip indiği, daha sonra tekrar yükseldiğiyle ilgili grafikler vardı. Daha sonra, bunların -ilginç bir şekilde- biz iddianameye de girdiğini gördük. İddianamede de var -ilginç bir şekilde- bu ifadeler. Bakın, burada, iddianamede de var. Bunlardan -ki kaldı ki bu iddianameye burada giren 7 tane buna benzer bir tespit yapılmış. Patlama anını içermiyor tespit, önceki yakın günleri içeriyor- bu 7 taneden 6 tanesi bu 320 kotunda patlatma yapan barutçunun vardiyası bile değil bu arada. Yani o barutçuyla ilgili zaten neredeyse ortada bir şey yok ama bu patlatmalar bakın, şuna işaret ediyor. Size yine iddianameden okuyacağım bunu. Biraz önce size şunu ifade etmişim; bakın, şurası patlatmanın olduğu yer, burada bir barutçu var, hayatını kaybeden barutçu patlatmayı yapıyor; ilerliyor metan gazı, bu sensörde 1,5'u aşıyor, 1,69'a kadar geliyor. Bir de buraya yani şu nefeslik bölgesine buradaki arından daha yakın bir başka patlatma yapılan galeri daha var. Bakın, nefeslikten hemen aşağıya iniyorsunuz, şurada "350 hazırlık galerisi" diye. Dolayısıyla burada yapılan patlatmaların metan gazı nereye gidiyor? Kirli havanın izlediği tek bir yol var; -TTK'nin havalandırma planı- o da nefeslikten yukarı 320 galerisinin içine. Şimdi, 320 galerisinin içinde bakın. Sayın Mehmet Torun biraz önce ifade etti, dedi ki: "Barutçular yaklaşık olarak aynı anda inerler, patlatmaya hazırlanırlar, patlatma yaparlar." Bakın, iddianameden size şimdi okuyorum. Merkezi Gaz İzleme Servisindeki operatör Mehmet Özdemir diyor ki: "Saat 17.45 sıralarında patlamanın olduğu yer olarak düşünülen eksi 300 sağ kalın damarda barutçu Ömer Yıldız'ın lağım atacağına dair telsizle bilgi verdi." Saat kaç? 17.45. Sonra bakın, aynı dakikalarda bu kez tanık Onur Erol barutçu, bu patlatmasını yapıp giden- diyor ki: "Saat 17.50 sıralarında lağımı atıp Gaz İzleme Merkezini aradığını, eksi 300 kotu 2'nci rekup, lağımı attığını..." Beş dakika fark var aralarında.

Bir diğeri de Ercan Saraç için de diğeri onun yanındaki bir yardımcı işçi yine o süreler, yaklaşık o sürelerde yine lağım attığını ifade ediyor. Sonra bir parti daha kapsül barut almak için giderken bu patlama gerçekleşince arkadaşı vefat ediyor, barutçu, kendisi kurtuluyor. Demek istediğim yani bütün bu galerilerde, patlatma yapılan yerlerde barutçular 5-10-15 dakika arayla patlatma yapıyor. Şu 27 numaralı karbonmonoksit sensörü yani şurada bulunan sensör aynı zamanda hem 320'deki patlatmanın karbonmonoksitini ölçen hem de şu nefeslikten aşağı inince 350 hazırlık galerisindeki patlatmanın karbonmonoksitini ölçen tek sensör. Dolayısıyla şurada bize TTK'nin verdiği... Bakın, burada yükseliyor karbonmonoksit; bu ya 320 ya 350'deki lağım atıldığı için yükselen kısım. Sonra da diğeri galerideki patlatma yapılıyor. Aynı yoldan, aynı sensörün üzerinden geçtikleri için dolayısıyla bu kez de onunkisi yükseliyor. Yani bu 320'deki sensör, 320'deki barutçunun iki kez patlatma yapmasından değil o sensör üzerinden iki tane galeride yapılan patlatmanın karbonmonoksit gazı ve metan gazının sadece oradan gidiyor olmasından kaynaklanıyor. Şimdi, sorulardan bir tanesi şu, yanıt verilmesi gereken soru; bunu da TTK'ye soralım. 350 hazırlık galerisinde, patlatma yapılan yerde neden bir metan gazı sensörü yok, neden bir karbonmonoksit sensörü yok, niye koymadınız? Çok, çok tehlikeli bir durum, mutlaka olmalıydı, burada yok; dolayısıyla ikinci bir konu buydu.

Son konuyu söyleyeceğim, o da şu: Şimdi, bu elimde gördüğünüz 320 kotundaki patlamanın yaşandığı galerinin, arının görüntüsü; bunu TTK verdi, burada. Bakın, bu arının görüntüsünü nereden TTK aldı, verdi? Onu hemen gösterelim -yine denetimle bize gelen ve sorduğumuz sorulara gelen yanıtlardan- bakın, burada çalışan madenciler, yetkilisi geliyor buraya ve o arını çiziyor eliyle; teknik olarak yapılan bir uygulama. Bakın, burada bir fay var, fayı görüyor, şurada da küçük bir fay var. Burada gördüğünüz gibi imzalı, resmî; bakın faylar var şurada. Şimdi, TTK de bunu almış, simüle etmiş ve çizmiş; bakın, şöyle. Burada gördüğünüz şu hat, damar olduğu gibi aynen devam eder normalde ama özellikle bizim madenlerde böyle fay kırıkları olur; dolayısıyla, bakın, damar kaymış. Dolayısıyla burada da ne var? Burada da bir boşluk var veya damardan farklı bir yapı var. Bu, böyle çatlak bir betonun arasından su sızması gibi bir şey aslında. Yani dolayısıyla burada, aslında çizimlerde de görüldüğü gibi daha önce arında bir fay kırığının olduğu -çok acayip bir şey değil, olur bu zaten- yani olabilir, böyle tespit edilir, buna göre sondaj yapılır, tespit edilir.

Şimdi, buradaki konulardan bir tanesi şu: Burada sadece birinci patlatmayı yapmış olsa bile barutçu, arkasından bu fay kırığının içinden de bir metan gazı 320 kotunu doldurmaya devam etmiş olabilir yani burada ikinci bir patlatmaya gerek yok. Zaten elektrik kesilmemiş, zaten konveyörün motorlarındaki elektrik hâlî devam ediyor. Aynı zamanda da bu elektrik motorları da M2 grup olduğu için elektriği metan gaz seviyesi yüzde 1,5'u geçtiğinde zaten kesmiş olması lazım, ona göre motoru. Yüzde 1,5'tan sonra elektrik enerjisi devam ediyorsa zaten artık o bir patlayıcı kaynağı demektir. Yani bu o yüzden "ATEX var, yok" falan onun karmaşasının içinde bırakılacak bir konu değil; burada hata var demektir.

Buradaki bir konu da şu: Şimdi, burada fay var, bu fay nereye gidiyor? Konulardan bir tanesi bu. Bu fay aynı zamanda 236, 297 diye... Yani ben şöyle göstereceğim, bakın, burada bize verilen şu planın içinde bir şey yok; bakın, bir şey yok, olmayan. Burada aslında olan ama planda o bize verilmeyen... O da bu 220 kotunun üst hattından 33 metre, sadece 33 metre mesafede topuk bırakılmış olan bir galeri daha var. 236, 297 kotunda bir galeri var orada ve galeri bir metan gazı deposu durumunda. Sadece 33 metre yani siz, delerek 25 metrelik sondaj yaptığınızda o galeriye çıkabilecek durumdasınız. Bununla ilgili hiçbir bilgi yok, tekrar istedik sizden, TTK yetkililerinden; dedik ki: "Bize bunu verin." Ama bu bilgiyi hâlâ ulaştırmadınız, niye ulaştırmıyorsunuz? Gönderin, bunu sizden talep ediyoruz. Bakın, sorduk; dedik ki: "-320 kalın damar hazırlık galerisi üzerinde yani patlamanın olduğu yerde daha önce çalışılmış üretim panosu var mıdır? Varsa kaç metre üzerindedir?" Bakın, gelen yanıt:

“Hazırlık galerisinin üzerinde -297, -236 tavan damar panosu çalışılmıştır, 33 metre topuk mesafesi bulunmaktadır.” Yani burayla ilgili gizlediğiniz, sakladığınız bir şey yoksa bunların da planını bize ulaştırın. Aynı zamanda, her sensörün seri numarasını da sizden istiyoruz.

Evet, bugün yapılan, bu sendikaların geldiği toplantıda Enerji BİR-SEN yetkilileri gitti ve hâlâ gelmediler. Bu toplantı bitmeden önce mutlaka gelmeleri gerektiğinin, Meclise saygı açısından gelmeleri gerektiğinin altını tekrar çiziyorum. Bunun şu ana kadar faydalı olduğunu düşünüyorum ancak Enerji Bakanı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının da mutlaka Komisyona gelerek bilgilerini ve görüşlerini Komisyonla paylaşmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bakın, bu felakette neden siyasi sorumluluk var? O yönü itibarıyla onu çok kısa ifade edeyim: Enerji Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının hem denetimleri hem de Bakanlığın genel görüşleri arasında ATEX konusuyla ilgili... Hani buradaki patlama ATEX’ten de bağımsız, enerji kesilmediği için zaten ATEX’li, ATEX’siz de olsa ürün M2 sınıfına, kategorisine girdiği için zaten yüzde 1,5’un üzerinde çalıştığı an ateş kaynağı ama onun dışında burada bir belirsizlik var, bir çatışma var iki Bakanlık arasında. Çalışma Bakanlığı “Usulsüzlük var, mevzuata uygun değil.” diye ceza kesiyor, Enerji Bakanlığı TTK’yle birlikte bu sorunu tamamen görmezden gelerek aynı şekilde çalıştırmaya devam ediyor. Bu yönü itibarıyla Enerji Bakanının kendisi en yetkili isim olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının kendisi en yetkili kişi olarak bu sorunu ortaya koyup görüşlerini söylemezlerse, bu sorun çözülmezse... Karadon’da aynı nedenle patlama oldu, 30 maden işçisi hayatını kaybetti; Amasra’da da 42 maden işçisi hayatını kaybetti. Biz burada bir rapor hazırlarız, savcılık bir iddianame hazırlar ama gerçekler açığa çıkmaz, sorunlar çözülmez ve tehlike aynen devam eder. Kaldı ki şu anda bu konuyla ilgili Enerji Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı arasındaki bu görüş farklılığı hem can almaya devam ediyor hem de Amasra’nın dışındaki 4 tane maden ocağında şu anda Çalışma Bakanlığı müfettişlerinin kestiği cezalar var; şu anda fiili olarak bu durum devam ediyor ve Enerji Bakanlığı da “Cezası neyse öderiz.” diye bakıyor, yeni bir felakete giden yolun taşlarını döşemiş oluyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Demirtaş, buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Gündeme getirmek istediğim üç konu var ama Sayın Sendikacımıza yönelik değil, Türkiye Taşkömürü Kurumunun yetkilileri burada, onlardan da mümkünse cevap rica edeceğim.

Şimdi, tabii, birincisi, bu ocaktaki yangınla ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum çünkü bu ocaktaki yangın bitmeden ocağa inip gerçekçi bir değerlendirme yapılamıyor, bilirkişiler bunu yapamıyorlar. Nitekim, savcılık tarafından tespit edilen, belirlenen bilirkişiler heyetince ön raporda “Kazanın İncelenmesi” başlığı altında “Kazanın nedenleri, nasıl meydana geldiği, etkisi gibi konuların daha sağlıklı ortaya konulabilmesi için uygun bir zamanda ocak içinde çok kapsamlı çalışmaların yapılması gerekmektedir.” diyor. Çünkü ön rapor, adı üzerinde; o ön rapor, asıl rapora dönüşmemiş durumda. Nitekim, az önce Sayın Mehmet Torun da “Ocağa girip görmeden sağlıklı bir değerlendirme yapılamaz.” dedi. Dolayısıyla ocağa girip gerçekçi bir değerlendirme yapmanın savcılık tarafından, yargı tarafından belirlenen bilirkişilerce olduğu kadar bu Komisyonca da önemli olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü yapıyoruz değerlendirmeleri “Şöyle oldu.” diyoruz, “Böyle oldu.” diyoruz; farklı görüşler var, farklı tezler var ama bizimki de kâğıt üzerinde bir değerlendirme oluyor, biraz askıda kalıyor yaptığımız değerlendirmeler. Gerçekçi bir değerlendirme için ocağa inilmesinde yarar görüyorum. Bununla ilgili de ocağa ne zaman inileceğinin Komisyon tarafından tespit edilmesi lazım ve Komisyonumuzca da ocağa inilirken bu konuda uzman olan teknik arkadaşlarımızdan en az 2 kişinin

de mutlaka o heyetin içerisinde olmasında yarar görüyorum. Yani Komisyon Başkanlığı bu konuda aslında hassaslıkla davranırsa komisyon raporunun da doğru bir şekilde hazırlanması açısından daha iyi bir sonuç alacağımızı düşünüyorum. Tabii, bugün ayın 1'i yani Komisyonumuzun süresi 25 Şubat'ta dolacak galiba Sayın Başkanım. Yani biz ne zaman bu ocakta görgüye dayalı bir bilirkişi heyetinin görüşlerine sahip olacağız?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bizim de inmemiz gerek veya aramızdan seçmemiz gerek.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani o açıdan, şu anda, bakın, Türkiye Taşkömürü Kurumu... Bakın, az önce Mehmet Bey'e de sordum, yangın tahkimat yangını mı, yoksa kömür yangını mı, bu konuda açıklığa kavuşmuş bir şey yok.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sizden sonra TTK'ye söz vereceğiz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Geçen sefer görüştüğümüzde sanırım “Değerler azaldı.” demişti kurum yetkilisi ve ocağa girilebilecek bir duruma geldiği ifade edilmişti. Bu açıdan hem yargı sürecinin sağlıklı ilerlemesi hem de komisyon sürecinin sağlıklı ilerlemesi açısından ön şart olduğunu düşünüyorum. Artık yani teknik anlamda herkes elindeki verilerle bütün kurumlar, bütün kişiler görüşlerini ifade ettiler ama -dediğim gibi- ocaktaki gerçekçi değerlendirme için görgüye dayalı bir keşif bilirkişi incelemesinin mutlaka yapılması gerekir. Sanırım, Komisyon Başkanlığımızda komisyonda teknik kimler varsa ocağa inildiği anda bu komisyondan da mutlaka 2 teknik kişinin olmasında yarar görüyorum Sayın Başkan, dikkatinize sunuyorum efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, tabii.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Benim 2 konum daha var efendim, sonra da söz istemeyeceğim yani kısa ve öz tutmaya çalışıyorum.

İkincisi, yargı sürecine yönelik bir değerlendirmede bulunmak istiyorum. Tabii ki yasamanın yargıya müdahale etmesi mümkün değil, kuvvetler ayrılığı söz konusu, yargıya hiç kimse müdahale edemez diyoruz ama bazı konulardaki görüşlerimizi de burada komisyonun öznesini oluşturan konu olması nedeniyle ifade etmek istiyorum. Şimdi, biz tabii daha önce Enerji Bakanlığına soru sormuştuk. Sayın Bakan “Savcılık tarafından soruşturma izni talep edilmemişti.” şeklinde cevap vermişti bize. 6 savcı görevlendirilmişti bu davanın yürütümü için ve savcılar elinde de sadece ön rapor var. Ön rapora göre bir değerlendirme yapmışlar ve netice itibarıyla Türkiye Taş Kömürü Kurumu Amasra Müessesesi Müdürü ve altındaki kadrolarla ilgili olası kasttan dava açıldı Bartın Cumhuriyet Başsavcılığına ancak kurumun Genel Müdürü, Yardımcısı ve diğer daire başkanları hakkında da dosyayı ayırmış ve görevi kötüye kullanmaktan ayrı bir soruşturma başlatmış. Tabii, ben o kadar yıldır bu tür davaları yürütüyorum, yürüttüm yani uzmanlık alanım diyebilirim yargı süreçleri bu konuda. Yani bunu hayretle karşıladım, nasıl yani ön raporda açık ve net bir şekilde Genel Müdür ve Yardımcısı 3 maddeden kusurlu kabul ediliyorken ve yine 1 maddeden kusurlu olan müessesede çalışan bir mühendis bile şu anda tutukluymuş ve olası kasttan yargılanacak iken 3 maddeden ve 2 maddeden sorumlu tutulan -ön raporda yine- 2 Genel Müdür ve Yardımcısının dosyaları ayrılıyor ve ne yapılıyor? Görevi kötüye kullanma gibi basit bir suçtan yargılanmaları talep ediliyor. Yani hukuk açısından hani takdir tabii ki sayın savcılar ama bu çok hukuka uygun gelmedi bana. Üstelik, sayın savcılar da 6 kişilik savcılık heyeti de onların belirlediği 7 kişilik bilirkişi heyeti de henüz daha madene inip keşif ve bilirkişi incelemesi yapamadılar. Yani bu ön rapora dayanarak bile olsa aslında şu anda iddianamenin hazırlanamaması gerekirdi. Ceza yargılaması yapıyoruz ve insanlar tutuklanıyor. Belki ocağa inildiğinde bu tutuklu olan kişilerin de belki tutuklanmaması gerekeceği ortaya çıkacak; bunu bilemiyoruz yani ön rapor böyle diyor ama belki başka kişilerin de sorumluluğu ortaya çıkacak. Burada daha süreç tamamlanmadan yani asıl rapor

bile, savcılığın belirlemiş olduğu bilirkişi heyeti asıl raporunu bile tamamlayamadan, ocağa girilmeden, görgüye dayalı bir keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmadan bir yargı süreci sanki yani yangından mal kaçırır gibi hızlanmış bir şekilde devam ediyor; bunu son derece yanlış görüyorum ben. Yani bir ceza yargılamasının bu şekilde devam etmesi, hele hele 42 işçimizin yaşamını yitirmiş olduğu bir davada böyle bir hukuk skandalının olmasını kabul etmem mümkün değil. Bu açıdan, Türkiye Taşkömürü Kurumunu şu anda yöneten kişi de burada sanık olması gereken kişi ve görevi kötüye kullanmaktan, bakın, en azından bu basit suçtan bile olsa Sayın Genel Müdür ve Yardımcısının dosyaları ayrılmıştı ve soruşturma devam ediyor. Şimdi, ocağa ne zaman girilip girilmeyeceğine bu 2 kişi karar verecek ve bekliyoruz, hem Komisyonumuz bekliyor hem de yargı süreci bekliyor; daha doğrusu yargı beklememiş, hızla karar vermiş ama korkarım ki ocağa girilmeden, gerçekçi bir değerlendirme yapılmadan bu Genel Müdür ve Yardımcısının yönettiği kurumun verdiği bilgilerle Komisyonumuz görevini tamamlayacak. Bu da bence yanlış ve eksik yani çok fahiş bir hata var burada. Bize bu açıdan -kurum yetkilileri şu anda buradalar- net bir şekilde şunu demeleri lazım: Bu rapor tamamlanmadan biz ocağa girecek miyiz yani -bizden kastettiğim bilirkişi heyeti- bilirkişi heyeti ve bu Komisyonun görevlendirmiş olduğu veya görevlendireceği kişiler ocağa girip gerçekçi ve sağlıklı bir değerlendirme yapılabilecek mi, edilemeyecek mi; bunun açığa çıkması gerektiğini düşünüyorum. Kurum yetkilileri burada, bize net şunu demeleri lazım: Ya, şöyle eksildi, böyle eksildi falan değil, tahkimat yangını mı bu yani ahşap malzeme ve ocağın içerisindeki diğer yanıcı maddelerle ilgili bir yangın mı yoksa bir kömür oksidasyonu mu; bunu net bir şekilde şu anda bize cevap vermeleri lazım. Eğer tahkimat yangını ise niye söndürülemedi? İşte, “Barajlar yanlış yere kuruldu.” deniyor, “Oksijen aldı.” deniyor, ya, bu da bir görevi kötüye kullanmadır. Yani eğer barajlar yanlış yere kurulduysa, hâlâ ve hâlâ kazanın üzerinden dört aya yakın bir süreç geçtiyse ve hâlâ bu yangın söndürülemiyorsa yine bir görevi kötüye kullanma vardır, yine bir gerçekleri gizleme çabası vardır diye düşünüyorum. Burada, kurumun Genel Müdürü -zaten başından beri onu söylemiştik- ivedilikle açığa alınmalı demiştik. Bu soruşturma dosyasında ismi geçen üst düzey yöneticilerin açığa alınması gerektiğini demiştik ama maalesef şu anda bu söndürme çalışmalarını bu Genel Müdür ve Yardımcısının talimatıyla götürüyor kurum ve buradaki çalışmalar da yani Komisyonumuza vermiş olduğu bilgiler de yine Genel Müdürün ve Yardımcısının talimatlarıyla veriliyor dolayısıyla burada bir eksiklik ve noksanlık görüyorum. Komisyonumuzun çalışmalarının yanlış bir zeminde ilerlediğini üzülerək ifade etmek istiyorum. Bunun bir an evvel düzeltilmesinde yarar görüyorum.

Son olarak da yine geçen sefer, geçen toplantıda ifade etmiştim: Sigorta şirketi tarafından denetim yapılmıştı kazadan önce, 14 Ekim 2022 tarihinden önce. İşte burada deneyimli bir maden mühendisi, A sınıfı iş güvenliği uzmanı, sigorta eksperlerinden oluşan bir heyetin madene girdiği ve bu heyetin Amasra Müessesesinde yaptığı incelemede havalandırma ve tahkimatta sorunlar tespit ettiği ve asgari sigortalama şartlarının bulunmaması nedeniyle sigorta yapılamadığı, sorunların giderilmesi için müesseseye kırk beş günlük süre verildiği, madenin bu sürede kapatılması gerektiği ve yetkili kurumlara bildirildiği, kamuoyuna yansıdığı hâlde kırk beş günlük sürenin bitimine kısa bir gün kala siyasi baskıyla madenin tekrar açtırıldığı konusunda iddialar vardı. Şimdi, Sayın Muharrem Kiraz -geçen toplantıda ona da söylemiştim- bununla ilgili, bu raporla ilgili demişti ki: “Vekilim, notumuzu aldık -tutanaktan okuyorum- usul olarak doğrudan sunmamız mı gerekir, yazılı mı sunmamız gerekir, nasıl takdir edilirse...” Ben de hemen “Eğer yanınızdaysa sunun.” demiştim ama yanınızda olmadığımı ifade etmiştiniz ve süre istemiştiniz.

Şimdi, dosyada bir şey sunulmuş, bize geldi, Komisyon Başkanlığı tarafından iletili: 6643 numaralı Komite Risk İnceleme Kontrol Raporu. Fakat bu rapor kazadan sonraki rapor yani bize gelen 1/11/2022 tarihli rapor. Benim sorduğum rapor kazadan önceki rapordur yani Komisyonumuza

kazadan önceki rapor geldi mi henüz bilmiyorum -Komisyon Başkanlığının dikkatine sunuyorum- ama gelseydi bize iletildi herhâlde diye düşünüyorum. İletildi mi, iletilmedi mi; Sayın Muharrem Kiraz burada, o konuyu da bir açıklığa kavuşturursa memnun olurum çünkü önemli. Aldığımız duyumlara göre, kamuoyuna yansıyan bilgilere göre kazadan önce sigorta ekspertizleri bunu tespit etmişler “Bu madende eksikler var, noksanlar var; biz bundan dolayı ferdi kaza sigortası yapamayız.” demişler. Bu konunun da açıklığa kavuşması gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi sözü TTK’ye vereceğim.

Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Başkanım, ben de önceden bir söz istemiştim, görmediniz galiba.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Size tekrar döneceğiz. O değerler için, o değerleri TTK bize...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama ben TTK’ye dair değerlendirme yapacağım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Öyle mi? Peki, o zaman Serpil Hanıma verelim önce.

Buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, bakın, daha önceki toplantılarda da birçok kez ifade ettim. Biz burada aslında daha başlarken... Bilirkişi ön raporunu zaman içerisinde itibarsızlaştırmaya dönük tartışmalar yapılarak, bir süre sonra da unutturulmaya çalışılarak bu Komisyon çalışmalarını sürdürdü; bunun kasıtlı bir şey olduğunu düşünüyorum açıkçası. Bu bilirkişi ön raporunda ne deniliyordu? En son noktada şunu söylüyordu... Kazada rol oynayan hususlar konusunda TTK Genel Müdürünü 3 maddede, TTK Genel Müdür Yardımcısını ise 2 maddede sorumlu tutuyordu. Yine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını 1 maddede, Çalışma Bakanlığını da 1 maddede sorumlu tutuyordu. Şimdi, biz burada sorumlu olabilecek bir kurumla onların verdiği bilgiler doğrultusunda hareket ederek çalışma yapıyoruz. Ya, size herhâlde çok anlamlı gelmedi benim bu eleştirilerim ama bakın ben bunda ısrar ediyorum. Şimdi, biraz sonra siz yine soruları TTK yetkililerine soracaksınız. Sorumuz ne? Acaba ocağa inilebilir mi, inilemez mi? Ocaktaki yangının durumu nedir? Ne zaman inilebilir? Çünkü süre hızla ilerliyor. Ek olarak aldığımız bir ayın da neredeyse yarısını geçtik. Dolayısıyla, yine, bilinmez bir tarihe kalabilecek cevaplara açık bir hâlde geldik.

Şimdi, daha önceki sunumlarımda demiştim ki: “Biz bu konuda TTK’nin değil, bilirkişi değerlendirmesi alalım yani bu konuda uzman kişilere soralım, bilirkişi değerlendirmesi alalım ve ona göre kendi durumumuzu değerlendirelim.” Ama siz bu konuda hiçbir adım atmadınız.

Bakın, burada da ayrıca uzmanlara bu konuda sorabileceğimiz sorular, bizde de bir kanaat oluşturabilecek cevaplar da varmış, bugün ESM’nin yaptığı sunumda bunu da gördük yani “Eğer tahkimat yangınıysa bu daha çabuk biter ama kömür tozu yangınıysa bu daha uzun süre sürebilir.” gibi değerlendirmeler yaptı. Şimdi, biz bu değerlendirmeyi eğer çok daha önceden bilseydik, bu uzmanlık gerektiren bilgiyi çok daha önce bilseydik bunun üzerinden de hareket edebilirdik. Şimdi, bu bilgiler varken... Örneğin, bizi TTK hiç bu konuda bu şekilde bilgilendirmede. Bilgileri kendinde tutan, yanlış bilgiler veren ya da işte bu Komisyonun istediği bilgileri, belgeleri, Maden Mühendisleri Odasının talep ettiği belgeleri sunmayan bir kurumla karşı karşıyayız. Bu konuda benim burada bir kez daha talebim odur ki bu bilirkişi ön raporuna ciddiyetle yaklaşalım lütfen. Buradaki pek çok değerlendirme hâlâ geçerliliğini koruyor; bayağı ilerlediğimiz bu noktada pek çok şeyin geçerliliğini koruduğunu biz zaten

gördük. O yüzden de TTK'ye sorularımızı sorup cevaplarını beklemek yerine bağımsız uzman kişilerin, sendikalarımızın ya da başka bilirkişinin değerlendirmesini alalım; tekrarlıyorum o yüzden. Ve ocağa çıkmadan bu Komisyon raporunu yazmasını istiyorum çünkü bunun ne kadar belirleyici olduğu ortada.

İkincisi de -burada birçok kez belirtildi- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bu Komisyon çalışmaları bitmeden buraya gelmelerini istiyoruz, onları da dinlemek istiyoruz; bunu da vurgulamış olayım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Ben de TTK'ye söz vermeden önce belki milletvekili arkadaşlarımızın hislerine tercüman olarak...

Şöyle bir hava doğuyor siz cevap vermediğinizde: “Ocakta yangın bitti normalde ama biz ocağa girmekte gecikiyoruz.” Acaba gecikmekte başka bir şey mi var; bunu TTK olarak siz teknik olarak bize izah eder misiniz örnekleriyle beraber? Bundan daha önce hangi ocak yangınında hangi değerlere ulaşmadan girilemiyordu? Bunun yetkisi sizde mi, savcılıkta mı yoksa Enerji Bakanlığında mı? Ben istersem olur mu yani Komisyon Başkanı olarak “Hadi gidiyoruz, oraya giriyoruz.” dersem olur mu? Bunun teknik bir kriteri var mı, yok mu? Bize açık bir şekilde bunları söylerseniz siz de hak etmediğiniz bir zan varsa onun altında kalmayın, hak ettiğiniz bir şey varsa da onun cevabını veremiyor olun ama biz bunu anlayalım.

Şimdi, burada ben arkadaşlarımın sözlerinden hiçbir suçlunun... Biz kimiz de hangi suçluyu orada savunmaya veya onun yaptıklarını kapatmaya çalışacağız; böyle bir hava oluşmuş olmasını ben doğru bulmuyorum.

Arkadaşlar, TTK olarak, tekraren söylüyorum: Varsa değerleriniz “Biz şu değerlerin altında oraya giremeyiz, istesek de... Bunu kim isterse istesin, bu teknik bir gerektir; bu, kimsenin inisiyatifinde, kimsenin tercihinde değildir.” diyebileceğiniz cümle varsa bizlere onları edin; net olarak biz de onu anlayalım ama sürekli böyle yani bu cümlelerle beraber ben açıkçası rahat edemiyorum. Doğru neyse onu bize aktarın, biz de diyelim ki: “Arkadaş, bir dakika ben istesem de bu değerle üç aydan daha önce giremem veya üç günden daha önce giremem, bunun üç saati var.” Teknik bir gerekçe söyleyelim.

Evet, söz sizde.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Öncelikle hazırlarını saygıyla selamlıyorum.

Ayın 11'inden itibaren barajların arkasından alınan numune sonuçlarına göre karbonmonoksit değerlerimiz sıfır. Bugün alınan son örneklerden yani ayın 1'inden itibaren eksi 100 barajında karbonmonoksit sıfır, metan 31,61, oksijen sıfır, karbondioksit 5,45. “Eksi 250 sol bedesten” diye adlandırdığımız noktadaki barajdan alınan örneklerde karbonmonoksit sıfır, metan 3,62, oksijen 2,35, karbondioksit 0,48. Eksi 250 ikinci havalı kapılar tarafında aldığımız numuneye göre karbonmonoksit 0, metan 37,88, oksijen 0, karbondioksit 5,78, son veriler bunlardır Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani sonuçta metan 31 olunca ne olur, 37 olunca ne olur? Ben oraya gidip elimi kolumu sallayarak girebilir miyim, ne olur? Bunları bize bir açıklayın bir arkadaşlar. Yorumlayın, bu değerler ne demektir? Ben şimdi oradaki barajları açıp girebilir miyim veya savcılığa “Efendim, burası hazır, hadi buyurun.” diyebilir miyim teknik olarak?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Sayın Bakanım, şimdi yangın sonucu zaten kömürün oksijeni tutması sonucu ısınma meydana geliyor, ısınmasından sonra ortama karbonmonoksit, karbondioksit ve H₂O, su, buhar şeklinde yayılıyor. Bir yer yani bir kömür yandı

zaman 3 tane gaz meydana geliyor. Biz de bunu takip ederken bizde en etkin değer olan karbonmonoksit değerlerini takip ederiz. Bu karbonmonoksit değerleri -dediğim gibi- barajların yapım sürecinden itibaren ta ki ayın 11'ine kadar sıfırlanmadı. 10 binin üzerindeki değerlerden 0 noktasına kadar ayın 11'inde elde ettik. Daha sonra şöyle ifade edeyim: Şimdi, yangının olduğu bölge, bir hava dönüş yolunda, ayağa veya muhtemel gaz birikimine yakın açık yangındır. Böyle durumlarda tavsiye edilen barajlama şekli şudur: Hava dönüş yolundaki baraj yangından ve ayaktan oldukça uzakta olmalıdır, hava girişi yolundaki baraj ayaktan oldukça uzakta olmalıdır. Burada tam bir metraj belirtilmemekle beraber buradaki esas mantık şudur: Hava dönüş yolunda olduğundan dolayı ayak, olası metan gazı üreten bir noktadır. Buradaki birikmiş olan metanın yangına yürüdüğü an, ortamda oksijenle temasa geçmesi sonucu bir grizu yanması, bir metan yanması, grizu meydana gelmektedir, burada baraj yapımında yeterli uzaklıkta olacaksınız ki bu patlamalardan etkilenmeyisin çünkü orada da sonuçta çalışanlarımız, işçilerimiz, mühendislerimiz, teknik elemanlarımız o çalışmayı tehlikeli bir ortamda sürdürüyor. Barajların yeriyle alakalı baktığımızda da herhangi bir sıkıntılı durum görünmüyor. Kaldı ki şimdi eksi 100 barajının yapıldığı noktaya baktığımız zaman, daha içerilere de yapılabilirdi, yangına daha yakın, yine yeterli uzaklıkta diyebilirdik ancak çalışacak olan arkadaşlarımız mecburen tali havalandırma yöntemiyle çalışacaktı, temiz havaya oldukça uzak olacaktı, aynı zamanda orada ciddi anlamda bir karbonmonoksit yani soba bacasından çıkar gibi bir duman geldiği için tahliye cihazı kuşanarak bunu yapmak zorundalar. Tahliye cihazını kuşanmış biri olarak ortamda inceleme yapmak bile çok zor olduğu durumda arkadaşlar fiili, fiziki olarak çalışmakta çok çok çok zorlanacaklardır. Ondan dolayı barajın yeri çatlakla olabilir ama yaparken dahi iş güvenliği tedbirini almak zorunda olduğumuz için, o barajı yapanların can sağlığı bizim için öncelik, önemli olduğu için o noktada olması gayet uygundur. Bu eksi 250'deki yapılan barajlar için de aynı şey geçerlidir. Bu ahşap yangını mı kömür yangını mı...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet, kömür yangını mı, ahşap yangını mı, tahkimat yangını mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bir dakika. Şimdi, mesela buraya gelen bir yetkili maden mühendisi arkadaşımız şöyle bir cümle kullandı ve kafamızda istifham oluştu, ben şimdi sizi dinledikten sonra bu cümlede bir haksızlık yapıldığına inanıyorum, “Barajların doğru yerlere yapıldığını ümit ediyoruz.” dedi. Ümit ediyoruz demek, yanlış yere de yapılmış olabilir. Şimdi, siz teknik bir gerekçe açıkladınız; ben iş sağlığını düşünmek zorundayım, yapanların sağlığını düşünmek zorundayım, emniyet tedbirlerini almak zorundayım, belli bir mesafe denilmemiş ama uzağa yapılması tavsiye edilmiş kitapta... Bunları söyleyince bizim kafamız daha da berraklaşıyor arkadaşlar. Siz, savunacağınız bir şey varsa bize böyle açıklıkla söyleyin. Bakın, ben o konuşmayı dinlerken “Doğru yerde barajların yapıldığını ümit etmek istiyorum.” demek zımnı bir ithamda bulunmak demektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, yine bir veri yok ki Başkanım, sözlü bir ifade var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ha, bak veri yok Deniz Bey ama şöyle, diyor ki: “Ben tahliye cihazıyla beraber onu çalıştıramam orada, bırakın kontrol etmeyi.” Şimdi, bu bir gerekçe.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, şunun olması lazım sizin söylediğiniz gibi olması için: Bize barajlama yaptıkları yerleri gösteren bir plan sunmaları lazım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, planda sunsunlar ama Deniz Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O planın üzerinden diğer uzmanlar da bir değerlendirme yapar ancak öyle olur yoksa tek taraflı beyanla olmaz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, sunsunlar ama bakın, teknik bir gerekçe söylediler şimdi.

Peki, biz yarın sabahleyin bu anlattığınız değerlerle beraber, metan gazı 31, 37 olduğunda girebilir miyiz?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Sayın Bakanım, şu açıklamalarımı bir bitireyim onunla da alakalı bilgi vereceğim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki. Evet, sözünüzü kesmeyelim o zaman.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz barajlama yapılan planlamayı istiyoruz. Somut bir veriye dayandıralım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, peki, notunuzu alın arkadaşlar, barajlarla ilgili planlamayı istiyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Bu ahşap yangını mıdır yoksa kömür yangını mıdır, o konuyla alakalı konuşalım. Ben de o gün yangın olduğu zaman ocaktaydım yeraltında. Eksi 320 kalın damardan eksi 300 çıkışa doğru bir tane desandreye aşağı doğru inmişler. O desandrenin içi, planlarda gördüğümüz kadarıyla rekup yani taşa sürülmüş bir galeri. Biz oraya 25-30 metreden daha fazla yaklaşamadık, sadece uzaktan bir kırmızılık yani alevi görüyorduk; tam alevi gördüm diyemem ama bir kırmızılık görüyordum yani. Duvar hava döngüsü de bu şekilde devam etti, aspiratör devam etti. Bu muhtemelen yangını eksi 301'inci rekup ve eksi 302'nci rekuba doğru taşıma isteğinde bulundu. Şimdi, ben eksi 301'inci rekubu incelediğimde, eksi 301'inci rekupta kömür damarlarını kestiğini görüyorum. Yaptığımız incelemelerde, aldığımız bilgilerde normalde bu damarların kesonla kapatılması lazım oksijen aldığı durumda kendiliğinden yanmasını engellemek için ama biz aldığımız bilgilerden tam olarak net emin olamadık, tam emin olmadığımız için de normalde orada ahşap demir bağların üzerindeki kamalama işlemleri ahşaptan yapılıyor; bu ahşapların yandığında hemfikiriz ancak keson olmadığı durumda eğer kömür yüzeyi açıktaysa kömür de burada yanmış olabilir. Gelelim şu duruma: Diyelim ki kesonlar yapıldı, oradaki kömür damarının yatımı belli; 25-30 derece gibi bir yatım görünüyor. Keson da tamamen görünen kömür damarını kapatma amaçlıdır. Yatımı göz önüne aldığımızda eğer... Şimdi, yangın ahşap yangını ya, tahkimatı ahşap yapıyor, ahşabın tamamen döküldüğünü varsayarsak -çünkü artık görevini icra edemeyecek- orada bir akıntı meydana gelebilir, o akıntıdan kaynaklı kesonlanmış olan kömürün, tekrardan yüzeyin yangına teması mümkün olabilir; bu da yine kömür yangını ihtimalini artırır. O yüzden burada tam anlamıyla net bir cevap veremiyorum.

Gelelim, Vedat Didari'nin ders notunda; Profesör Doktor Vedat Didari'nin 2013'te çıkartmış olduğu, üniversitede öğrencilerine göstermiş olduğu, aynı zamanda benim de yüksek lisans yaparken, başmühendislik sınavlarına da hazırlandığımda faydalandığım kitapta, burada trickett oranından bahsediliyor. Yangının kızışmasının ahşap yangını mı, bant yangını mı, kömür yangını mı, hangi tip yangın olduğunu belirten oranlar var. Trickett oranının formülü şudur: Yüzde karbondioksit+0,75x yüzde karbonmonoksit/oksijen azalması $\leq 1,6$ olması gerektiğini söylüyor. Trickett oranının neden üzerinde durduk? Örneklemelerden -yani biz numune alıyoruz- alınan örnekleri en iyi şekilde izah eden oran olduğu söyleniyor, kitapta bu şekilde yazıyor. Buradan da o zamanki değerleri ben göz önüne aldığımda, karbonmonoksit değeri artı 10 bin ppm. Normalde karbonmonoksidin patlama değeri yüzde 12'dir, yüzde 12'de 120 bin ppm'e tekabül eder. 1 oranını aldığında oran, burada 0,48 çıkıyor. Buradaki bilgiler 2 oranını aldığında yani bizim sensörlerimiz artı 10 binin üstünü okumuyor, orada 20 bin ppm karbonmonoksit de oluşmuş olabilir. 2 oranını da aldığında 0,52 değer vermektedir. Gelelim patlamadan sonra bu değerlerin neyi ifade ettiğine? Sadece metan patlaması varsa trickett oranının 0,5 olması.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunları yazılı olarak da istiyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Kömür tozu patlaması varsa trickett oranı 0,87; kömür tozu artı metan patlaması varsa trickett oranını 0,5’le 0,87 arası olması görüldüyor. Ayrıca, ağaç yangınında trickett oranı 0,9’la 1,6 arasındadır. Kömür ve bant yangınlarında 0,5’le 1 arasındadır. Metan yanmasında ise 0,4’le 0,5 arasındadır. Az önce bahsettiğim gibi 0,48’le 0,52 olarak hesapladığımızı söyledim, bu da kömür ve bant yangın oranına giriyor, bu metan yanması oranına girmektedir. Bu yüzden, burada size tam, kesinlikle kömür yanmamıştır diyemeyiz.

Peki, ocağa ne zaman gireriz? Onunla alakalı da sızdırmazlık tamamen sağlandıktan sonra en az dört hafta değerler takip edilir, değerlerin sıfır olması istenir. Biraz bekleteceğim.

Bir başka bilgi daha vereyim: TTK, yangın konusunda tecrübeli bir kurumdur. TTK’nin genelgesinde -bu genelgeler tecrübelerden oluşturulan bilgilerdir, mevzuatlardır- diyor ki: “Yangın nedeniyle panoların kapalı kalma süresi, su basılması, karbondioksit basılması veya azot enjeksiyonu gibi başka bir müdahale yapılmamış ise bir yıldan daha az süreler yangınlı sahanın soğuması için yeterli olmamaktadır. Soğuma için iki yıldan daha uzun süre beklemek gerekmektedir.” Böyle tecrübelerden ortaya dökülen bir genelgede zaten kurum bizzat bunu belirtmiş. Şimdi, bu kadar tecrübeye rağmen dört haftalık sürede kesin açılır demem çok doğru olmaz. Biz, burada şunu dikkate alacağız: Dört haftalık süreçte değerler tamamen sıfırsa yangını açarken bir protokol hazırlayacağız, bu protokolü tabii, imza altına alacağız, yetkililer de dâhil olmak üzere. Biz ocaklara adam girmesi için bu zamana kadar savcılıktan izin alıyorduk. Yer altında işçi çalıştırmak için savcılık müsaadesi olmayan kişileri biz yeraltı... İşletme müdürü dahi olsa benim de iznim olmasaydı ben de ocağa giremeyecektim, benim de iznim alındı, ben de ocağa giriyorum. Barajın açılması gibi önemli bir konuda da muhtemelen sadece TTK’den değil, aynı zamanda ilgili birimlerden de izin alınması gerekiyor. İlgili birimler de derse ki bu dört haftalık süreç bizim için yeterlidir, biz de bu gerekçeleri ortaya koyarız, “Açın.” derse açarız. Herhangi bir problem olmaz, problem olmaz derken herhangi bir olay yaşanmaz anlamında değil, “Açın.” derse açarız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama risk olabilir diyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Risk her zaman vardır Sayın Bakanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyon uzmanları ne diyor bu konuyla ilgili teknik bir konu çünkü?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Bu konuda şimdi biz Komisyon uzmanlarıyla bir toplantı tertip edeceğiz Deniz Bey, bunu notlarımıza alalım, orada bunu kendileriyle de konuşalım. Ama şu havanın veya bunun tersinin oluşmaması lazım: Biz bir an önce oraya girelim ama açtırmıyorlar, oraya sokmuyorlar; buna tamamen teknik değerlerden sonra karar verilecek ve bu bizim karar verebileceğimiz bir şey değil, ya, bunu açıklıkla söyleyeyim. Siz bir şey söyleyecektiniz herhalde.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Ben bununla ilgili bir katkı verebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, Cemal Bey.

Buyurun lütfen.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum, Sayın Başkanım.

Komisyonumuz. 11’inci Toplantısı’nı yapıyor, yanılmıyorsam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Olay mahalline de gittik, imkânlar el verdiği kadar incelemeler yapmaya gayret ettik. Şimdi, burada bazı çelişkilerle karşı karşıyayız, toplantının işleyişiyle alakalı konuşuyorum ben. Burada, hepimizin amacı öncelikle bu kazayı tüm yönleriyle araştırmak ve bir daha olmaması için gerekli tavsiyeleri, tedbirleri, neyse Komisyon olarak ortaya koyup fikirlerimizi, düşüncelerimizi, sonuçlarımızı açıklamak. Bazı milletvekili arkadaşlarımızın Komisyon ilk başladığında bu işin çok çabuk ilerletildiğini, çok zamana bırakıldığını, bu işin üzerinin kapatılmak istendiğini, o yüzden “Hızlı bir şekilde geliştirme yapılmıyor, çalışmalar yapılmıyor.” dediğini hatırlıyorum ben, tutanaklardan da bakabiliriz ona, siz getirtirebilirsiniz, bakabilirsiniz. Şimdi, geldiğimizde bu süreçte “Bu iş çok erken oldu, biraz zamana ihtiyacımız var.” gibi söylemlerle karşı karşıyayız. Ayrıca bir sürü uzman dinledik, bilim adamı dinledik, burada kömürün mü, tahkimatın mı yangınının daha uzun süreceğini, hepimiz biliyoruz yani bu daha önce de uzman arkadaşlarımız tarafından “Tahkimat yangını mıdır, yoksa kömür yangını mıdır?” diye ifade edildi. Bunu ilk defa duymadık bu Komisyonda yani daha önce de birkaç kere bunlar ifade edildi. Ayrıca, ilk günden beri söylediğimi hatırlıyorum, olay mahalline girmeden kesin bir sonuç elde etmek mümkün değildir ancak ön verilerle, bilgilerle, bunlar konuşulabilir, tartışılabilir, olay mahalline mutlaka inilmesi gerekiyor. İlk toplantıda bunu ben ifade ettim yani dolayısıyla şimdi geldiğimiz nokta, olay mahalline inmeden bu kesin sonuçların ortaya çıkmayacağıdır. “Neden savcılık gerekli iddianameyi daha yazmıyor?” diye ifade edildi. Şimdi de “Olay yerine inilmeden neden yazılıyor?” diye ifade ediliyor. Dolayısıyla Komisyonumuzun gerçekten sağlıklı çalışması gerekiyor. Ben, buradaki hiçbir arkadaşımızın bu olayların üstünün kapatılması gibi bir düşünceye sahip olduğuna inanmıyorum, olması da mümkün değil zaten; bu, hem vicdani hem ahlaki hem de bize verilen görev açısından mümkün değildir. Bunu sağlıklı incelemek için mutlaka düzgün bir şekilde meselelerin takip edilmesi, ortaya konması gerekiyor; yoksa benim fikrim başka olabilir uzman olarak, öbürü farklı bir görüşle yaklaşabilir. Bir uzmanın görüşünü bugün, burada değerlendiriyoruz, ertesi gün farklı biri ortaya çıkıyor bu sefer buna göre bir değerlendirme ortaya koymaya çalışıyoruz yani çok konuşmak, çok şey biliyorum, ben bu meseleye hâkimim anlamına da gelmez. Sorularımızı uzmanlara, yetkililere net bir şekilde sorup cevabını almak da tabii ki bizim en doğal hakkımızdır. Oradaki baraj bir an evvel açılın demek de bence yanlış bir şeydir, bu bizim vereceğimiz bir karar değildir, bu daha değişik risklere sebep olabilir, daha yeni patlamalara sebep olabilir, can kayıplarına sebep olabilir hatta bu barajın erken açılması orada çıkacak bazı delillerin karartılmasına da sebep olabilir, sonuç itibarıyla, orada yeni yangınlar, yeni patlamalar olması itibarıyla. Dolayısıyla meselenin sağlıklı bir şekilde incelenip raporun hazırlanması için de mutlaka düzgün bir zeminde ve gayet objektif bir şekilde takip etmemiz gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Fehmi Küpçü, buyurun.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Başkanım, ben de şahsınızda heyeti selamlıyorum.

Ben, aslında, TTK yetkililerine onu soracaktım. Ya, şimdi, biz, burada konuşuyoruz -ama aramızda hukukçu kardeşlerimiz de var- bir hukuk tekniği açısından -Adalet Bakanlığından da yetkili bir kardeşimiz var burada- muhtemelen madenle ilgili bir giriş yasağı söz konusu, izne tabi. Dolayısıyla teknik kısmı dışında da delillerin karartılmaması ya da tedbirlerin alınması noktasında da aslında keşif yapıp yapmamak çok bizim takdirimizde olan bir husus değil. Sayın vekilim keşifle ilgili bir kanaat söyledi, bence çok kıymetli. Orada girerek bunu görmek, tetkik etmek, kamu otoritesi olmayan bağımsız bilirkişilerce de -çünkü buna ilişkin Yargıtay kararları da bu meyandadır- tetkik edilmesi objektif bir değerlendirmeye vesile olur. Ancak, burada, tabii, biz belli şeyleri karıştırmamak adına

belki bu Komisyondaki -ben maden mühendisi değilim ama- hukukçu milletvekilleri olarak da belli hatırlatmaları yapmak bize düşer. Şimdi, biz, bir araştırma komisyonuyuz, araştırma komisyonunun yetki alanı belli yani okuduğumuzda şeyi söylüyor, ilgilileri çağırıp bilgi almak, yerinde inceleme yapmak, bu da aslında görevleriniz arasında var ama biz burada bir yargılama yapmıyoruz. Benzer konulara ilişkin aslında tüm tedbirleri alma noktasında da -demin Muhammet Vekilim söyledi Başkanım- dünya görüşüne katılsak da, katılmasak da, tüm bu işin uzmanları tarafından her türlü görüşü, her dünya görüşünden alıp belli kazalar yaşanmasın gibi de bir muradımız var. İşte, sendikasından sivil toplum örgütlerine, bilim insanlarından bu meseleyi siyasal olarak değerlendirenlere kadar bu Komisyonda doğru şeyler yapma noktasında herkes bir katkı veriyor, ben bunu çok anlamlı buluyorum. Tabii, iddianamedeki bizim elimizdeki tek done bilirkişilerce hazırlanmış iddianamedeki ön bilirkişi raporu.

Yine, Ünal kardeşim bilir, “Bilirkişilerinin rey ve mütalaaları hâkimi takyit etmez.” derlerdi eskiden, şimdi “Bağlamaz.” olarak Türkçeleştirebiliriz bunu. Dolayısıyla madene girdikten sonra çıkacak yeni delillerle de aslında olayın seyri, sorumluları ya da oluş sebeplerine ilişkin biz hep yukarıdan... Bu konuda uzmanlar tarafından hazırlanan aslında bir senaryo üzerinden konuşuyoruz, bir müktesebata dayanarak. Ben, Deniz kardeşimin gayretine saygı duyuyorum, buna ilişkin buradaki her Komisyon üyesi gibi o da bir gayret gösteriyor, hepimiz bir gayret gösteriyoruz ama günün sonunda yani “keşif” dediğimiz şey olay mahallinde incelenecek bir netice yani yerinde incelemeden sonra bir netice ya da kanaat ya da bir hüküm kurmak icap edecek.

İkincisi, zaman zaman burada usulle ilgili tartışıyoruz arkadaşlarımızla, bazen yanlış anlaşılıyor, muradımız şu, yani ben severim bu cümleyi, yine kullanacağım: “Usul esasa tekaddüm eder.” derler yani önce gelir esastan. Biz, şimdi, burada çalışma usulüne ilişkin tartışma formasyonunu ya da Komisyonun yetkilerini konuşurken burada zaman zaman şuna ilişkin itirazlarımız oluyor: Ya, buraya gelen misafirlerimizin konularını serdetmesiyle ilgili karşılıklı bir replik, diyalog çok doğru olmuyor çünkü burada, biz bir sorgu yeri değiliz, biz bu kazaya ilişkin her meslek grubundan insanlar tarafından bunu empati yapıp anlamaya, anlamlandırmaya ve bir yere oturtmaya çalışıyoruz.

İkincisi, iddianameyle ilgili kısmı söyleyeyim. İddianame mahkemeyi aynı zamanda bağlamaz. Atıyorum, görevi kötüye kullanma dışında da mahkeme gerekli görürse o kapsamı genişletip... Yani 5 tane savcımız ya da 6 tane savcımız hukuk tekniği açısından var olan delillerle, yukarıdaki hazır senaryolarla alınmış ifadelerle ama eksik bırakılmışlarla tamamlandıktan sonra hazırlık aşamasından kovuşturma aşamasına, mahkeme aşamasına geçtiğimizde bu skaladaki sanık sayısı da, şüpheli sayısı da müşteki sayısı da şüphesiz değişecektir yani bu konuda buna da bakmak lazım.

Ben son cümlemi serdedip bitirmiş olayım Başkanım, demin onu soracaktım: TTK açısından dünyadaki maden kazalarında ya da Türkiye pratiğinde -biz karbonmonoksit oranı vesaire falan, teknik anlamda çok o kısımdan anlamıyoruz- nedir ortalama skala, altı ay mıdır bir yıl mıdır? Anladığım kadarıyla, dört hafta sonrasından itibaren madenle ilgili bir değerlendirme yapılabilir ama buna ilişkin usul, benim anladığım kadarıyla Kıymetli Başkanım, Sayın Bakanım, herhâlde mahkemece bir keşif kararı ve Komisyonumuz da buna muttali olur diye düşünüp teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Demirtaş, buyurun lütfen.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de görüşlerinize katılıyorum, hukuki görüşlerinize ama burada sorun şu: Yargı hızlı hareket ediyor, görmeden yani orada bir hatalı değerlendirme olabilir diye endişe ediyorum ben. Belki, tutuklamalar da verildi, belki haksız tutuklamalar bilemiyoruz yani belki ocağa inildiğinde o kişilerin

hakları da var. Yani yeni gelen asıl raporda -ön rapor verildi- o tutuklu olan kişi belki kusursuz kabul edilecek veya başka bir durum ortaya çıkacak, bilemiyoruz ama o açıdan yargı biraz acele etmiş gibi geliyor bana. Yani o tam teknik...

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Takdiri delil...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Elbette takdiri delildir ama netice itibarıyla savcılar da görmediler kaza mahallini. Az önce, bakın, Mehmet Torun’u dinledik “Ben kaza mahallini görmeden yorum yapamam, uygun düşmez.” diye net bir açıklama yaptı, doğrusu da odur yani.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – CNN’ye çıkıp açıklama yaptı. Ben de şunu söylüyorum: Havalandırma satan üniversite hocalarımız gelip burada havalandırma sistemleri üzerine bir kusur izafe etti, hep beraber dinledik. İşte, farklı formasyona sahip bilim adamlarımız da o konuda görüş sergiledi, hiç kimse inmedi şeye.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Evet.

Benim aslında söz alma sebebim şu: Sigorta meselesiyle ilgili yani kazadan önce bir sigorta, ferdi kaza sigortasıyla ilgili gelişmeler olmuş, onunla ilgili kazadan önceki düzenlenen ferdi kaza sigortası poliçesi ve ilgili rapor neyse onlar sunulacaktı, onlar gelmedi. Bize, Komisyonumuza sunulan 1/11/2022 tarihli Risk İncelemesi Kontrol Raporu sunulmuş, daha öncesi nerede?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – O istendiği için onu gönderdik.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ama ben size söyledim, siz “Tamam, kazadan öncekini göndereceğiz, var.” dediniz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Var efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Onu rica ediyoruz sizden, sunarsanız memnun oluruz yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Onu gönderelim arkadaşlar.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Kani Bey’e söz veriyoruz.

Buyurun lütfen.

KANİ BEKO (İzmir) – Ben, önce, defalarca bu konuyu burada anlatmaya çalıştım ama yine avadanlığa benim kafam takıldı.

Şimdi, burada, Türkiye Taş Kömürü müfettişleri açık net bir şekilde şöyle bir ifade kullanıyorlar: 17 Haziran 2022 Türkiye Taş Kömürü Kurumu Teftiş Kurulu Raporu’nda ana nefeslik aspiratör modernizasyonu için ayrılan 2 milyon lira ödeneğin harcanmadığı, ibarelerinden anlaşıldığı üzere kurum yetkililerinin gerekli modernizasyon işlerini yaptırmayıp ihmalde bulundukları kaydedilmiştir -Türkiye Taş Kömürü müfettişleri bu ifadeyi kullanıyorlar- bu konu çok ciddi, sorumluların hesap vermesi gerekir diyor, Türkiye Taş Kömürü müfettişleri böyle söylüyor.

Şimdi, ben, bunu anlamakta güçlük çekiyorum ya. Şimdi, Türkiye Taş Kömürü, bu rapora göre görevini yapmış, ne görevini yapmış? Size 2 milyon lira buradan bir para aktarmış anladığımız, kadarıyla, bir ödenek vermiş. Yani herhâlde Türkiye Taş Kömürü de şunun bilincinde anladığım kadarıyla: Kırk yıldan beri bu aspiratör artık evsafını yitirmiş, ya bir taraftan çürüme başlamış, gittik bir de Bartın’da da yerinde de inceledik, gördük. Sonuç itibarıyla bir metal bu, kırk yıl, hava şartlarına

göre bu kadar dayanması biraz zor. Dolayısıyla şimdi bunun böyle olduğunu müfettişler tespit etmiş, yöneticiler tespit etmiş; sonradan ihaleye çıkmışsınız siz; benim anladığım kadarıyla, adrese teslim olmayınca iptal; bir daha ihaleye çıkmışsınız, adrese teslim olmayınca gene iptal; bir daha ihaleye çıkmışsınız, adrese teslim olmayınca gene iptal ve ondan sonra 42 arkadaşımızın ölümüne neden olmuştunuz. Açık ve net yani.

Şimdi, az önce Ünal arkadaşımın ifade ettiği gibi, ben de okudum raporu, burada “İş kazası ve meslek hastalığı sorumluluğu işverene aittir.” deniyor yani bu kazanın, bu insanların ölümüne neden buradaki yöneticilerdir, kimse topu çevirmesin. Dolayısıyla bugüne kadar burada uzman raporlarını dinledik, hocalarımızı dinledik, 8 uzman bir araya geldi; konuyla ilgili görüş ve düşüncelerine baktık, altını da imzalamışlar. Ben birkaç kez de söyledim; ya, Türkiye Mühendis ve Mimar Odalar Birliği açık net “Aspiratör madenler için olmazsa olmaz kuraldır.” diyor. Bu kadar basit. E, şimdi, bu madenlere -bir daha söylüyorum- müfettişler gelmiş incelemişler, tehlikeli ve riskli olduğunu tespit etmişler. Şimdi, bunun ötesi var mı? “Buranın kapanması lazım.” demişler. Siz hangi gerekçeyle idare mahkemesine başvuruyorsunuz da burasını açtırıyorsunuz? Niçin açtırıyorsunuz, neden açtırıyorsunuz? Ben şunu anlıyorum: Arkanızda siyasi bir güç var, idare mahkemesine gidiyorsunuz, kardeşim bunu açın ve açtırıyorsunuz ve sonuç itibarıyla da 42 arkadaşımızın ölümüne neden oluyorsunuz. Ne demek yani? Müfettiş arkadaşlarımız gelmişler, burayı incelemiş, burada bu çalışma devam ederse bizim madenci arkadaşlarımız ölebilir demişler ve madenle ilgili kapatma kararı almışlar.

Şimdi, biraz geriye gidelim; daha önce de buradaki yönetici arkadaşlarıma -tamamı için söylemiyorum, zaten siz biliyorsunuz kim olduğunu- para cezası verilmiş, hapis cezası verilmiş görevini kötüye kullandığı için ve bu arkadaşımız hâlâ buralarda yöneticilik yapmış. Ya, olacak iş değil, bir akıl tutulması var. Şimdi, müfettişler buraya gelmiş, bir para cezası kesmiş. Neden? Burası kapatılmış. Neden? Kırk üç yıl madenlere inmeyen bu yöneticiler bizi yönetmeye çalışıyor burada. Ya, hiç mi merak etmediniz be arkadaş? Ya, olacak iş değil; burada hakikaten bir akıl tutulması var.

Ben sözü fazla uzatmadan şurada, bu saatte şunu söylemeye çalışıyorum: Burada sizin -yönetici olarak söylüyorum- kusurlarınız çok büyük arkadaşlar yani gerçekten söylüyorum, burada vebaliniz var. Bakın, tekrar ediyorum: Türkiye Taş Kömürü size “Alın 2 milyon lira, aspiratörü değiştirin.” demiş. Niye değiştirmiyorsunuz, niçin değiştirmiyorsunuz? Yani bu aspiratör -siz de biliyorsunuz, bu işi en iyi bilenlerden biri de sizsiniz- olmazsa olmaz kuralıdır bu ama biz burada bir türlü şeyi öğrenemedik daha... Kaç ay oldu? Üç buçuk ay oldu. Allah aşkına, bunu ben belki de 10 kez burada sormuşumdur ya, bir türlü bunun cevabını alamadım. Kardeşim, bu ihaleler neden iptal oldu?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Gereksiz görülmüş.

KANİ BEKO (İzmir) – Neden? Niçin? Bartın’da da sorduğumda, toplantıda bize dediler ki “Bürokrasi bilir.” Yani bunu kim biliyorsa gelsin, bu konuyla ilgili görüşlerini, düşüncelerini anlatsın yoksa bizim kimseyle bir derdimiz yok, kimseyle de hasım değiliz ama 1 ihale, 2 ihale, 3 ihale, 3 tane ihaleyi siz iptal ediyorsunuz, ondan sonra da 42 arkadaşımızın ölümüne neden oluyorsunuz. Para verilmiş yani Türkiye Taş Kömürü parayı çıkarmış; işte burada, raporlarda yazıyor “Ödeneği biz size verdik.” diyor. Peki, ne oldu bu ödeneye, nerede bu ödenek? Ya, burada bir akıl tutması var, olacak iş değil ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz Kani Bey.

Serpil Hanım’a söz veriyoruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, şimdi, burada ısrarla “Ocaklarla ilgili bir bilirkişi görüşü alalım.” diyorum, sanki böyle bir şey hiç söylenmemiş gibi, tekrar dönüyorsunuz, bir sürü açıklama yapıyorsunuz ve TTK’den bazı belgeleri bize vermesini, bazı değerlendirmeler istiyorsunuz. Bakın, bu ülkede iş cinayetleri -ki biz ona “katliam” diyoruz- yaşanıyor, yıllardır yaşanıyor ve her gün en az 6 işçi de iş cinayetinde yaşamını yitiriyor. Öyle değil mi? Şimdi, burada bir yaklaşım sorunu, temelde bir yaklaşım yanlışlığı olduğu için bu iş cinayetleri yaşanıyor. Siz, burada cümlelerin başına “İslami” ve “bilimsel” diyerek, yaklaşarak sorunu çözmüş olmuyorsunuz; İslami olmayan ülkeler, gelişmiş ülkeler bu sorunu çözmüşler ama burada, başına ne koyarsak koyalım, cümleleri nasıl inşa edersek, nasıl kurarsak kuralım, temeline inmezsek eğer, temelini sorgulamazsak bu işin önünü alamayız, bu Komisyon hiçbir işe yaramaz. Bu Komisyondan kime bahsetsem şunu söylüyor: “Geçin onu, komisyonla bu iş olmaz.” Neden? Çünkü burada gerçek bir sorgulama yapmıyoruz. Sorgulamamız gereken şey sistemin ta kendisi. Bakın, Soma katliamında, Soma davasına bakan hâkim karar duruşmasına on sekiz gün kala davadan çekildi ve orada bazı değişiklikler oldu, değil mi? Hâkimler değiştirildi ya. Yani Soma katliamının failleri ceza almasın, daha az ceza alsın diye burada hukuka müdahale edildi. Şimdi, biz burada bazı şeylere böylesine derinlemesine girmeye çalıştığımızda neden çok konuştuğumuz iddia ediliyor? Neden gereksiz ithamlarda bulunduğumuz yönünde hem vücut diliyle hem de cümleler kuruluyor bizim konuşmalarımızdan sonra, buraya yönelik bunu değersizleştirmeye yönelik, bu “Daha derine inelim.” çağrısını hafifletici şeyler söyleniyor?

Şimdi, az konuşalım, kısa konuşalım diyoruz ama bir uyum da sağlanmıyor burada.

Otuz yılda meydana gelen büyük maden kazaları var. Bakın, sadece AKP dönemini de saymıyorum, öncesi de var yani Zonguldak Armutçuk’tan başlıyor, geliyor bu tarafa doğru. Hangisinde temeline inilmiş bu iş cinayetlerinin, maden cinayetlerinin ve hangisinde gerçek failler, sorumlular bulunmuş? Ne Enerji Bakanlığı ne Çalışma Bakanlığı ne siyasetin buradaki rolü, izlediği yol ne cezasızlık politikası sorgulandı. Öyle değil mi yani biz burada boşuna mı konuşuyoruz? Çok eski şeyler ama bakın, Türkiye-Çin-ABD kıyaslaması var, taş kömürü maden kazaları kıyaslaması var elimde. Mesela, milyon ton taş kömürü üretimi başına düşen ölüm sayısı, 2000 yılında Türkiye’de 7, Çin’de 4, Amerika Birleşik Devletleri’nde 0,03 -hepsini saymayayım, en sondaki rakama geleyim- 2008’de Türkiye’de 7,22, Çin’de 1,27, Amerika Birleşik Devletleri’nde 0,02. Ya, bu hiç mi inmez, hiçbir katliamdan da mı ders çıkarılmıyor? Çıkarmıyoruz işte, burada da çıkarmıyoruz, bunu söylemek istiyorum. Yani neden burada yaptığım öneri sanki hiç yapılmamış gibi herkes sessizliğe bürünüyor, sanki bir çeşit mobbinge karşılaşıyorum. Söylediğim şey basit değil mi? Basit. Diyorum ki: Bu madene, ocağa inip inmeyeceğimiz bir bağımsız bilirkişi heyetine soralım. Onlar ne gerekiyorsa alırlar. Benim önüme bu rakamlar gelse de benim gidip soracağım kişiler uzmanlar, işte, bugün buraya gelen bazı sendikacılara ya da maden mühendisleri odasından bilirkişilere ya da başka hocalarımıza gideceğim, onlardan öğreneceğim yani burada herkesin buna hâkim olması da mümkün değil. Lütfen, önerilerimize dair dönüp dönüp TTK’den bilgi istemeyelim. Bu arkadaşlarımız için de çok üzücü, ben üzülüyorum onlar adına da çünkü benim TTK’ye yönelik görüşlerim, bu bilirkişi ön raporundan farklı değil ama onlar bana açıklama yaptığında ister istemez itham etmek zorunda kalıyorum, ister istemez eleştirmek zorunda kalıyorum ve böyle bir diyalog da çok üzücü oluyor, yıpratıcı oluyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, buradaki uzmanlar birçok tavsiyeyle, birçok partinin ortak tavsiyesiyle beraber seçildi. O hocalarımızla görüşmeyi hiç denediniz mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne bakımdan soruyorsunuz bunu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şu anda bilirkişiyle alakalı dediğiniz sorunuza cevaben söylüyorum. Burada profesörler var...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Benim görüşmem değil, bu heyetin oradan bilgi almasını istiyorum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz uzmanlarımıza söyleyelim...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – ...çünkü ben görüştüğümde o da başka türlü değerlendirilecek burada.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok.

Şimdi, mesela, biz yeri geldi, yıllarını, kırk yılını vermiş Nevzat Bey’e “Bu böyle midir?” diye sorduk, profesör hocalarımıza sorduk, akademisyenlerimize sorduk.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Buraya çağırıp soralım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buradalar zaten, buradalar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben isim öneriyim, buraya çağırıp soralım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle, her zaman soralım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bir saniye...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, Serpil Hanım, ben şöyle bir havayı doğru bulmuyorum: “Siz bir şeyi açığa çıkarmak istiyorsunuz, buradaki bazı kişiler de onu kapatmaya çalışıyor.” Bu itham, bu bir zan.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hayır, ben böyle soyut bir şeyi söylemedim, somut bir şey söyledim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ha, tamam o zaman, pardon, yanlış anladım.

O zaman şöyle...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – TTK’ye sormamalıyız dedim çünkü TTK ön bilirkişi raporuna göre birçok konudan aslında sorumlu tutulan bir kurumdur.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, çok güzel, çok güzel, bu anladığım doğru değilse işimiz çok kolay, şöyle çok kolay...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tabii ki ama bir dakika, özür dilerim...

Şimdi, bir şeyleri de birbirine karıştırmayalım. Başından beri sunumlarımızı yaparken biz sizin bu Komisyonun başında olmanızın getirdiği sakıncalardan bahsettik. TTK Genel Müdürünün daha önceden maden katliamlarına bulaşmış bir kişiden atanmış olmasını eleştirdik, bütün bunlara dair görüşlerimiz baki tabii ki, bu ayrı bir konu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam yani biz saygıyla karşılıyoruz dedik.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İşleyişe dair söylüyorsunuz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz bunu anlattınız, biz saygıyla karşılıyoruz dedik ama bir yandan işimize bakacağız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şimdi, biz uzmanlarla önümüzdeki hafta toplantı yapacağız, bizim buradaki 21 uzmanımızla; içinde hukukçu var, teknik var, akademisyen var, farklı konularda tavsiyeyle beraber seçilmiş arkadaşlar var. Bütün bunların hepsini orada tekrar gündeme getirelim, konuşalım, tatmin olmadığımız bir şey varsa gidelim “Ha, bir dakika, bunu kimden öğreniriz? Ahmet Bey’den, Ayşe Hanım’dan öğreniriz.” Onu da soralım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Peki.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani burada ben kendimi sevdirmek için uğraşmıyorum da siz Başkanı değiştirmek istiyorsunuz, saygıyla karşılıyorum dedim. Meclis tarafından böyle bir tasarruf kullanılmış, seçildi. Siz şimdiye kadar size davranışlarımda veya bir başka AK PARTİ’li, MHP’li arkadaşşıma davranışşımda size yanlı bir şey gördünüz mü? Otuz beş dakika, kırk dakika söz isteyen arkadaşşımdı oldu, sözünü aldı. Bir başka arkadaşşımdı beş dakika istedi o da aldı. Yani şunu söylemek istiyorum: Siz, herhangi bir şeyi anlatırken “Bir dakika, o kısmını anlatmayın ya, o kısmı çok ‘top secret’ çok gizli bir şey...”

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ya, zaten onu yapamazsınız Başkan çünkü biz burada iradeyiz, biz burada sizin...

BAŞKAN TANER YILDIZ – E, tamam yani ne güzel, ne güzel.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama biz gerekli yerlerde eleştirilerimizi yapıyoruz. Şu anda benim yaptığım şey de buna yönelik, buna yönelik.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, hangi cümlede geri kaldınız?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – E, tamam, biz size “Bizi konuşturamıyorsunuz, kendimizi ifade edemiyoruz.” demiyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, çok güzel.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Biz her koşulda kendimizi ifade ediyoruz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çok güzel.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama siz önerilerimizi değerlendirmediniz yani benim şu önerimi değerlendirmediniz, onu söyledim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bakın, söyledim işte. Siz hemen yanımızda bulunan bununla alakalı 21 uzmanı, kendisiyle alakalı seçilmiş uzmanları, Hacettepeden, ODTÜ’den, farklı üniversitelerden, Konya’dan farklı uzmanlarımız burada var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biz önümüzdeki hafta çarşamba günü bir toplantı ihdas edelim, bunları hem uzmanların hazırlayacağı raporla alakalı, Komisyon raporumuzla alakalı görüşlerimizi belirtelim hem de bu soruları soralım. Ondan sonra diyelim ki: “Bir dakika, şu 5 sorunun 2’sinin cevabını almadık, onları da şöyle bir şeyden alalım.”

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamam.

Bu raporda yer almayacak, bu Komisyonla böyle uzun çalışması olmayan bir iş müfettişi davet edebilir miyim buraya? Uzman...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani iş müfettişiyle alakalı, burada iş müfettişleri var, var işte. Onlardan cevap alamazsak onu davet ederiz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Peki.

Teşekkürler.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben teşekkür ederim.

TTK'nin, şimdiye kadar milletvekili arkadaşlarımızın sorduklarından veya söylediklerine ekleyeceği konular var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KIRAZ
– Sayın Başkanım, aspiratörle alakalı olarak ben doğrudan savcılık fezlekesinden okuyacağım. Hani, niçin iptal edildiğiyle alakalı sorulan soru orada net olarak ifade ediliyor. Zaten bununla ilgili tüm ihale

dosyası süreçleri kendilerine sunulmuştu. 25/1/2021 tarihli ana aspiratör ihalesi -ilk ihale- 10/2/2021 tarihli ihale komisyonu konuyu, gelen teklifleri değerlendiriyor, karara bakıyor ve teklifler yüzde 64. Yaklaşık maliyetin üstünde olduğu için ihale iptal ediliyor. Tekrar 31/5/2021 tarihinde ikinci ihale yapılıyor. Bu ihalede de yine gelen teklif fiyatı yüzde 51, yüksek ve müessesenin de aynı zamanda teknik şartnamede değişiklik yapma talebi var. Bu iki husus dikkate alınarak da ihale yaklaşık maliyetin yüksekliğinden dolayı tekrar iptal ediliyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kim iptal ediyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – İhale komisyonu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yani 4734’e göre çalışan komisyon Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Daha sonra, ekim ayında yapılan ihalede uygun teklifler geliyor ve firmayla sözleşme imzalanıyor; süreç bu şekilde devam ediyor.

Bunu arz etmek istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

Teşekkür ediyorum.

Deniz Bey, buyurun lütfen.

KANİ BEKO (İzmir) – Siz bunu doğrudan teminle yaptırılmaz mıydınız?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Yok.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Muharrem Bey şu sigortaya hâlâ yanıt vermedi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama “Vereceğim.” dedi ona, Ünal Bey, söyledi yani “Vereceğim.” dedi, biz de “İstiyoruz.” dedik, “Vereceğim.” dedi.

Deniz Bey, buyurun lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, öncelikle, ENERJİ BİR-SEN yetkilileri hâlâ salonda değil, hâlâ Komisyon toplantısında yoklar. Burada, bakın, iki tane sendikanın yetkilisi oturuyor, toplantıyı takip ediyor; olur da onları ilgilendiren bir konu varsa diye burada bulunuyorlar.

Değerli Başkanım, gidiyorsunuz ama ENERJİ BİR-SEN yetkilileri yok hâlâ.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben çağırtırdım Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama siz şimdi...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne yapayım, polis mi göndereyim? Çağırtırdım ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yahu, olur mu? Rica ederim. Millet in iradesi... Hayır, yanında da var yetkili, tek kişi değil ki 3 kişilerdi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, çağırın tekrar Fatih Bey’i, çağırın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani yanındakiler gelsin.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam gelsin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, yani Meclise saygısızlık bu.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çağırın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani hem Meclise hem size hem hepimize.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben arkadaşları mı savunuyorum ya? “Çağırın.” dedim ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – E, yok ama gelmiyor yani böyle olur mu?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ne yapayım, polis mi göndereyim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir yetkilisini görevlendirecek, gelecek.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Doğru, hemen çağırın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bunların genel merkezi Ankara’da değil mi?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Çağırın hemen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani binecek taksiye gelecek, on beş dakikalık mesafe. Yani böyle ortamda biz de gerçeği arıyoruz. Canı isteyen, konuşuyor, gidiyor; ne güzel! Böyle olur mu?

Şimdi ben şunu soruyorum, bunların yanıtını bir alalım, böyle kendi kendimize konuşuyor gibi olmayalım, o da şu: Bu 350 hazırlık galerisinde neden metan gazı sensörü yok? Bunun yanıtını şu anda almak istiyorum. Neden karbonmonoksit sensörü yok? Bunu soru olarak soruyorum, şimdi yanıtını istiyorum. Niye yok? Evet, yanıt istiyorum, soruyorum: Niye yok?

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Başka soracak mısınız Deniz Bey?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Soracağım.

OTURUM BAŞKANI POLAT TÜRKMEN – Yahu, sor hepsini bir toparlasın da cevap versin sana.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir diğeri, bu eksi 350 hazırlık galerisindeki kirli hava nereden gidiyor, oradan uzaklaştırılıyor? Eksi 350 hazırlık galerisindeki kirli hava, patlatmadan sonra açığa çıkan karbonmonoksit gazı, oradaki metan gazı maden ocağında nereden atılıyor? Bunu soruyorum ve eksi 350 hazırlık galerisinde açığa çıkan karbonmonoksit gazını ölçen sensör hangi sensör ve nerede? Kodu ne? Bunu soruyorum.

Diğer taraftan, yani bütün şu toplantılar boyunca, 11 toplantı boyunca deseniz ki: “Hangi konunun üzerinde durulmuyor, hangi konu es geçiliyor veya geçilmek isteniyor? Aman o konuya girilmese iyi olur.” gibi aslında “Konunun paydaşlarının bir eğilimi var.” deseniz ben hemen adını koyayım size, dört harfli: ATEX. ATEX konusu toplantının hiçbir yerinde, iddianamelerde, fezlekelerde yani hiçbir yerde neredeyse üzerinde aslında durulmayan bir konu ama şu an itibarıyla yani biz, bu sensörlerin, patlamanın olduğu kottaki 2 metan gazı sensörünün farklı 2 devreye bağlandığını gösteren bu resmî belgeyi ortaya koyduğumuzdan itibaren bu galerideki elektriğin kesilmediği, patlama anında bile kesilmediği ortaya çıkmış oldu. Bakın, bu TTK’nin resmî evrakı. Dolayısıyla bu net bir konu. Dolayısıyla da burada bulunan konveyörlerin motorlarının zaten metan gazının havadaki oranı yüzde 1,5’un altında çalışabilir özellikte oldukları için, elektrik kesilmediği sürece doğrudan bir patlama kaynağı yani ATEX’miş değilmiş kısmı da değil, dolayısıyla burada bu durum, bu problem hâlâ böyle tam ortada duruyor.

Diğer taraftan, barajlamayla ilgili konuda tabii ki somut veriye ihtiyaç var yani burada sözlü bir şekilde belgenin adına, niteliğine, ilgili kanun maddesine, yönetmelikteki ilgili maddeye doğrudan atıf yapılmadan beyan edilen görüşlerin mutlaka incelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Neden? Çünkü bunu siz yaptınız yani bunun sebebi sizsiniz. Nedeni şu: Burada grizu patlamasının, barutçunun yaptığı

iki patlamadan olduğunu düşünerek o doğrultuda hazırladığınız karbonmonoksit verileri yani bize aktardığınız veriler, sadece buna dayanan ama aynı karbonmonoksit oranını ölçen sensörün hemen yanındaki metan gazı sensörünün verilerini paylaşmamanız yani karşılaştırılabilir parametreleri bize sunmamanız, sadece sizin teorinizi aslında destekler nitelikte olan kısmını sunuyor olmanız, dolayısıyla bu konuda yaptığınız açıklamaları daha fazla sorgulamamıza neden oluyor. Bu bakımdan, evet, burada uzmanlarla buradaki barajlamanın ne şekilde yapıldığı konusunu tabii değerlendireceğiz. Bu, çalışılacak, değerlendirilecek. Siz kendi görüşünüzü aktarmış oldunuz bu noktada.

Diğer taraftan bu ATEX konusuyla ilgili Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişlerinin kestiği ceza var yani suç varsa ceza vardır öyle değil mi? Yani işin temel prensibi zaten budur, durduk yere ceza kesmiş olamaz, mevzuata bir aykırılık olması lazım. Dolayısıyla bu veri elimizde. 5 ve 11 Ekim 2022 tarihleri arasında yapılan denetimde bu maden ocağındaki, bu patlamanın gerçekleştiği galerideki konveyörlerin motorlarının ATEX sertifikalı olmadığı yönünde ve bazı ekipmanlarının olmadığı yönünde bir rapor var, bu doğrultuda da kesilen cezalar var. Şimdi, biri bu.

Diğer taraftan, Enerji Bakanlığı tarafı, TTK tarafıysa sanki bunun gelip geçici bir kusur olduğunu düşünerek bu eksikliğe rağmen burada çalışmanın devam ettirilmesi yönünde bir kanaati var. Şimdi, ikisi de aynı anda doğruyu düşünüyor olamaz; ya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında bir problem var ya Enerji Bakanlığında bir problem var ama ortada da enerjinin kesilmemesiyle birlikte gerçekleşen acı bir facia var. O nedenle Komisyona Enerji Bakanının ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının mutlaka gelmesi gerekiyor, hatta mümkünse aynı anda gelmeleri gerekiyor. Bu doğrultuda, bu soru işaretlerini ortadan kaldıramayacaklar ama kim ne diyor, görüşü nedir; bu açığa çıkmalı ki bundan sonra ortaya çıkacak sorunlar oluşmadan engellenebilsin.

Maden ocağında patlamanın olduğu yere inmek gerekir, kesinlikle gerekir, tabii ki gerekir. Buradaki delillerin karartılmaması gerekir, evet, karartılmaması gerekir ancak sadece maden ocağına inmekle sonuç alınacak olsaydı biz ne yapıyoruz burada, o zaman bize ne gerek var? Yani “Hangi sensör hangi devre kesiciye bağlı?”yla ilgili yüz tane soru sorduk, onlardan birine gelen yanıt bu. İşte, onun tek hat şemaları, sorduğumuz soruya gelen yanıt. Bizim yine sorduğumuz soruyla ortaya çıktı ki...

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – İnce gözünle görürsün doğru mu, yanlış mı?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani o mutlaka bir katkı sağlar ama “Sadece yer altına inerek, olay yerine girerek de bu olay sonuçlandırılır.” değil yani onu demek istiyorum.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) – Şüphelen varsa indiğin zaman doğru mu, yanlış mı gözünle görme imkânına sahip olursun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşte şöyle: Nereye bakacağımızı bilmek için daha önce bu çalışmaları yapmak gerekiyor. Dolayısıyla biz de tüm boyutlarıyla bunu inceleme gayretindeyiz. Dediğim gibi Enerji Bakanı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının görüşlerini aktarmaları için, bilgilerine başvurulması için, sorumluluklarıyla ilgili süreçlerin netleşmesi için mutlaka Komisyona gelmeleri gerekiyor. Gelmedikleri sürece Komisyondan kaçmış olacaklar. Aynı zamanda da hem de gelmeyerek soruşturma izni verip vermeme kararını da vererek doğrudan soruşturmaya müdahale etmiş olacaklar. O nedenle milletimizin iradesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlendirdiği bu Komisyona mutlaka gelmeleri gerekiyor. Zaten bu konuyla ilgili, Enerji Bakanının gelmesi için Komisyona bir dilekçe vermiştik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının gelmesi için de dilekçe burada, onun da ivedilikle gelmesini istiyoruz.

Aynı zamanda, yer altına inildiği zaman da... Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi herhâlde araya seçimler girse bile sonrasında devam edecek yani yeni bir dönem yeni bir görevlendirmeye birlikte bunun usulünü Meclisin, Komisyonun araştırması ve bu doğrultuda çeşitli milletvekillerinin madene inen heyette yer almasının da bazı soru işaretlerinin oluşmaması için zorunlu olduğunu tekrar ifade etmek istiyorum.

Ve altını çizmek istediğim son şey de şu: Bugün yaptığım konuşmanın en başında size raporlara göre maden ocağındaki patlamanın hangi sebeplerle gerçekleştiğini okudum, daha sonra okuduğum sebeplerin Karadon'daki grizu patlamasını oluşturan sebepler olduğunu ifade ettim, her şey birbirine çok benzer. Çok ince bir hat üstünde yürütürüz hep birlikte. Bu, aynı zamanda yanlış, eksik bir çalışmayla, eksik sorgulamayla, eksik araştırmayla buradaki herkesin üzerine vebal düşürebilecek bir hatırdır. O nedenle, burada biz ne kadar soru sorarsak tekrara girilse bile, o tekrarın içindeki küçük bir detayla bile belki de tekrar bir patlamanın yaşanmasına engel olacağız ama benim burada gördüğüm şey şu: TTK yetkililerinin üzerinde ben bir sendikanın da vesayetini görüyorum. "Neden ENERJİ BİRSEN'in, üzerinde bir tahakküm kurduğunu bu kadar net ifade ediyorsunuz?" dersiniz bugün itibarıyla değil TTK yönetimi... Türkiye Büyük Millet Meclisinin Araştırma Komisyonundan çekip giden bir sendika var. Çekip giderken arkasında burada açıklama yapacak, takibini yapacak herhangi bir yetkili bırakmadan çekip gidilmesi söz konusu. Dolayısıyla da buradaki temel sorunlardan birini çözmek için mutlaka torpil ve siyasi müdahale dediğimiz sürecin devlet kurumlarının üzerinden çekilmesi gerekiyor, çektirmek için de hepimizin mücadele etmesi gerekiyor.

Ben sorduğum soruların TTK tarafından şimdi yanıtlanmasını istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Başka söz isteyen arkadaşımız var mı? Yok.

En son TTK'ye veriyoruz sözü.

TKİ TEMSİLCİSİ RECEP ÇELİK – Sayın Bakanım, ben bir katkı koymak istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TKİ TEMSİLCİSİ RECEP ÇELİK – Baraj yerleri konusu gündeme gelmişti "Barajlar nereye yapılmalı, en doğru yer neresidir?" diye. Diyelim ki bir üretim ayağında çok düşük düzeyde bir karbonmonoksit gelişi var, bu düzeyli olarak da yükseliyor. Bunu normal müdahalede önleyemediğimizi düşünelim fakat 1, 2, 3, 5, 10, 20 ppm diye yükseliyor. Normal şartlar altında çalışanlar için tehlikeli bir durum yoksa her iki tarafa da havanın giriş ve çıkış yönüne malzemeyi götürüp yangına en yakın noktada barajı yapmamız en uygun seçenek çünkü çalışanlar için bir tehdit unsuru oluşturmuyor. Ancak gizli bir yangın var, ortama da herhangi bir gaz salımı olmamış fakat bir anlamda yangın kusuyor gazı, bir anda monoksit 3 bin ppm-4 bin ppm'lere ulaşıyor. Bu durumda ayağa en yakın noktada malzeme olsa bile baraj yapmak çalışanlar için son derece riskli. O zaman her iki ekibin karar verip giriş ve çıkış noktalarına... Barajın bir de aynı anda kapatılması gerekiyor çünkü bir noktada kapatıldığı zaman diğer yandaki insanlar riske girebilir. Dolayısıyla bu, bir anlamda 10 metre-20 metre öndeki olan durum, yüksek gaz nedeniyle 300 metre önden de kapatılmasını gerektirebilir. Bu nedenle bir katkı koymak istedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyorum.

TTK'ye söz veriyorum.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Patlamadan sonra, patlama anında veri vermeyi kesip daha sonra veri vermeye devam eden sensör oldu mu, var mı? Varsa numaraları neler? Verdiği verileri talep ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, o soruyu da dikkate alarak sözü TTK’ye bırakıyoruz.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – “Eksi 350 hazırlık galerisinde açığa çıkan karbonmonoksit sensörü hangi sensördür?” Yani açığa çıkan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Karbonmonoksiti ölçen...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Ölçen, tamam.

Şimdi, bu planlara baktığımızda, eksi 350 kalın damarda, oradan çıkacak CO 27 no.lu sensör ancak ilk olarak bunu görebiliyor, buradaki plana göre.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani rekubun ucundaki sensör.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Evet, eksi 320 kalın damarın eksi 300’deki birinci rekubuyla bağlantı noktası arasındaki 27 no.lu sensör.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O nedenle biz 27 numaralı karbonmonoksit sensörünün verilerini incelerken oradaki karbonmonoksitin hem eksi 320’nin arınında yapılan patlamayla gelen karbonmonoksit hem de eksi 350 hazırlık galerisinde yapılan patlamadan doğru gelen karbonmonoksit olduğunu görüyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – “Eksi 350 kalın damar çıkışında neden sensör yok?”

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Metan gazı sensörü...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Evet, metan gazı sensörü... Şöyle bir cevap vereceğim: Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nin Ek-3 10’uncu maddesinin (3)’üncü fıkrasında “Grizulu ocaklarda havalandırma ile ilgili değerler her vardiya ölçülür, metan gazı ölçümleri bu ölçümlerle beraber yapılır. Havada %1’den çok metan gazı tespitinde, bu oran %1’in altına düşünceye kadar ölçümler aralıksız sürdürülür. Üretim ünitelerinden dönüş havası içinde ve üretim yerlerindeki gazların birikebileceği yerlerde metan gazı seviyesi sürekli olarak izlenir. Merkezi izleme sistemine bağlı sensörler; oksijen, metan, karbonmonoksit, hidrojen sülfür, sıcaklık ve hava hızı değerlerini ölçecek şekilde, sayıları ve yerleri sağlık ve güvenlik dokümanında belirtilerek yerleştirilir. Ancak, bu sensörler, asgari olarak, ocağın ana hava giriş yolunda, üretim bölgelerinin her birinin temiz hava giriş ve hava dönüş yollarında, hazırlık çalışması yapılan bölgelerin hava dönüş yollarında ve ocağın kirli havasının ocak dışına çıktığı nefesliklerde bulunur.” Eksi 350 kalın damar burada hazırlık bölgesine girmektedir. Burada da istenen şey, hava dönüş yolunda olması yeterli anlamı çıkmaktadır yönetmeliğe göre.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Geleceğim Sayın Vekilim.

Burada da baktığımızda 27 no.lu karbonmonoksit sensörü ve grup sensörleri burayı görüyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama tek başına orayı...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Geleceğim Sayın Vekilim.

Aslında yönetmeliğe aykırı bir durum yok gibi görünüyor. Ancak, TTK'nin yaptığı uygulamalarda öncelikle metan sensörünün yeri nerede olur, onu söyleyelim. Hazırlık galerileri tahliye havalandırma ile havalandırıldığı için vantüp uzunluğumuz genelde 15 metredir. Vantüpün metan sensörüne direkt temas etmemesi şartıyla arında geriye doğru ilk konveyörün elektrik motorunu metan görmeden görecektir şekilde sensör yerleştirilir, biz TTK'de bu şekilde uyguluyoruz. Burada baktığımızda şöyle bir durum var: Hazırlık galerisinden çıkan gazı eksi 350'den birinci rekup, eksi 350 mekanize ayak-tavan damar ile kalın damara giden ortak bir kesişme noktası görülmekte ve bu noktadan temiz hava gelmektedir. Temiz hava burada eksi 350 hazırlik galerisinden çıkan kirli havayla sulanmakta. Seyrelen hava buradan, 350 kalın damardan, 320 kalın damara bağlantı yolundan devam etmekte.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani kirli hava oradan gidiyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Burada ancak 27 no.lu sensör CO sensörünü görmektedir ve 37 no.lu grup sensörlerini görmektedir. Bu da bizim istediğimiz bir durum değildir çünkü yanıltıcı sonuçlar verir, sulanan hava arındaki gerçeği vermez. Biz de zaten bunun doğru olduğunu savunmuyoruz. Komisyon olarak da bizim... Ya, uzman olarak da zaten Komisyonda da iyileştirme çalışmalarıyla alakalı yönetmeliğin burada daha ayrıntılı bir şekilde yazılması gerektiği hususunda çalışmalarımızı yaptık.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bunu anlatmaya çalışıyoruz, AK PARTİ'li arkadaş da yok “Tekrara girdiniz.” yok “Öyle oldu, böyle oldu...”

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, yok. Açıklığa kavuşması iyi oldu bunun, açıklığa kavuşması iyi oldu “Zaten onu savunmuyoruz ve o yönetmeliğin de değişmesi lazım.” diye söylendi; gayet güzel.

TTK'nin ekleyeceği başka konu var mıdır?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Başka bir şey yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki.

Bu arada, risk raporuyla alakalı, Ünal Bey geldi...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakıyorum şimdi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

Peki, arkadaşlar, o zaman değerli sendika başkan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, bir şey söyleyeceğim.

Bu M2 kategorisindeki ekipmanlar -ki konveyörler bunlardan biri- metan gazının havadaki oranı yüzde 1,5'u geçince enerjisi kesilmesi gereken ekipmanlar bunlar. Sorum şu: Eğer burada enerji kesilmediyse, eksi 320 kotunda enerji kesilmediyse metan gazı yükseldiği hâlde sensör bir başka devre kesiciye sinyal gönderip kesmediyse, ortamda enerji varsa bu ekipmanların da doğal olarak M2 kategorisinde oldukları için patlatma riski var mıdır?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Bu soruyla alakalı şöyle diyeyim: Bir galeriden dönüş havasında yer alan tüm elektrikli ekipmanları görecektir sensör yerleştirilir, o galerideki elektrikli ekipmanlar yol vericiye bağlanır, yol verici bunun elektriğini, enerjisini sağlar. Buradaki sensör devre kesiciye haber gönderir, devre kesici de yol vericilerin enerjisini keser ve oradaki cihazlar çalışmaz metan gazı 1,5'u gördüğü zaman. Biz bu konunun bu şekilde olduğunu zaten savunuyoruz. Oradaki devre kesici eğer ki olay yeri değil de başka bir yeri

kesiyorsa burada mutlak bir sıkıntı vardır. Bunu da ancak ocak açıldığında yerinde incelemelerle tespit edeceğiz. Bizim sensör kablolarımız çelik zaten, bunlar bu yangında hasar görmüş olsa bile -dış cepheleri görmüştür- yine kesicilere vesaire bağlıdır, burada net bir şekilde netleştireceğiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman şöyle sorayım daha net olsun: Şimdi, eksi 320 kotunda, patlamanın olduğu galeride iki tane metan gazı sensörü var; biri 27 numaralı sensör, biri de 37 numaralı sensör; ikisi. Şimdi, bu TTK'nin verdiği 1 Ekim 2022 tarihli sensör ve devre kesicilerle ilgili tabloda 27 numaralı sensör başka bir devre kesiciye bağlı görülüyor, 37 numaralı sensör de başka bir devre kesiciye bağlı görülüyor. Bu normal mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Dediğim gibi, kesinlikle öyle olmaması gerekiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İki sensörde de aynı devre kesici...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Dediğim gibi, oradaki elektrikli ekipman cihazları kesmesi lazım. Başka bir yeri kesiyor, oradakilere yol vermeye devam ediyorsa bu istenmeyen bir durumdur. Yine yerindelik incelemelerinde...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, siz o zaman ocağa indiginizdeki not alınan maddeler arasına koyuyorsunuz bunu. Yani biz “Şunlara, şunlara, şunlara bakacağız; bunlarla alakalı şeyleri açıklığa kavuşturacağız.” dediğiniz maddeler arasına alıyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, benim orada üstünde durduğum bir belge var ve belgede 27 numaralı sensör başka bir devre kesiciye bağlı...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Anlaşıldı o.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben şunu söylüyorum: O ayrı görünüyor, 37 numara da ayrı görünüyor yani belgeye yansıyan bu hata sabit midir? Yani belgenizde niye böyle bir hata var?

Diğer soru da şu: İddianameyi hazırlayan, hani diyoruz ya işte “Adalet tecelli edecek mi?” “Yargı karar verecek mi?” Ama bakın, kaç ay geçti? Fezleke hazırlandı, iddianame hazırlandı ama belli ki sensörlerin hangi devre kesiciye bağlı olduğu hiç sorulmamış, araştırılmamış. Bunu da Araştırma Komisyonunda ortaya çıkarıyoruz. Yani dolayısıyla evet yerine gireceğiz, ineceğiz, bakacağız.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, yerine...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Adaletin tecelli etmesi yönünde yargının bir süreci olacak ama Araştırma Komisyonunun da bizzat talep ettiği ve üzerinde incelediği, değerlendirdiği belgelerle olayın aydınlığa kavuşmasında önemli bir fonksiyonu olacak.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii şöyle, şöyle de bir hakkı teslim etmemiz lazım: “Ocağa inildikten sonra açıklığa kavuşturulacaklar listesi” diye geniş, uzun bir liste var ve siz onu orada açıklıkla söylüyorsunuz. Bunu atlamadan o listeye koyacağız.

Peki, başka söz talebi yoksa...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Başkanım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – TTK'den var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şu 2022 metan dedektör devre kesici kontrol raporunda...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi, burada şöyle bir yanlışlık var Sayın Bakanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Nedir? Soruyu bir daha tekrar eder misiniz. Koptuk, bir dakika...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – 2022 yılı Amasra müessesesi ocak içi aylık metan dedektör devre kesici kontrol raporu var. Bu da onuncu ayın 1’inde 2022’de alınmış.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Şimdi burada şunu biz de kabul ediyoruz: Sensör adresi değil aslında buradaki, sensörün bağlı olduğu ana istasyonun adresi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İstasyon...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Yani bu sensör adresi, 27 no.lu sensör, burada eksi 300 ikinci rekup ana istasyonu gösteriyor ya, sanki oranın elektriği kesilmiş gibi bir algı oluşuyor ama tekrar edeyim: Bu sensörün olduğu adres değil, bu ana istasyonun bulunduğu adres. Bunu düzeltmek istedim Sayın Bakanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani 2 tane istasyon ayrı devre kesicilere bağlı değil mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Ana istasyonun yardımcı istasyonları var, ana istasyon tek bir istasyon değil; ana istasyona da bağlı sensörler var yardımcı istasyonlara da bağlı sensörler var. Bu yardımcı istasyonlara bağlı sensörler belirli sabit bir devre kesiciye bağlı değildir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, öyle şey olur mu?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Bunlar farklı farklı devre kesicilere haber gönderip sensörlerin orada bulunması enerjisini ana istasyondan alıyor mantığı var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bakın, burada devre kesicilerin tipi var. Devre kesiciler birbirinden farklı 2 devre kesici, yazıyor işte “kesici tipi” diyor. İkisinin tipi birbirinden farklı yani ikisi ayrı devre kesici yani siz sensörleri bağladığınız istasyonları ayrı devre kesicilere bağlamışsınız yani bunun açıklaması bu. Şimdi elektrik mühendisi olsanız bu söylediğim şeyi daha rahat anlayacaksınız. Dolayısıyla bu...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ben elektrik mühendisi olarak anladım Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz anladınız mı?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Anladım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İstasyonlar ayrı devre kesicilere bağlı ve...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam. Yalnız bu TTK’nin söylediği gerçeği şöyle kesmiyor...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, devre kesicinin ayrı tek hat şemaları var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, yok ayrı... Şimdi, bakın...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2 devre kesicinin ayrı 2 tek hat şeması...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Aynen bu şuna benziyor: Deniz Bey, şimdi, cep telefonlarımız var. Bu nereye bağlı? Yenimahalle’ye bağlı. Şimdi, oradaki bahsettiği “GSM operatörünün sırf yalnızca ana anteni yok, bir de yardımcı anteni var.” dedi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, devre kesici sisteminin içinde öyle karmaşık bir...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama “Enerjisini besleyen oradan gelmiyor.” dedi bak, ben dikkatle dinledim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İki ayrı yerden beslenmez.

BAŞKAN TANER YILDIZ – “Enerjisini besleyen, kesicinin enerjisini besleyen yer aynı yerden değil.” dedi. 2 ayrı kesici var ya...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, bakın, burada ayrı ayrı tek hat şemaları var, ayrı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İkisinin ayrı tek hat, ayrı yol vericileri var. Anlatabiliyor muyum? Tek değil.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, tamam, ayrı yol verici...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani siz bu verilen bilgiye göre 27 numaralı sensör 1,5’u algıladığı an bilgiyi merkez gaz izlemeye gönderiyor ama veriyi de sinyal sistemi üzerinden devre kesiciye gönderiyor ya o onun kestiği yer başka, diğer alıcının kestiği yer başka.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, çok güzel. “Orada kesmiyorsa orada bir hata var.” dedi ama bak, onu söyledi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Oradaki temel sorun şu: Maalesef ki kesmiş. Bakın, o, raporda var. Bakın, okuyorum size, nereyi kesmiş ama? Diyor ki: “Saat 18.07 sıralarında patlama öncesi anons geçtiğini ve eksi 300 kotun 2’nci rekupta elektrik kesintisi olduğunun söylendiğini...” diyor orada çalışan işçi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, dedi ya “Yanlış yeri mi kesmiş?” diye. “Ona bakacağız.” dedi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de onu söylüyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – İşte, tabii “Yanlış yeri kestiye biz onu tespit edeceğiz.” dedi, onu söyledi.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sanki arkadaşlar şöyle bir şey üzerinden hareket etmeye çalıştılar, onun mümkün olmadığını söylüyorum: Yani bunlar, farklı sensörler 2 ayrı istasyona bağlanıyor ama istasyonlar bir tane devre kesiciye bağlanıyormuş gibi, aynı olmaz.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, hayır, 2 ayrı devre kesici var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 2 ayrı devre kesici çünkü bölümlenmek zorunda zaten.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Zaten öyle anlamadım ben, ben öyle anlamadım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Ben öyle demedim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz de öyle demediniz, ben de öyle anlamadım. “Burada eğer farklı bir yeri, yanlış yeri kesiyorsa bunu incelememiz lazım.” dediniz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU TEMSİLCİSİ RIDVAN KAPUAĞASI – Evet, doğrudur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Zaten şeklen ya 27 numaralı veya 37 numaralı sensörün ikisi de ayrı devre kesicilerde olduğu için hata zaten var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey, ikiniz de aynı şeyi söylemediniz, ben hakem olarak gördüm.

Peki, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Başka sözü olan yoksa bu toplantıyı kapatacağım.

Önümüzdeki çarşamba günü inşallah yalnızca uzmanlarımızla -Serpil Hanım'ın da bahsettiği sorular da dâhil olmak üzere- bir toplantı yapacağız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım bir de Kemal Barış Hoca vardı, havalandırmayla ilgili bir toplantıya gelmişti, onun da katılmasıyla ilgili biz dilekçe vermiştik.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Şöyle: Dışarıdan şu anda bir uzman...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O, içeride aslında.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, içeride değil o.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İçerideydi.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, içeride değil diye biliyorum. Yanlış mı biliyorum? Uzmanımız değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Geldi ya, burada sunum yaptı ya.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam sunum yaptı da uzmanımız değil, onu tekrar sordum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sunum yapan herkesi aldınız, onu niye almadınız?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yok, işte, o zaman hep beraber karar verdik.

Arkadaşlar -genel bir talep var- toplantı saatini 14.30'a alacağız önümüzdeki çarşamba günü.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.26

